

รายงานติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์ โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง พร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

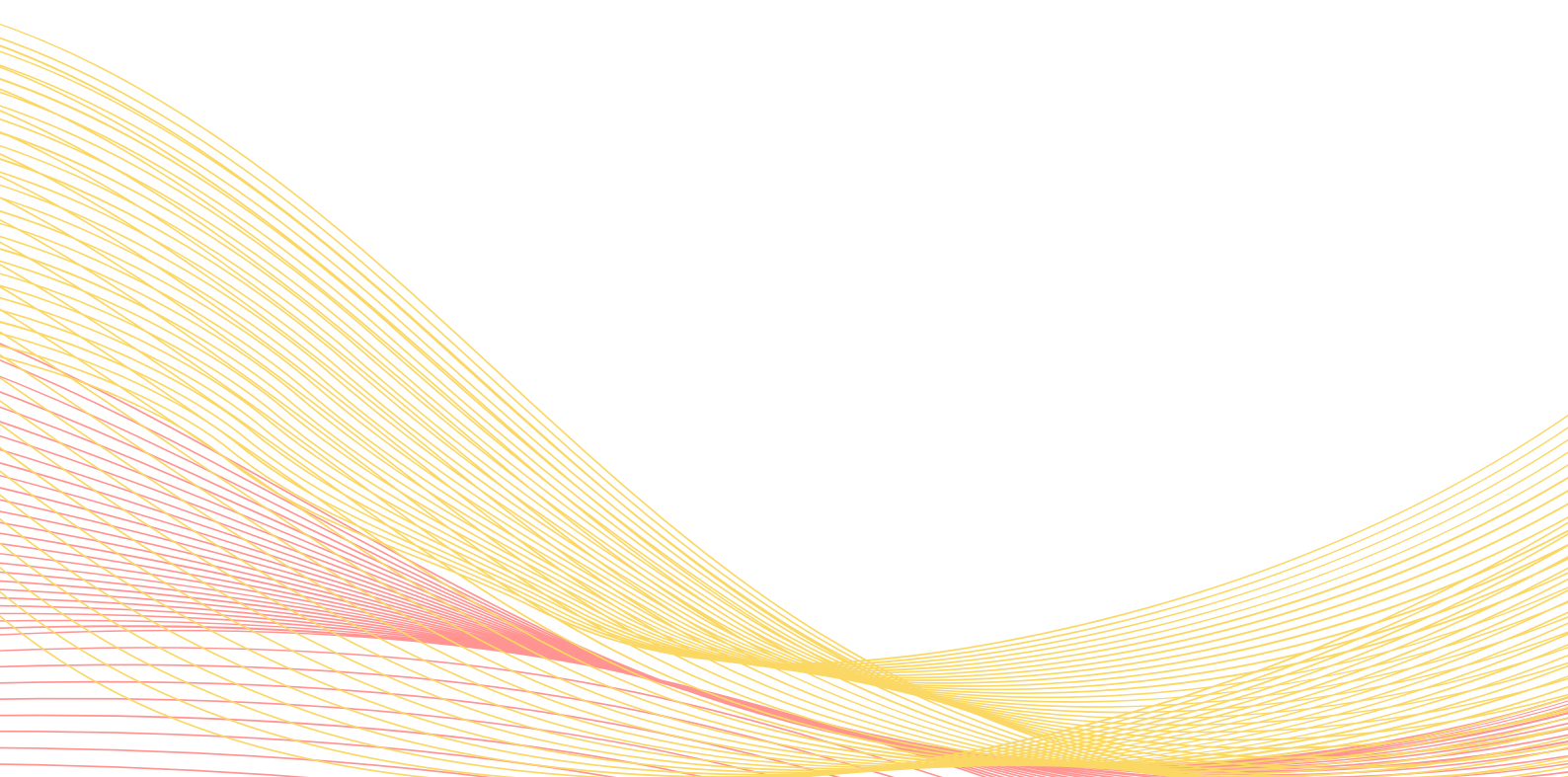

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

ธันวาคม ๒๕๖๗

รายงานติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง
พร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

คำนำ

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดที่อยู่ทางตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ในแอ่งโคราช มีลำน้ำหลักไหลผ่าน ๒ สาย ได้แก่ ลำน้ำชีไหลผ่านทางตอนกลางของจังหวัดและลำน้ำมูลไหลผ่านทางตอนใต้ของจังหวัด ดังนั้น ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากจังหวัดร้อยเอ็ดจึงเป็นพื้นที่รองรับน้ำที่ไหลจากลำน้ำก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงทำให้จังหวัดร้อยเอ็ดเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ได้ง่าย ประกอบกับ สภาพเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายทำให้น้ำไหลซึมลงสู่ใต้ดินได้อย่างรวดเร็ว ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้ จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งเป็นประจำ รวมถึงราษฎรในตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มักประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่โรงเรียน บ้านเรือน พื้นที่การเกษตร และขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภคและทำเกษตรในฤดูแล้งทุกปี นอกจากลักษณะทางกายภาพทางภูมิศาสตร์แล้ว แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคในพื้นที่มีสภาพตื้นเขินและมีวัชพืชขึ้นปกคลุมเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในฤดูแล้งและประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนเป็นประจำทุกปีเป็นเหตุให้ **นายไสว พรหมเลิศ** ราษฎรบ้านโนนเชียงบังและคณะได้มีหนังสือขอพระราชทานความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรบ้านโนนเชียงบัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยพสกนิกรที่ได้รับความเดือดร้อน ทรงรับโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านโนนเชียงบังที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในฤดูแล้ง และประสบอุทกภัยในฤดูฝน ตามที่นายไสวฯ ได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือโดยคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ให้การสนับสนุนงบประมาณกรมชลประทานดำเนินการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง บริเวณบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแก้ว พื้นที่ขุดลอก ๑๗๕ ไร่ ขุดลึกเฉลี่ย ๒ เมตร เพื่อให้มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยกองติดตามประเมินผล ได้ติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของโครงการฯ ที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และผลกระทบต่อประชาชนในการใช้น้ำจากโครงการฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดน้ำจากโครงการฯ ให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่แบบยั่งยืนต่อไป

การติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ในครั้งนี้ จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือจาก ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ (นายสรายุทธ ช่วยชาติ) นายสุทัศน์ สุวรรณหาร หัวหน้าฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน นายไมตรี สุวรรณศรี หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓ นายณัฐสิทธิ์ ธรรมมะ หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษ สำนักงานชลประทานที่ ๖ สำนักงานประมงจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานปศุสัตว์ อำเภोजังหาร ปลัดอำเภोजังหาร เกษตรอำเภोजังหาร เทศบาลตำบลฝักแก้ว ผู้นำชุมชนและประชาชน หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๑๑ ตำบลฝักแก้ว อำเภोजังหาร ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงาน การให้ข้อมูล การดำเนินงาน และขอขอบคุณประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่โครงการฯ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการติดตามการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ในครั้งนี้ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมทำให้การติดตามโครงการฯ สมบูรณ์มากขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ สำนักงาน กปร. หวังว่าเอกสาร “รายงานโครงการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จากโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ตำบลฝักแก้ว อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และผู้สนใจทั่วไป

สำนักงาน กปร.
กองติดตามประเมินผล
ธันวาคม ๒๕๖๗

บทสรุปผู้บริหาร

เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายไสว พรหมเลิศ ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแก้มลิงกุดเชียงบัง บริเวณบ้านโนนเชียงบัง (ตามหนังสือ สำนักพระราชวัง ที่ รล ๐๐๐๘.๓/๘๙๖๖ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ กรมชลประทานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. จำนวน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบแปดล้านบาทถ้วน) เพื่อดำเนินโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และบรรเทาอุทกภัยในฤดูฝน โดยมีราษฎรร่วมอุทิศที่ดิน เพื่อดำเนินโครงการฯ การดำเนินการโครงการฯ แล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าว ส่งประโยชน์ทำให้ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ บ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑ และหมู่บ้านใกล้เคียง ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๓๔๐ ครัวเรือน ๑,๓๕๐ คน มีน้ำใช้สำหรับอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ และมีแหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน ๑,๗๐๐ ไร่ และในช่วงฤดูแล้ง ๑,๒๐๐ ไร่ ทำให้ราษฎรสามารถทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระชนมพรรษา ครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษา ในปี ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยกองติดตามประเมินผล (กตผ.) ได้ดำเนินการติดตามผลลัพธ์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ วัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง ข้อมูลผลลัพธ์การใช้ประโยชน์ของโครงการฯ ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และนำข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและต่อยอดโครงการฯ ต่อไป โดยดำเนินการติดตามโครงการฯ ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ วิธีการประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจาก เอกสารรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งมีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจติดตาม ประชุม และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๘๙ ตัวอย่าง

สรุปผลการติดตาม

๑. ผลการดำเนินงานก่อสร้างและการบริหารจัดการ: กรมชลประทานดำเนินงานขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นไปตามแผน ไม่มีปัญหาอุปสรรคระหว่างการดำเนินงานโครงการฯ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ปัจจุบันโครงการฯ สามารถส่งน้ำสนับสนุนด้านอุปโภคบริโภค ๒๐๗ ครั้ง/เดือน จำนวน ๔๑๔ ราย และส่งน้ำเข้าพื้นที่การปลูกข้าวนาปี จำนวน ๕๖๐ ไร่ และการปลูกข้าวนาปรัง จำนวน ๓๐๐ ไร่ ส่งผลให้ราษฎรมีน้ำใช้เพียงพอในการทำเกษตรตลอดทั้งปี และเกิดผลกระทบเชิงบวก คือ ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้เฉลี่ยไร่ละ ๑ ตัน (๑,๐๐๐ กิโลกรัม) ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพื้นที่นาข้าวทั่วไปส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่อย่างไรก็ตาม โครงการฯ ยังมีบางจุดที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามอายุการใช้งาน และปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นซ้ำซากในพื้นที่ส่งผลให้คันดินชำรุดเสียหาย ปัจจุบันโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง มีสำนักงานชลประทานที่ ๖ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการฯ และได้กำหนดแผนงานซ่อมแซมไว้เรียบร้อยแล้ว แม้ว่าปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ น้ำของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และได้มีการวางแผนบริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำชุมชน เช่น การผันน้ำ การเติมน้ำและจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตรตลอดทั้งปีต่อไป

๒. ในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ราษฎร: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำนา โดยปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังเฉลี่ยปีละ ๒ ครั้ง นอกจากนี้ ยังมีการทำเกษตรผสมผสาน เช่น เลี้ยงสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และปลูกผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือนและลดค่าใช้จ่าย เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย ๒๖ ไร่ ๕๖ ตารางวา เมื่อพิจารณาถึงฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของครอบครัว มากถึงร้อยละ ๙๒.๐๐ ทำให้มีความมั่นคงด้านทรัพย์สิน และมีรายได้ครัวเรือนค่อนข้างสูง โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ ๑๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไปต่อปี อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่ายังมีหนี้สินในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๗ เนื่องจากมีการนำเงินมาลงทุนในภาคการเกษตรที่มีต้นทุนสูง เช่น การสูบน้ำ การซื้อปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และเครื่องจักรกลทางการเกษตร

ด้านการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้น้ำจากประปาหมู่บ้านเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๓๓ และมีผู้ตอบบางส่วนยังคงใช้น้ำฝนและน้ำจากโครงการฯ เป็นแหล่งน้ำเสริม โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง เมื่อเปรียบเทียบการใช้น้ำเพื่อการเกษตรก่อนและหลังมีโครงการฯ พบว่าก่อนมีโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ แต่หลังจากมีโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่หันมาใช้น้ำจากโครงการฯ เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๐ และผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุว่าน้ำนี้ใช้เพียงพอในการทำเกษตรมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโครงการฯ ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรได้มากขึ้น จากผลการสำรวจข้างต้น สรุปได้ว่า โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดหาพื้นที่อุปโภคบริโภคและการเกษตรให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาหลักของชุมชนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ผลการติดตามประโยชน์ที่เกิดจากการมีโครงการฯ จากแบบสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน ๗๕ คน มีความคิดเห็นตรงกันว่าโครงการฯ สามารถช่วยบรรเทาน้ำท่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๘๑ รองลงมา คือ ช่วยให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการทำการเกษตรอย่างเพียงพอ ส่งผลให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๖๐.๘๗ เกษตรกรสามารถขยายพื้นที่เพาะปลูก และเพิ่มจำนวนรอบการเก็บเกี่ยวข้าวได้มากขึ้น นอกจากนี้ ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการบริจาคที่ดินและดูแลรักษาโครงการฯ สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการฯ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน เมื่อสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการฯ พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะในเรื่องการมีน้ำใช้ในการเกษตรที่เพียงพอ การป้องกันภัยพิบัติ และความแข็งแรงของโครงสร้างโครงการฯ นอกจากนี้ ประชาชนยังรู้สึกว่าการมีโครงการฯ ช่วยพัฒนาชุมชนและลดการย้ายถิ่นฐานของประชากรวัยแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่อีกด้วย

๔. ในการติดตามโครงการฯ ครั้งนี้ สำนักงาน กปร. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑) ควรให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ทบทวนการตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำใหม่ให้มีความชัดเจนระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำกับเกษตรกรผู้ใช้น้ำ เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพเป็นไปตามกฎระเบียบของกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๒) โครงการส่งน้ำและรักษาชีกกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญของการปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ โดยการให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนบริเวณพื้นที่โครงการมีส่วนร่วมในการปลูกหญ้าแฝก เพื่อลดการพังทลายของหน้าดินบริเวณคันดินขอบแก็มลิงและชะลอการไหลหลากของน้ำ

๓) โครงการส่งน้ำและรักษาชีกกลางร่วมกับสำนักงานชลประทานที่ ๖ และจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำชี โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดินและฟื้นฟูระบบนิเวศ

๔) ควรจัดทำแผนพัฒนาอำเภอแบบบูรณาการ โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อนำจุดแข็งด้านข้าวหอมมะลิมาพัฒนาต่อยอด เช่น ส่งเสริมการผลิตข้าว GI การแปรรูปและการตลาดออนไลน์

๕) ควรส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ร่วมกันพัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และพื้นที่สาธารณะสำหรับการออกกำลังกาย เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันตามความต้องการของชุมชน

๖) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรขยายแหล่งจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพสูงให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรจังหวัดศึกษาหาชนิดพันธุ์ข้าวใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกร

๓) เทศบาลตำบลฝักแหวนควรสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าร่วมอบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและนำมาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรผสมผสาน และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างรายได้ที่มั่นคง

๔) ควรร่วมมือกับพลังงานจังหวัดในการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ โดยการจัดหาและติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ให้แก่เกษตรกร เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดเป็นการลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๕) ควรแต่งตั้งคณะทำงานในการบริหารจัดการโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เพื่อบูรณาการแผนงานการพัฒนาโครงการฯ ในมิติต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานให้เกิดเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ

สรุปผลลัพธ์ที่ได้จากการติดตาม โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์ของการติดตามผลลัพธ์โครงการฯ

- เพื่อติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของราษฎรตำบลผักแว่น ผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ
- เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโครงการฯ ให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่ในระยะต่อไป

ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสำรวจ ๗๕ คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม

การเปลี่ยนแปลงหลังจากมีโครงการฯ

เปรียบเทียบแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร

ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากมีโครงการฯ

ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ

ข้อเสนอแนะและการพัฒนา

- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชลประทานฯ ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของหน้าดินและชะลอการไหลหลากของน้ำ และสามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วม
- หน่วยงานและภาคีเครือข่ายควรส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวแบบ GI และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต รวมถึงสอนวิธีการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับเกษตรกรหรือคนรุ่นใหม่ในรูปแบบ SME หรือรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของชุมชน
- ควรจัดตั้งคณะทำงานเข้าร่วมกับวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณโดยรอบโครงการฯ ในทุกมิติทั้งการมีแผนแหล่งน้ำ ส่งเสริมอาชีพ คุณภาพชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ
- มีแผนงานส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนการผลิตและรักษาสิ่งแวดล้อมโดยดำเนินการร่วมกับพลังงานจังหวัด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค-ช
สารบัญ	ฅ-ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและความเป็นมา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ	๒
๑.๓ วิธีการศึกษา	๒
๑.๔ ผู้รับผิดชอบโครงการ	๔
บทที่ ๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการโครงการ	๕
๒.๑ พระราชดำรัสและแนวคิดเรื่อง “แก้มลิง”	๕
๒.๒ ประเภทและหน้าที่ของแก้มลิง	๕
๒.๓ ลักษณะของพื้นที่	๖
๒.๔ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน ตำบลผักแว่น	๙
๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๓
บทที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๙
๓.๑ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน	๑๙
๓.๒ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	๒๔
๓.๓ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๓๑
๓.๔ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามประชาชน	๓๔
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	๓๔
ส่วนที่ ๒ การใช้น้ำและการได้รับประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ	๔๙
ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ	๖๓
ส่วนที่ ๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะ	๖๖
๓.๕ การนำเสนอข้อมูลจากการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ สรุปและข้อเสนอแนะ	๗๓
๔.๑ สรุปผลการติดตามโครงการฯ	๗๓
๔.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๕
๔.๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสำนักงาน กปร.	๗๗
ภาคผนวก	๘๑
• แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ชลประทาน	๘๒
• แบบสอบถามสำหรับผู้นำชุมชน/อปท.	๘๗
• แบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น	๘๙
• แบบสอบถามประชาชน/กลุ่มผู้ใช้น้ำ	๙๒
• ภาพโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	๙๘
• ภาพพื้นที่บ้านโนนเชียงบังหมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร และพื้นที่การทำเกษตรของผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ	๑๐๑
• ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗	๑๐๒
• ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗	๑๐๓
• รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการนำเสนอผลการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗	๑๐๕
• ภาพการประชุมการนำเสนอผลการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗	๑๐๗
คณะผู้จัดทำ	๑๐๘

บทที่ ๑ : บทนำ

๑.๑ หลักการและความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการขุดลอกแก้มลิง กุดเชียงบึงพร้อมอาคารประกอบไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎร ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในฤดูแล้ง รวมทั้งประสบปัญหาอุทกภัยในฤดูฝน ตามที่ นายไสว พรหมเลิศ ราษฎรบ้านโนนเชียงบึง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแก้มลิงกุดเชียงบึง บริเวณบ้านโนนเชียงบึง (ตามหนังสือสำนักพระราชวัง ที่ รล ๐๐๐๘.๓/๘๙๖๖ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้สนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๖๒ ให้แก่กรมชลประทาน จำนวน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบบแปดล้านห้าแสนบาทถ้วน) เพื่อดำเนินโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบึงพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย กิจกรรมขุดลอกแก้มลิงพื้นที่ ๑๗๕ ไร่ ลึกเฉลี่ย ๒ เมตร เพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เป็น ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมปรับปรุงคลองระบายน้ำความยาว ๓๐๐ เมตร รวมทั้งกิจกรรมอาคารท่อบรับน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๘๐ เมตร จำนวน ๑๕ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งการดำเนินงานโครงการฯ ดังกล่าวทำให้ราษฎรบ้านโนนเชียงบึง หมู่ที่ ๔ และบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑ และหมู่บ้านใกล้เคียง ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๓๔๐ ครัวเรือน ๑,๓๕๐ คน มีน้ำใช้สำหรับอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ และมีแหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน ๑,๗๐๐ ไร่ และในช่วงฤดูแล้ง ๑,๒๐๐ ไร่ ทำให้ราษฎรสามารถทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราษฎรมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยกองติดตามประเมินผล (กตผ.) มีภารกิจหลักในการติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้ดำเนินการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จากการโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบึงพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของโครงการฯ ที่มีสู่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการใช้ประโยชน์ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบต่อประชาชนในการใช้น้ำจากโครงการฯ พร้อมแนวทางการช่วยเหลือตลอดจนสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการน้ำจากโครงการฯ ในอนาคต เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่แบบยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการฯ ตามพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการ “...สืบสาน รักษา ต่อยอด...” ซึ่งพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการทรงงานเพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อให้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบังเกิดความยั่งยืน และยิ่งประโยชน์สูงสุดให้กับราษฎร ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตลอดไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์ของโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนรับทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ

๑.๒.๒ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโครงการฯ ให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่ในระยะต่อไป

๑.๓ วิธีการศึกษา

▶ ขอบเขตของการติดตาม

- กรอบระยะเวลา

ดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๗

- พื้นที่ดำเนินการติดตาม

พื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย บ้านโนนเชียงบั้ง หมู่ที่ ๔ และบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑

▶ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๘๖ คน ประกอบด้วย

๑. เจ้าหน้าที่ชลประทาน จำนวน ๒ คน เทศบาลตำบลฝักแว่น จำนวน ๒ คน ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗ คน รวมจำนวน ๑๑ คน

๒. ประชาชนที่ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากโครงการฯ รวมจำนวน ๗๕ คน

▶ การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

การติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ในครั้งนี้ มีการศึกษาเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. การศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ แผนที่ภาพถ่าย และรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการประเมินผลโครงการฯ

๒. การศึกษาภาคสนาม (Field Work Study) โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการรวบรวมเก็บข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง ดังนี้

๒.๑ การใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ชลประทาน จำนวน ๒ คน เทศบาลตำบลฝักแว่น จำนวน ๒ คน ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗ คน

๒.๒ การใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชาชน และกลุ่มผู้ใช้น้ำโดยใช้แบบสำรวจในการติดตามโครงการฯ เพื่อจะได้ทราบถึงการได้รับประโยชน์และผลกระทบจากโครงการฯ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชาชนผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน ๗๕ คน

▶ การประมวลผลข้อมูล

ขั้นตอนในการประมวลผล เริ่มจากการนำข้อมูลภาคสนามมาทำการบรรณาธิกรณข้อมูล (Edit) จัดทำคู่มือลงรหัส (Coding) และลงรหัสข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ จากนั้นเป็นขั้นตอนของการประมวลผล ก่อนที่จะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติที่สำคัญ ๓ ส่วน คือ

๑. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้วัดการแจกแจงความถี่ของข้อมูล โดยนำเสนอในรูปตาราง
๒. ค่าตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic Mean) เพื่อนำข้อมูลที่แสดงจำนวนมาพิจารณาค่าเฉลี่ย
๓. ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) เพื่อนำมาวัดค่าสูงสุด-ต่ำสุดในช่วงของข้อมูลที่แสดงจำนวน

หลังจากการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ได้นำค่าสถิติจากการแปลผลข้อมูลมานำเสนอในรูปแบบของตารางข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และนำข้อมูลมาแปลความหมายให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงตรรกะ โดยการอธิบายและพรรณนาประกอบกับฐานข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลเอกสารงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นได้ใช้เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม/ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้	๕	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม/ความพึงพอใจมาก	ให้	๔	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม/ความพึงพอใจปานกลาง	ให้	๓	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม/ความพึงพอใจน้อย	ให้	๒	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม/ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐	แปลความว่า	มีผลมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐	แปลความว่า	มีผลมาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐	แปลความว่า	มีผลปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐	แปลความว่า	มีผลน้อย
คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐	แปลความว่า	มีผลน้อยที่สุด

ความกว้างของอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๐.๘ ซึ่งได้ค่ามาจากการคำนวณโดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์ ดังนี้ (Fisher อ้างถึงในชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์, ๒๕๓๙, หน้า ๑๕)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

► **การวิเคราะห์ข้อมูล และเผยแพร่ใช้ประโยชน์** มีขั้นตอนสำคัญ คือ

๑. การนำข้อมูลทุกส่วนตั้งแต่ข้อมูลจากเอกสารอ้างอิง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มาเชื่อมโยงให้เห็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของสภาพปัญหาและข้อเท็จจริง พร้อมก็นำข้อมูลที่แปลผลแล้วมาสร้างตาราง และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามที่กำหนดไว้

๒. การจัดทำร่างรายงานการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓. การนำเสนอร่างรายงานการติดตามต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการรับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะ จากนั้น ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหารายงานให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ ชัดเจน และมีทิศทางดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคตด้วย

๔. สำนักงาน กปร. ดำเนินการจัดทำเอกสารรายงานโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานและวางแผนพัฒนาโครงการฯ ในระยะสั้นและระยะยาวต่อไป

๕. เผยแพร่รายงานการติดตามโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แก่สาธารณชนที่สนใจบนเว็บไซต์ของ สำนักงาน กปร. www.rdpb.go.th

 ๑.๔ ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

บทที่ ๒ : เอกสารที่เกี่ยวข้องและการดำเนินงานโครงการ

๒.๑ พระราชดำรัสและแนวคิดเรื่อง “แก้มลิง”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงให้ความสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับ “น้ำ” เพราะน้ำมีความสำคัญ เป็นแหล่งกำเนิดและหล่อเลี้ยงชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความมั่นคงทางอาชีพและเป็นแหล่งผลิตระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐานหลายด้าน เมื่อเกิดปัญหากับน้ำทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำเสีย ย่อมส่งผลกระทบต่อสรรพชีวิตทั้งหลายอย่างมหันต์

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ เป็นครั้งแรกที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสคำว่า “แก้มลิง” ความว่า “...ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงก็จะรีบปอกเปลือกแล้วเอาเข้าปากเคี้ยว ๆ แล้วเอาไปเก็บไว้ที่แก้ม ลิงจะกินกล้วยเข้าไปไว้ที่กระพุ้งแก้มได้เกือบทั้งหัว โดยเอาไปเก็บไว้ที่แก้มก่อนแล้วจะนำออกมาเคี้ยวและกลืนกินเข้าไปในภายหลัง ด้วยพฤติกรรมการนำกล้วยหรืออาหารมาสะสมไว้ในกระพุ้งแก้มก่อนการกลืนกินนี้ จึงเป็นพฤติกรรมตัวอย่างที่จะนำมาใช้ในการระบายน้ำท่วมออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังบริเวณด้านตะวันออกและตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา...”

ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของแก้มลิง คือ การบรรเทาหรือลดความรุนแรงของสภาวะอุทกภัยเป็นหลัก ต่อมาจึงขยายผลสู่การบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างอเนกประสงค์ เช่น บรรเทาภัยแล้งและรักษาระบบนิเวศ ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า โครงการแก้มลิงสามารถบรรเทาความเดือดร้อนจากอุทกภัยและสร้างคุณประโยชน์แก่ราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ ประเภทและหน้าที่ของแก้มลิง

แก้มลิงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในระบบลุ่มน้ำ ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และพื้นที่ปลายน้ำ โดยพัฒนาให้มีความสอดคล้องทั้งสภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำและกำหนดวิธีการบริหารจัดการให้เหมาะสม ประเภทของแก้มลิง สามารถแบ่งได้ ดังนี้

แก้มลิงพื้นที่ต้นน้ำ โดยการสร้างเขื่อนและอาคารควบคุมน้ำขวางลำน้ำ ทำให้มีพื้นที่วางที่ต่ำกว่าสันเขื่อนเป็นแก้มลิง ซึ่งปริมาณน้ำด้านเหนือเขื่อนทั้งหมดที่ถูกกักเก็บไว้จะค่อยๆ ระบายผ่านอาคารลงสู่ท้ายน้ำ ไปยังอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นต้น

แก้มลิงพื้นที่กลางน้ำ (พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่ราบลุ่มในเขตชลประทาน) การบริหารน้ำในแก้มลิงเหล่านี้ใช้การผันน้ำในช่วงน้ำหลากจากลำน้ำหลักเข้าไปเก็บไว้ในแก้มลิง แล้วระบายน้ำออกผ่านอาคารควบคุมน้ำ เช่น อาคารระบายน้ำล้น ประตูระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ฯลฯ การบังคับน้ำเข้า-ออกแก้มลิงจะอาศัยแรงโน้มถ่วง (gravity flow) เป็นหลัก

แก้มลิงพื้นที่ปลายน้ำและชายทะเล ในพื้นที่ราบลุ่มปลายน้ำและพื้นที่ชายฝั่งติดทะเล การไหลของน้ำในพื้นที่บริเวณนี้ได้รับอิทธิพลจากการขึ้น-ลงของน้ำทะเลด้วย คือ การไหลของน้ำเป็นลักษณะสองทิศทาง (two-way flow) ในช่วงน้ำขึ้นสูงจะระบายได้ช้าหรือไหลย้อนกลับทำให้เกิดการสะสมด้านเหนือน้ำ ในขณะที่ช่วงน้ำลงต่ำจะสามารถระบายได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ทางระบายน้ำด้านเหนือน้ำมักมีขีดจำกัดในการไหลทำให้ประสิทธิภาพในการระบายน้ำออกสู่ทะเลลดลง การสร้างแก้มลิงบริเวณท้ายน้ำจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้

หน้าที่ของแก้มลิง

แก้มลิง แม้จะอยู่ในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน แต่มีหน้าที่หลักเหมือนกัน คือ เพื่อรองรับปริมาณน้ำส่วนเกินจากฝนที่ตกในพื้นที่และปริมาณน้ำเหนือที่มีมากจนเกินขนาดความสามารถการระบายน้ำของลำน้ำเข้าไปกักเก็บในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และค่อยระบายน้ำออกจากแก้มลิงเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับรองรับน้ำหลากในครั้งต่อไป แต่ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการปล่อยน้ำออกจากแก้มลิง จะคำนึงถึงลำน้ำด้านท้ายน้ำว่ามีศักยภาพในการรองรับปริมาณน้ำเพิ่มเติมได้โดยไม่ก่อให้เกิดอุทกภัยหรือไม่ และในกรณีที่ผ่านมาผ่านพ้นฤดูน้ำหลากแล้วหน้าที่ของแก้มลิงคือ การกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

การรับน้ำเข้าและระบายน้ำออกจากแก้มลิงนั้น ควรที่จะต้องบริหารจัดการให้เป็นไปตามเกณฑ์ควบคุมของโค้งการจัดการ (Operation Rule Curve^๑) ของระบบแก้มลิงนั้น ๆ อย่างเคร่งครัดจึงจะสามารถบริหารแก้มลิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา : หนังสือการบริหารจัดการแก้มลิงตามพระราชดำริ
สำนักงานทรัพยากรน้ำส่วนพระมหากษัตริย์ มูลนิธิมั่นพัฒนา

๒.๓ ลักษณะของพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง หรือเรียกโดยรวมว่าที่ราบสูงโคราช ลักษณะพื้นที่มีรูปร่างคล้ายถ้วยมีแอ่งอยู่ตรงกลาง ส่วนตอนกลางของพื้นที่ราบเกิดการโค้งตัวขึ้นเป็นสันจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้เกิดเป็นเทือกเขาภูพานกลายเป็นแนวเขตคั่นตามธรรมชาติ ทำให้สภาพภูมิประเทศของภูมิภาคนี้ แบ่งออกเป็นแอ่งที่ราบขนาดใหญ่ ๒ แอ่ง คือ ที่ราบตอนบนมีชื่อเรียกว่า “แอ่งสกลนคร” ส่วนที่ราบตอนล่างเรียกว่า “แอ่งโคราช” ลักษณะของทั้งสองแอ่งมีลักษณะราบเรียบ ไม่มีความลาดชัน จึงส่งผลให้พื้นที่ส่วนใหญ่ในอีสานประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคอีสาน ตั้งอยู่ในแอ่งโคราช ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑๒๐ - ๑๖๐ เมตร มีพื้นที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำมูล มีพื้นที่รับน้ำฝนทั้งสิ้น ๘,๒๙๙.๔๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๕,๑๘๗,๑๕๖ ไร่ มีแม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่

๑) แม่น้ำชี มีต้นกำเนิดที่จังหวัดชัยภูมิ ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และไหลไปรวมกับแม่น้ำมูลที่จังหวัดอุบลราชธานี แม่น้ำชีเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดร้อยเอ็ด ไหลผ่านอำเภोजังหาร และต่อไปยัง อำเภอยางชุมน้อย อำเภอรวิชัยบุรี กิ่งอำเภอน้ำขุ่น อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอน้ำพอง ตามลำดับ รวมระยะทางประมาณ ๒๑๐ กิโลเมตร และไหลลงสู่แม่น้ำมูล ประชากรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำน้ำในแม่น้ำชีมาใช้ประโยชน์ในการเกษตร อุปโภค-บริโภค เลี้ยงปลาในกระชัง และเป็นแหล่งน้ำหลักในการนำมาผลิตเป็นน้ำประปาในจังหวัด

๒) ลำน้ำยัง ไหลผ่านอำเภอน้ำพอง และอำเภอสว่างแดนดินลงสู่แม่น้ำชี ในฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำมากไหลหลากอย่างรวดเร็ว และมักจะเอ่อล้นท่วมพื้นที่การเกษตรอยู่เสมอ ส่วนฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอด

^๑ Operation Rule Curve = โค้งการจัดการ หรือ โค้งกฎการปฏิบัติการ (Rule Curve) คือ กราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำหรือปริมาณน้ำที่เก็บกักอยู่ในอ่างเก็บน้ำกับเวลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมการใช้น้ำในอ่างให้ได้ผลดีที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า การชลประทาน การอุปโภคบริโภค และการควบคุมอุทกภัย (ที่มา กรมชลประทาน. (๒๕๓๔). อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๓. กรุงเทพฯ: กรมชลประทาน)

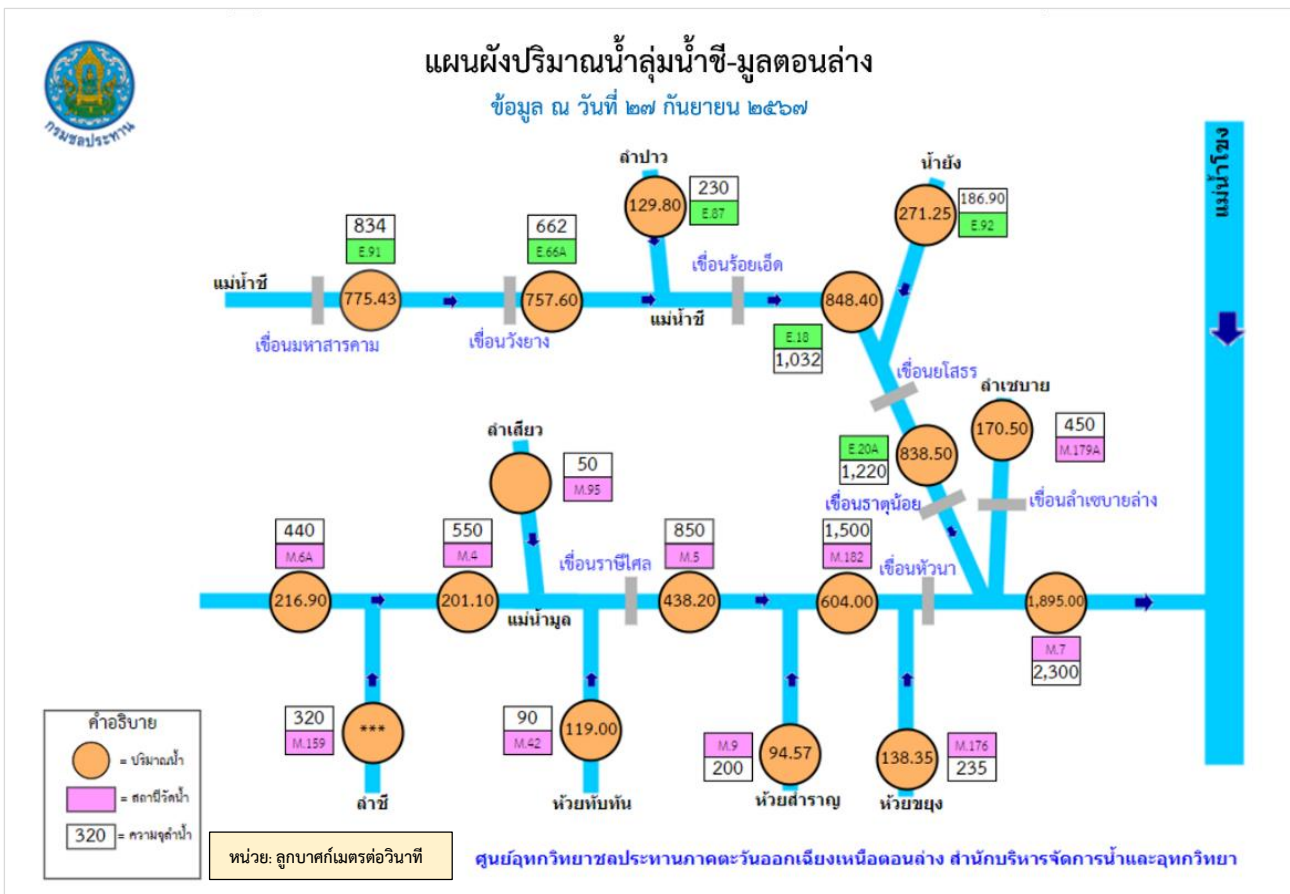
พื้นที่ที่เกิดอุทกภัยน้ำท่วมเป็นประจำซ้ำซากส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทางการเกษตร เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มและอยู่ใกล้กับแม่น้ำชี ซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก คือ เดือนกันยายน - ตุลาคมของทุกปี จังหวัดร้อยเอ็ด มีแหล่งน้ำชลประทานที่เป็นฝายขนาดใหญ่ จำนวน ๓ แห่ง คือ

เขื่อนวังยาง เป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงการโขง-ชี-มูล ซึ่งจะช่วยยกระดับน้ำและเก็บกักน้ำไว้ในลำน้ำชี เป็นระยะทาง ๙๐ กิโลเมตร ซึ่งเก็บกักได้รวม ๓๓,๘๖๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ทำให้สามารถสูบน้ำช่วยเพื่อการเกษตรกรรม พื้นที่ชลประทานในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ๑๘,๒๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ระหว่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

เขื่อนร้อยเอ็ด ตั้งอยู่บ้านดอนวิเวก ตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่ชลประทานในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ๓๖,๘๘๘ ไร่ สถานีสูบน้ำพนมไพร (อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกลาง) ตั้งอยู่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่ชลประทาน ๔๒,๕๕๕ ไร่

เขื่อนยโสธร-พนมไพร ตั้งอยู่ตำบลเชียงคา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ลักษณะโครงการปรับปรุงถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) มีบานระบายชนิดบานประตูระบายน้ำแบบบานโค้ง (Radial gate) กว้าง ๑๒.๕๐ เมตร สูง ๗.๗๕ เมตร จำนวน ๘ บาน ระดับเก็บกัก +๑๒๖.๐๐ เมตร กระจายน้ำด้วยระบบสูบน้ำจากแม่น้ำเข้าคลองส่งน้ำพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ๘๔,๐๐๐ ไร่

เขื่อนร้อยเอ็ดและเขื่อนยโสธร - พนมไพร ทั้ง ๒ แห่งนี้สร้างขึ้นมาเพื่อเก็บกักน้ำในลำน้ำเหนือเขื่อนสำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร

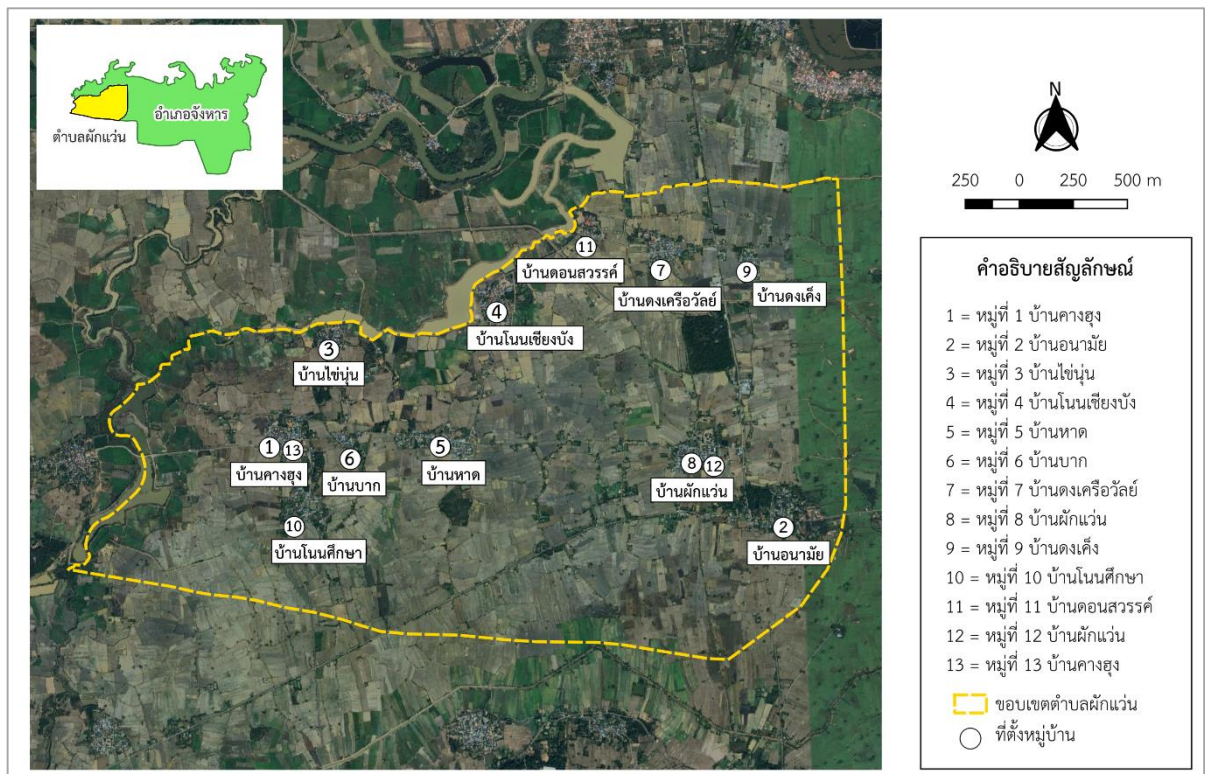

๒.๔ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน ตำบลผักแว่น

ด้านกายภาพ มีที่ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอจันทหาร ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๒๑.๘๒๗๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓,๒๔๘ ไร่

ทิศเหนือ	จรดเขตตำบลม่วงลาด	อำเภอจันทหาร	จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	จรดเขตตำบลสีแก้ว	อำเภอเมือง	จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	จรดตำบลดงสิงห์	อำเภอจันทหาร	จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	จรดตำบลท่าตูม	อำเภอเมือง	จังหวัดมหาสารคาม

แผนที่ตำบลผักแว่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๔.๑ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลผักแว่น ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะสำหรับทำการเกษตรโดยการทำนาปีและนาปรัง ซึ่งประชาชนจะมีการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชจากน้ำฝนเป็นหลัก ส่วนในช่วงฤดูแล้งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่งและฝายวังยาง (คลองชลประทานโขง-ชี-มูล)

๒.๔.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลผักแว่น มีลักษณะเป็นเขตอากาศร้อนตลอดทั้งปี โดยในช่วงฤดูแล้งจะมีอากาศร้อนและแห้งแล้งมาก ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีช่วงระยะเวลาสั้น เนื่องจากสภาพภูมิอากาศหรืออุณหภูมิความร้อนของโลกจะเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับในช่วงฤดูฝน มักประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เป็นประจำ

๒.๔.๓ ลักษณะของดิน

ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย การใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร ซึ่งพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวนาปีและนาปรัง รวมทั้งปลูกผัก ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น กุดเชียงสา กุดเชียงบั้ง กุดไข่นุ่น กุดลาดควาย รวมทั้งมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ซึ่งในช่วงฤดูฝน มักประสบปัญหาน้ำท่วมแหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ ส่วนในช่วงฤดูแล้งสภาพแหล่งน้ำมีลักษณะตื้นเขิน มีปริมาณความจุน้ำไม่ได้เต็มที่ สมควรที่จะได้รับการขุดลอกเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำตามฤดูกาล

๒.๔.๔. การเมืองการปกครอง

ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลผักแว่น เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมีจำนวนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลผักแว่น จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน ตามรายชื่อหมู่บ้านและผู้นำท้องที่ ดังนี้

หมู่ที่ ๑	บ้านคางสูง	นายกรกช	พรมเลิศ
หมู่ที่ ๒	บ้านอนามัย	นางวงเดือน	พรมเลิศ
หมู่ที่ ๓	บ้านไข่นุ่น	นายไพจิตร	ภานุศรี
หมู่ที่ ๔	บ้านโนนเชียงบั้ง	นายสุรพงษ์	ภูมิผักแว่น
หมู่ที่ ๕	บ้านหาด	นายอนงค์	ภาวะรัตน์
หมู่ที่ ๖	บ้านบาก	นายสำราญ	สันธิवास
หมู่ที่ ๗	บ้านดงเครือวัลย์	นายประวัตติ	มณีจักร
หมู่ที่ ๘	บ้านผักแว่น	นายสืบสกุล	วาระโก
หมู่ที่ ๙	บ้านดงเค็ง	นางทองไสย	ไชยวงษ์
หมู่ที่ ๑๐	บ้านโนนศึกษา	นายพุทธชาติ	อาจอำนาจ
หมู่ที่ ๑๑	บ้านดอนสวรรค์	นายบุญมี	เฉลิมแสน
หมู่ที่ ๑๒	บ้านผักแว่น	นายรัตนพงษ์	ศิริแว่น (กำนันตำบลผักแว่น)
หมู่ที่ ๑๓	บ้านคางสูง	นายสมชัย	สุวลักษณ์

๒.๔.๕ ประชากร

ตำบลผักแว่น มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๔,๑๑๔ คน แบ่งเป็นชายจำนวน ๒,๐๐๕ ราย และหญิงจำนวน ๒,๑๐๙ ราย สำหรับจำนวนครัวเรือนมีทั้งสิ้น ๑,๑๕๑ ครัวเรือน โดยมีความหนาแน่นโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๘๘ คนต่อตารางกิโลเมตร (ที่มาข้อมูล: กรมพัฒนาชุมชน ปี ๒๕๖๗)

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
๑	บ้านคางสูง	๑๙๓	๒๒๐	๔๑๓	๑๑๑
๒	บ้านอนามัย	๑๘๑	๑๙๖	๓๗๗	๑๒๓
๓	บ้านไชนุ่น	๑๒๐	๑๑๙	๒๓๙	๕๓
๔	บ้านโนนเชียงบัง	๑๖๔	๑๘๒	๓๔๖	๙๒
๕	บ้านหาด	๒๒๐	๒๐๑	๔๒๑	๑๐๐
๖	บ้านบาก	๑๔๑	๑๓๑	๒๗๒	๗๘
๗	บ้านดงเครือวัลย์	๒๑๔	๒๒๘	๔๔๒	๑๐๘
๘	บ้านผักแว่น	๑๑๒	๑๔๖	๒๕๘	๑๑๕
๙	บ้านดงเค็ง	๘๕	๘๓	๑๖๘	๔๙
๑๐	บ้านโนนศึกษา	๑๒๔	๑๓๕	๒๕๙	๘๔
๑๑	บ้านดอนสวรรค์	๙๐	๗๙	๑๖๙	๔๕
๑๒	บ้านผักแว่น	๒๐๑	๑๙๑	๓๙๒	๑๑๐
๑๓	บ้านคางสูง	๑๖๐	๑๙๘	๓๕๘	๘๓
รวม		๒,๐๐๕	๒,๑๐๙	๔,๑๑๔	๑,๑๕๑

๒.๔.๖ สภาพทางสังคม

• ด้านการศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
 ๑. โรงเรียนบ้านดงเครือวัลย์ หมู่ที่ ๗
 ๒. โรงเรียนบ้านโนนเชียงบังหาดหนองแค หมู่ที่ ๔
 ๓. โรงเรียนคางสูงบากไชนุ่นโนนศึกษา หมู่ที่ ๑๐
- โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีจำนวน ๑ แห่ง ได้แก่
 ๑. โรงเรียนบ้านผักแว่น - อนามัย หมู่ที่ ๘
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
 ๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผักแว่น หมู่ที่ ๘
 ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหาด หมู่ที่ ๕
 ๓. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดเทวาทิพัทธ์ หมู่ที่ ๑

- **ด้านสาธารณสุข**

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่
 ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล หมู่ที่ ๒ บ้านอนามัย
 ๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล หมู่ที่ ๖ บ้านบาก
- การมีใช้ส้วมราดน้ำ มีอัตราร้อยละ ๑๐๐ ครอบคลุมครัวเรือน

๒.๔.๗ ระบบบริการพื้นฐาน

- **ด้านการคมนาคม** มีถนนสายหลักภายในตำบล ได้แก่
 - ถนน ค.ส.ล. สายบ้านอนามัย หมู่ที่ ๒ - สายบ้านดงเครีวัลย์ หมู่ที่ ๗ ระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตร
 - ถนน ค.ส.ล. สายบ้านผักแว่นหมู่ที่ ๘ - สายบ้านหาด หมู่ที่ ๕ ระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตร
 - ถนนลาดยางสายโสกเชือก - หัวดง ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร

- **ด้านระบบไฟฟ้า** ประชาชนมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนครบทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน

- **ด้านประปาหมู่บ้าน** มีระบบประปาหมู่บ้านครบทั้ง ๑๓ หมู่บ้าน โดยทำการสูบน้ำบาดาลใต้ดินมาทำเป็นระบบน้ำประปาหมู่บ้าน แต่ในช่วงฤดูแล้งมักประสบปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ประกอบกับน้ำใต้ดินที่นำมาใช้ในระบบประปาหมู่บ้านมีสีเหลืองขุ่น และมีรสเค็ม (บางหมู่บ้าน) ทำให้ประชาชนเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำประปาหมู่บ้าน

๒.๔.๘ ระบบเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของประชาชน คือ การทำนา

อาชีพเสริม ได้แก่ การเลี้ยงปลา การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

๒.๔.๙ ทรัพยากรธรรมชาติ

- **ด้านแหล่งน้ำ**

- แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะ ภายในตำบลผักแว่น มีจำนวน ๑๔ แห่ง ได้แก่

๑. ลำห้วยกุดเชียงสา บ้านคางสูง หมู่ที่ ๑

๓. กุดดุก บ้านคางสูง หมู่ที่ ๑

๕. กุดลาดควาย บ้านบาก หมู่ที่ ๖

๗. กุดวังปลากั้ง บ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑

๙. หนองเลิงเปลือย บ้านคางสูง หมู่ที่ ๑๓

๑๑. หนองเลิงเหล่า บ้านดงเครีวัลย์ หมู่ที่ ๗

๑๓. หนองสิมสาธารณประโยชน์ บ้านผักแว่น หมู่ที่ ๘

๒. ลำห้วยคางสูง บ้านคางสูง หมู่ที่ ๑

๔. กุดไข่นุ่น บ้านไข่นุ่น หมู่ที่ ๓

๖. กุดเชียงบัง บ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔

๘. หนองตาไก่ บ้านผักแว่น หมู่ที่ ๘

๑๐. หนองแสงสาธารณะ บ้านโนนศึกษา หมู่ที่ ๑๐

๑๒. หนองสา สาธารณประโยชน์ บ้านหาด หมู่ที่ ๕

๑๔. หนองสา สาธารณประโยชน์ บ้านผักแว่น หมู่ที่ ๘

หมายเหตุ : หมู่ที่ ๒,๙,๑๒ ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติหรือแหล่งน้ำสาธารณะ

- **ด้านป่าไม้และภูเขา**

- ป่าไม้และภูเขาในเขตพื้นที่ตำบลผักแว่น เป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้และภูเขาอยู่ไม่มาก

๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๕.๑ ความเป็นมาของโครงการ

สำนักราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือมายังสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ให้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี นายไสว พรหมเลิศ ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง บ้านเลขที่ ๓/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด และคณะ ได้ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแก้มลิงกุดเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในฤดูแล้ง และประสบอุทกภัยในฤดูฝน (ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๘.๓/๕๕๖๗ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘)

สำนักงาน กปร. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับกรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนราษฎรในพื้นที่ และราษฎรผู้ร้องขอพระราชทานความช่วยเหลือ โดยได้ประมวลเรื่องจัดทำรายงานสรุปข้อเท็จจริงเพื่อเสนอแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรดังกล่าวไปยังสำนักราชเลขาธิการ (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ กร ๐๐๐๓/๖๙๙ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคทำการเกษตรในฤดูแล้ง และประสบปัญหาอุทกภัยในฤดูฝน ตามที่ นายไสว พรหมเลิศ ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแก้มลิงกุดเชียงบัง (ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๘.๓/๘๙๖๖ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

๒.๕.๒ ที่ตั้งโครงการ

บ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๕.๓ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรให้แก่ราษฎรบ้านโนนเชียงบังและบริเวณใกล้เคียง ให้มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงได้อย่างเพียงพอ

๒. เพื่อป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัยในฤดูฝนและปัญหาจากภัยแล้ง รวมทั้งเป็นแหล่งแพร่ขยายพันธุ์สัตว์น้ำ อีกทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการผลิตพืชผลทางการเกษตร และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒.๕.๔ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๕.๕ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน

กรมชลประทานขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๖๒ จาก กปร. จำนวน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และ กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในวงเงินไม่เกิน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (อนุมัติเมื่อ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒) แก่กรมชลประทาน เพื่อเริ่มดำเนินการก่อสร้างในปี ๒๕๖๒ โดยใช้งบประมาณก่อสร้างจำนวน ๒๕,๗๓๙,๐๐๐ บาท

๒.๕.๖ รายละเอียดโครงการ

- พื้นที่ขุดลอกกุดเชียงบัง ประมาณ ๑๗๕ ไร่
- ปรับปรุงแนวคลองระบายน้ำ ความยาวประมาณ ๓๐๐ เมตร
- ปริมาณน้ำเก็บกัก ประมาณ ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร
- ก่อสร้างอาคารท่อน้ำ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๘๐ เมตร จำนวน ๑๕ แห่ง
- ระดับเก็บกัก ประมาณ +๑๓๓.๐๐ (ม. รสม.)^๒
- ระดับพื้นที่ขุดลอก ประมาณ +๑๓๐.๐๐ (ม. รสม.)

๒.๕.๗ ระยะเวลาดำเนินการ

๑ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒) โดยดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๓

๒.๕.๘ ประโยชน์ของโครงการ

๑. ทำให้ราษฎรบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ บ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑ และหมู่บ้านใกล้เคียง ตำบลฝักแก้วน อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด รวมจำนวน ๓๔๐ ครัวเรือน ๑,๓๕๐ คน มีน้ำใช้สำหรับอุปโภคบริโภคเพียงพอ และสามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรในฤดูฝน ๑,๗๐๐ ไร่ และในฤดูแล้ง ๑,๒๐๐ ไร่

๒. ทำให้ราษฎรมีแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง และมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีอาชีพที่มั่นคงพร้อมทั้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๕.๙ ผลการดำเนินการของโครงการ

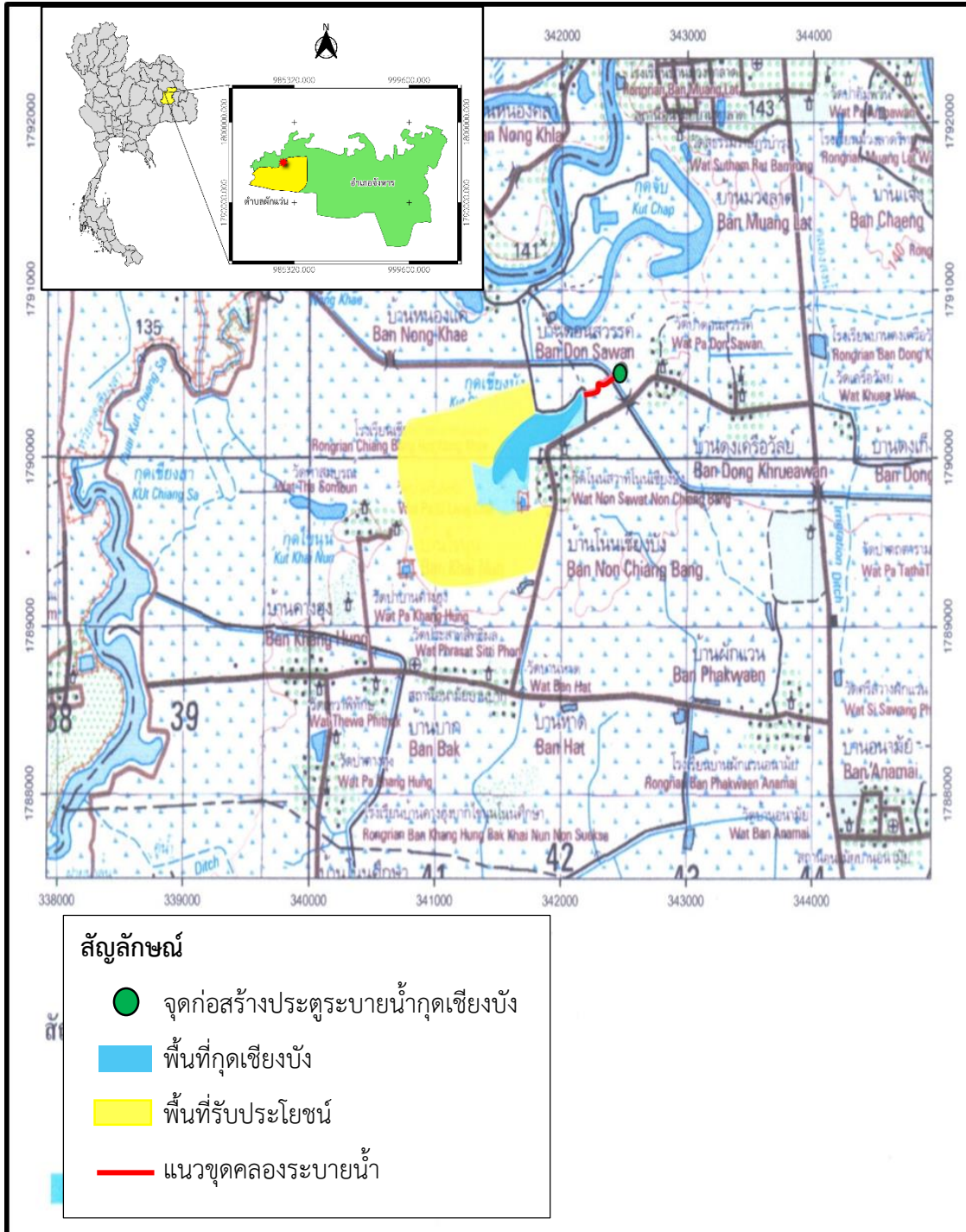
ปี ๒๕๖๒ กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง พื้นที่ ๑๗๕ ไร่ ลึกเฉลี่ย ๒ เมตร เพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มมากขึ้น จากเดิม ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เป็น ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมปรับปรุงคลองระบายน้ำ ยาว ๓๐๐ เมตร และอาคารท่อน้ำ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๘๐ เมตร จำนวน ๑๕ แห่ง โครงการฯ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเดือนมกราคม ๒๕๖๓ โดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการฯ ในปัจจุบัน

๒.๕.๑๐ การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ได้ประชุมเกษตรกรในพื้นที่ และจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ พื้นฐานเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ชื่อกลุ่มแก้มลิงกุดเชียงบัง โดยมีสมาชิกเริ่มต้น จำนวน ๒๔ ราย ครอบคลุมพื้นที่ ๓๒๐-๒-๖๕ ไร่

^๒ ม. รสม. หมายถึง ระดับน้ำสมมติ ซึ่งเป็นหน่วยวัดที่ใช้แสดงระดับน้ำเฉลี่ยรายวันในแม่น้ำที่ได้จากการสำรวจของกรมชลประทาน โดยค่าที่ได้อาจเป็น เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) หรือ เมตรจากระดับน้ำสมมติ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของแต่ละศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคต่าง ๆ

โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

แผนที่แสดงที่ตั้งโครงการพิกัด ๓๔๒,๑๗๙m.E-๑,๗๙๐,๒๒๗m.N
(Long ๑๐๓.๕๒๓๗ -Lat ๑๖.๑๘๗๔) ระหว่าง ๕๗๔๑ III ลำดับชุด L ๗๐๑๘ โชน ๔๘ N
ย่อจากแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐

สภาพพื้นที่ก่อนดำเนินการก่อสร้างโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

สภาพพื้นที่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

แหล่งที่มา: โครงการชลประทานร้อยเอ็ด (๒๕๖๗)

ประตุน้ำกุดเชียงบั้งและอาคารประกอบ

พื้นที่แก้มลิงกุดเชียงบั้ง

การปลูกข้าวฤดูนาปี

คูส่งน้ำสำหรับการเกษตร

บทที่ ๓ : ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแฉ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การประชุมรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินโครงการฯ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ใช้น้ำ ประชาชน เกษตรกร และผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ โดยผลจากการรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๑ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน

๓.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาข้อมูลจากการรับฟังรายงานผลการดำเนินงาน การตอบแบบสอบถามและ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ จำนวน ๒ คน เป็นเพศชายทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ซึ่งมีระยะเวลาปฏิบัติงานรับผิดชอบโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง เป็นระยะเวลา ๑ ปี ๖ เดือน และวิศวกรชลประทานชำนาญการ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ณ โครงการแก้มลิงกุดเชียงบัง ๓ ปี ๑ เดือน

๓.๑.๒ การดำเนินงานโครงการฯ สรุปดังนี้

โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแฉ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นโครงการประเภทแก้มลิงขนาดเล็ก ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๒ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จาก กปร. จำนวน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบแปดล้านห้าแสนบาทถ้วน) ให้แก่กรมชลประทาน เพื่อดำเนินการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง พื้นที่ขุดลอกประมาณ ๑๗๕ ไร่ ลึกประมาณ ๒.๐๐ เมตร ปริมาณน้ำเก็บกักความจุ ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ก่อสร้างอาคารท่อน้ำรับน้ำ จำนวน ๑๕ แห่ง พร้อมทั้งปรับปรุงคลองระบายน้ำ ความยาวประมาณ ๓๐๐ เมตร และดำเนินการแล้วเสร็จเป็นไปตามแผนงาน เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๓

ปัจจุบันโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ สามารถช่วยเหลือราษฎรสนับสนุนกิจกรรมด้านอุปโภคบริโภคได้ถึง ๒๐๗ ครัวเรือน จำนวน ๔๑๔ ราย และสามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่การปลูกข้าวนาปี จำนวน ๕๖๐ ไร่ และการปลูกข้าวนาปรัง จำนวน ๓๐๐ ไร่ และพืชผักต่าง ๆ โดยการส่งน้ำจากแก้มลิงเข้าพื้นที่แปลงเกษตร และยังสามารถช่วยรักษาระบบนิเวศในลำน้ำได้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาและบริหารจัดการน้ำโครงการฯ ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีบางจุดที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามอายุการใช้งาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ได้กำหนดแผนงานซ่อมแซมเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

กรมชลประทาน ดำเนินการประชาสัมพันธ์กับราษฎรชี้แจงทำความเข้าใจ พร้อมทั้งได้มีการประชุมเกษตรกรในพื้นที่เพื่อจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งกลุ่มแก้มลิงกุดเชียงบัง โดยมีนายสุรพงษ์ ภูมิผักแว่น เป็นหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจาก ๒๔ คน เป็น ๔๔ คน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๑. เพื่อให้สมาชิกผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อโครงการฯ
๒. เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในการบริหารน้ำและบำรุงรักษาให้เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกผู้ใช้น้ำ โดยทั่วถึงและยุติธรรม
๓. เพื่อให้สมาชิกผู้ใช้น้ำรู้จักการบริหารการใช้น้ำ รวมถึงการวางแผนการปลูกพืชและการอุปโภคบริโภคกันเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ (๒๕๖๗) มีข้อมูลพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ รวมทั้งหมด ๑,๗๒๙ ไร่ จำนวนประชากรผู้รับประโยชน์บ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔ บ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๑๑ และหมู่บ้านใกล้เคียง รวมทั้งสิ้น ๒๐๗ ครัวเรือน จำนวน ๔๑๔ ราย ประกอบด้วย

หมู่ที่ ๓ บ้านไชนุ่น	จำนวน ๕๗ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๔ บ้านโนนเชียงบัง	จำนวน ๔๘ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๕ บ้านหาด	จำนวน ๑๙ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๖ บ้านบาก	จำนวน ๑๓ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๘ บ้านผักแว่น	จำนวน ๑๑ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๑๑ บ้านดอนสวรรค์	จำนวน ๒ ครัวเรือน
หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๑๓ บ้านคางฮุง	จำนวน ๕๗ ครัวเรือน

► **การบริหารจัดการน้ำของโครงการฯ** เจ้าหน้าที่ชลประทานผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒ คน ตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ เจ้าหน้าที่ชลประทาน กลุ่มผู้ใช้น้ำ และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการน้ำร่วมกัน เช่น

๑) **ช่วงฤดูฝน** แก้มลิงกุดเชียงบังมีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้เต็มความจุ ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สามารถสนับสนุนส่งน้ำให้กับเกษตรกรทำนาในฤดูฝนและฤดูแล้งได้ตลอดทั้งปี โดยมีการวางแผนเลื่อนระยะเวลาการปลูกข้าวให้เร็วขึ้น และใช้พันธุ์ข้าวอายุสั้นมาปลูกในช่วงการทำนาปี เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือนกันยายน) ได้เร็วก่อนน้ำจะท่วม

๒) **ช่วงฤดูแล้ง** ได้มีการวางแผนการเก็บกักน้ำในระดับเก็บกักของแก้มลิงกุดเชียงบังให้ได้มากที่สุด เพื่อให้สามารถมีน้ำเพียงพอในการทำเกษตร เช่น การปลูกข้าวนาปรัง

๓) **แนวทางการบริหารจัดการน้ำ** มีการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กลไกของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๔๔ คน เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการน้ำโดยมีแนวทาง ดังนี้

๓.๑ สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำมีการจัดประชุมเพื่อสำรวจพื้นที่ทำการเกษตรในแต่ละฤดู

๓.๒ ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาคูส่งน้ำ เพื่อให้สามารถส่งน้ำและกระจายน้ำได้ดีและมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิภาพ

๓.๓ ตรวจสอบติดตามน้ำและสำรวจพื้นที่ที่ได้รับน้ำ

๓.๔ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน (ถ้ามี)

▶ **กิจกรรมในการบริหารจัดการน้ำของโครงการฯ** เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒ คน ตอบไปในทิศทางเดียวกันว่า มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็นร่วมกัน รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อออกเยี่ยมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำและให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ จากโครงการฯ เช่น การบริหารจัดการน้ำ ให้คำแนะนำการใช้และบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ การเตรียมการปลูกพืชฤดูแล้ง ฤดูน้ำหลาก และการบำรุงรักษาบริเวณโดยรอบโครงการฯ (เช่น การดูแลรักษาความสะอาด หรือการปลูกต้นไม้) ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดกิจกรรมให้กับสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ เช่น การจัดฝึกอบรมและนำสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ไปศึกษาดูงานฯ สำหรับในส่วนของเจ้าหน้าที่โครงการชลประทานจังหวัดร้อยเอ็ด มีแผนการบริหารจัดการโครงการฯ เช่น แผนการดูแลซ่อมแซมและบำรุงรักษาโครงการฯ และมีการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ทุกครั้งที่มีการเคลื่อนไหว

▶ **การประเมินความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน** เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒ คน มีเจ้าหน้าที่ ๑ คน ตอบว่า ความเข้มแข็งของกลุ่มฯ อยู่ในระดับปานกลาง และเจ้าหน้าที่อีก ๑ คน ตอบว่า ไม่สามารถประเมินได้ เนื่องจากตั้งแต่ตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในปี ๒๕๖๓ ไม่เคยส่งกลุ่มผู้ใช้น้ำเข้ารับการประเมินระดับสำนัก ถ้าหากต้องการให้มีการประเมินควรจะต้องมีการปรับปรุงกลุ่มผู้ใช้น้ำขึ้นมาใหม่เพราะเกษตรกรผู้ใช้น้ำกลุ่มเดิมจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งจากสมาชิกทั้งหมด ๒๔ คน ส่วนใหญ่มีพื้นที่การเกษตรไกลจากโครงการฯ

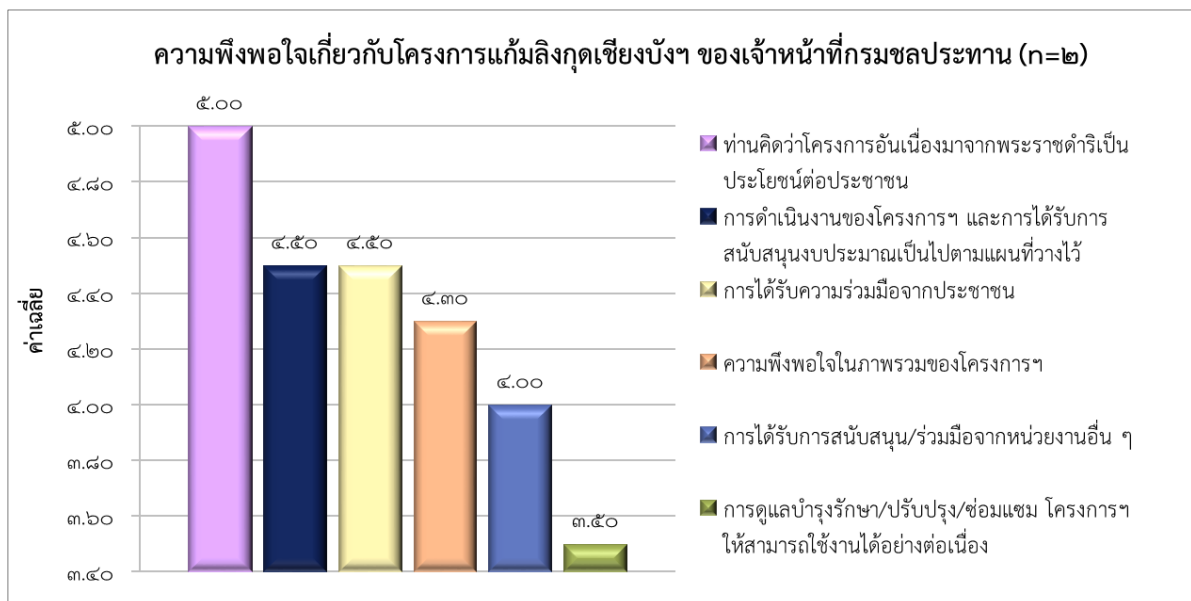
๓.๑.๓ ผลการดำเนินงานโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

ในส่วนประเด็นคำถามโครงการฯ ได้ทำให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ (เจ้าหน้าที่ที่สามารถตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ) ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบไปในทิศทางเดียวกันแบ่งออกเป็น **ประโยชน์ทางตรง** ได้แก่ มีแหล่งน้ำใช้ในการเพาะปลูก ช่วยให้เกษตรกรสามารถมีน้ำใช้ในการปลูกข้าว และพืชผลทางการเกษตรได้เพียงพอตลอดทั้งปี การอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง ช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศดีขึ้น รวมถึงยังช่วยบรรเทาปัญหาเรื่องน้ำท่วมและภัยน้ำแล้งได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น **ประโยชน์ทางอ้อม** ได้แก่ เมื่อมีโครงการฯ เข้ามาในพื้นที่ทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนนโดยรอบโครงการฯ ทำให้มีความสะดวกในการเดินทางสัญจร รวมถึงสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และยังช่วยให้ชุมชนหรือกลุ่มมีความเข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ เกษตรกรที่นำน้ำจากแก้มลิงกุดเชียงบังมาใช้ในการทำนาปีและนาปรัง สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้เฉลี่ยไร่ละ ๑ ตัน (๑,๐๐๐ กิโลกรัม) ในแต่ละฤดูการเพาะปลูก โดยจำหน่ายข้าวได้ในราคาประมาณกิโลกรัมละ ๑๐ - ๑๑ บาท ส่งผลให้พื้นที่ทำนาจำนวน ๕๖๐ ไร่ มีรายได้รวมประมาณ ๕,๖๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

๓.๑.๔ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

ตารางที่ ๓.๑ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในด้านต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน (n=๒)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
๑. ท่านคิดว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประโยชน์ต่อประชาชน	๕.๐๐	มากที่สุด
๒. การดำเนินงานของโครงการฯ และการได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นไปตามแผนที่วางไว้	๔.๕๐	มากที่สุด
๓. การได้รับความร่วมมือจากประชาชน	๔.๕๐	มากที่สุด
๔. ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ	๔.๓๐	มากที่สุด
๕. การได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ	๔.๐๐	มาก
๖. การดูแลบำรุงรักษา ปรับปรุง และซ่อมแซม โครงการฯ ให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง	๓.๕๐	มาก

ภาพที่ ๓.๑ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในด้านต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน

จากตารางที่ ๓.๑ ผลการสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ ในประเด็นต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ทั้ง ๒ คน พบว่า เจ้าหน้าที่ฯ มีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๓๐ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐ เมื่อพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอรระดับ “มากที่สุด” ในเรื่องโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นประโยชน์ต่อประชาชน (คะแนนค่าเฉลี่ยเต็ม ๕.๐๐) รองลงมาคือการได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชนและการป้องกันภัยพิบัติ (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ๔.๕๐) ถัดมาคือระดับความพึงพอใจ “มาก” ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย ๔.๐๐) และการดูแลบำรุงรักษา ปรับปรุง และซ่อมแซม โครงการฯ ให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐) ดังภาพที่ ๓.๑

๓.๑.๕ ปัญหาการใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการโครงการฯ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน จำนวน ๒ คน เกี่ยวกับปัญหาการใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการโครงการฯ ในปีที่ผ่านมา พบว่าเจ้าหน้าที่ทั้งสองคนระบุว่าไม่พบปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น

๓.๑.๖ แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและบรรเทาภัยวิกฤตการณ์น้ำ เพื่อรับมือกับปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นซ้ำซากในพื้นที่ กรมชลประทานได้ร่วมประชุมกับเกษตรกรในพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำนา โดยส่งเสริมให้ปลูกข้าวพันธุ์ที่อายุสั้นการเก็บเกี่ยว (๑๐๐ - ๑๒๐ วัน) เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวได้ก่อนน้ำท่วม นอกจากนี้ ยังมีการวางแผนบริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำชุมชน เช่น การผันน้ำ และการเติมน้ำ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

๓.๑.๗ แผนการดำเนินงานพัฒนาต่อยอดโครงการฯ ในอนาคต โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ สามารถช่วยเหลือชาวบ้านในตำบลฝักแว่นได้ถึง ๔๑๔ ครัวเรือน และสนับสนุนพื้นที่การเกษตรกว่า ๕๖๐ ไร่แล้ว แต่ปริมาณน้ำยังไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ในปี ๒๕๖๑ คือ สนับสนุนพื้นที่ทำการเกษตรในฤดูฝน ๑,๗๐๐ ไร่ และในฤดูแล้ง ๑,๒๐๐ ไร่ ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปริมาณน้ำฝนที่ผันผวน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ น้ำของเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กรมชลประทานได้วางแผนพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง

จากการประชุมรับฟังรายงานผลการดำเนินงานและสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ทั้ง ๒ คน พบว่า มีแผนพัฒนาโครงการฯ ในอนาคต ดังนี้

๑) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เสนอแผนขอจัดสรรงบประมาณปี ๒๕๖๙ เพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ ท่อส่งน้ำ และคันดินโดยรอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ

๒) แผนสำรวจและขุดลอกแหล่งน้ำใกล้เคียง เช่น กุดลาดควาย กุดไข่นุ่น กุดดุก และ กุดคางสูง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำสำรองในแก้มลิง และอาจพิจารณาการนำน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ เช่น คลองด้านบนหรือกุดเชียงสา มาเติมในแก้มลิงเพิ่มเติม

๓) พัฒนาศักยภาพเกษตรกร ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายใต้โครงการขยายผลเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและสร้างอาชีพเสริมหลังทำนา

๓.๒ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๓.๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามของผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตำบลฝักแฉ่น จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๙ คน ได้แก่

- (๑) นายกเทศมนตรี
- (๒) รองนายกเทศมนตรีเทศบาล
- (๓) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ บ้านคางสูง
- (๔) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ บ้านไชนุ่น
- (๕) ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ บ้านโนนเชียงบัง
- (๖) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐ บ้านโนนศึกษา
- (๗) สารวัตรกำนัน หมู่ที่ ๑๒ บ้านฝักแฉ่น
- (๘) ประธานกลุ่มนาแปลงใหญ่

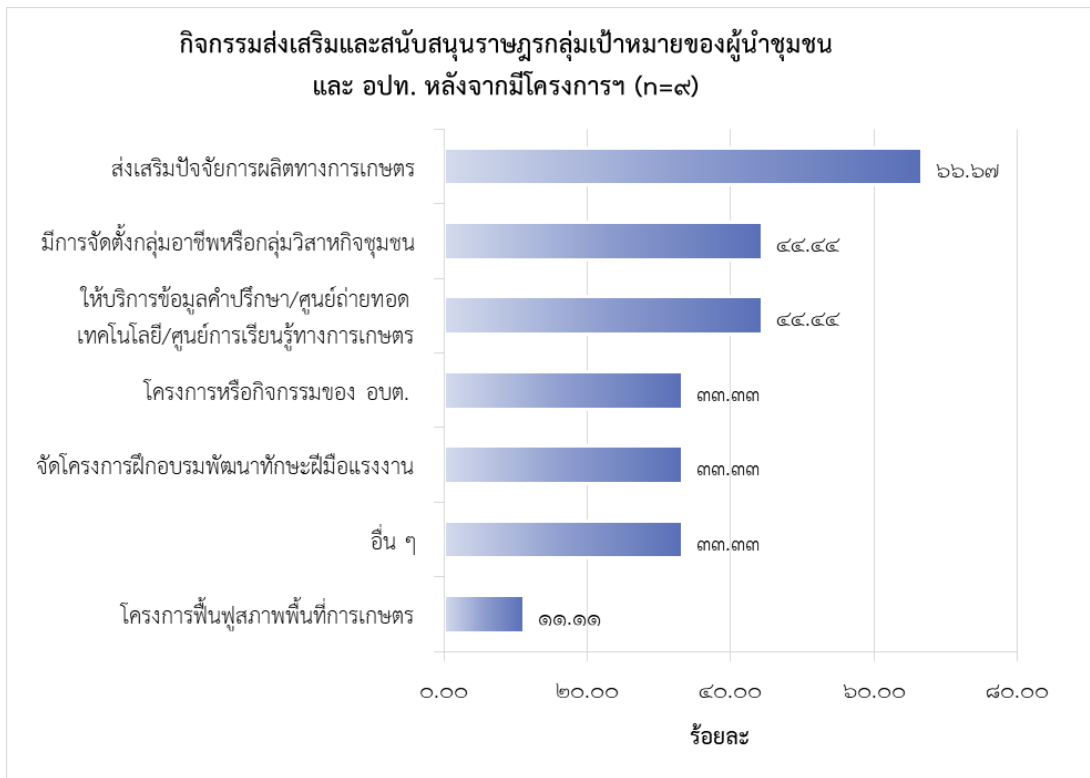
พบว่า ผู้ตอบเป็นเพศชาย ๕ คน และเพศหญิง ๔ คน มีอายุเฉลี่ย ๕๖ ปี จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ๖ คน ปริญญาตรี ๒ คน และสูงกว่าปริญญาตรี ๑ คน มีตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชน ๒ คน ผู้นำหมู่บ้าน ๔ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ๑ คน สารวัตรกำนัน ๑ คน และหัวหน้ากลุ่มนาแปลงใหญ่ ๑ คน ทุกคนอาศัยในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาเฉลี่ย ๔๙ ปี

๓.๒.๒ ผลลัพธ์ของโครงการฯ และการมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาโครงการฯ

- ความพอเพียงของปริมาณน้ำในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรเพียงพอ มีผู้ตอบจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗๘ ส่วนที่เหลือ ๒ คน ตอบว่า มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒๒
- การใช้ประโยชน์จากโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ หมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์ มี ๘ หมู่บ้าน และครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์ทั้งหมด ประมาณ ๕๖๐ ครัวเรือน
- หลังจากมีโครงการฯ หน่วยงานได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนราษฎรกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๒ กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนราษฎรกลุ่มเป้าหมายของผู้นำชุมชนและ อบต.
หลังจากมีโครงการฯ (n=๙)

กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ส่งเสริมปัจจัยการผลิตทางการเกษตร	๖	๖๖.๖๗
๒. มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๔	๔๔.๔๔
๓. ให้บริการข้อมูลคำปรึกษาด้านการเกษตร/ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร/ศูนย์การเรียนรู้	๔	๔๔.๔๔
๔. โครงการหรือกิจกรรมของ อบต. เช่น - เทศบาลฯ ประสานแรงงานจังหวัด กศน. เข้ามาให้ความรู้อบรมเรื่อง การฝึกอาชีพและการแปรรูป - มีจิตอาสาปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดรอบโครงการฯ	๓	๓๓.๓๓
๕. โครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน	๓	๓๓.๓๓
๖. อื่น ๆ เช่น - ประมงจังหวัดแจกจ่ายพันธุ์ปลาและให้ความรู้ - วิทยาลัยอาชีพ เข้ามาอบรมเรื่องการซ่อมมอเตอร์ไซค์ - ประมงจังหวัดเข้ามาส่งเสริมวิธีการเลี้ยงปลาตู้กบักอูย - เกษตรอำเภอ/ปศุสัตว์ เข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงวัวบรามัน - ส่งเสริมการแบ่งพื้นที่ปลูกข้าว/หญ้า และเลี้ยงสัตว์รอบพื้นที่กุดเชียงบัง บางส่วนอยู่ในโครงการนาแปลงใหญ่	๓	๓๓.๓๓
๗. โครงการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การเกษตร	๑	๑๑.๑๑

ภาพที่ ๓.๑ กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนราษฎรกลุ่มเป้าหมายของผู้นำชุมชน
และ อบต. หลังจากมีโครงการฯ

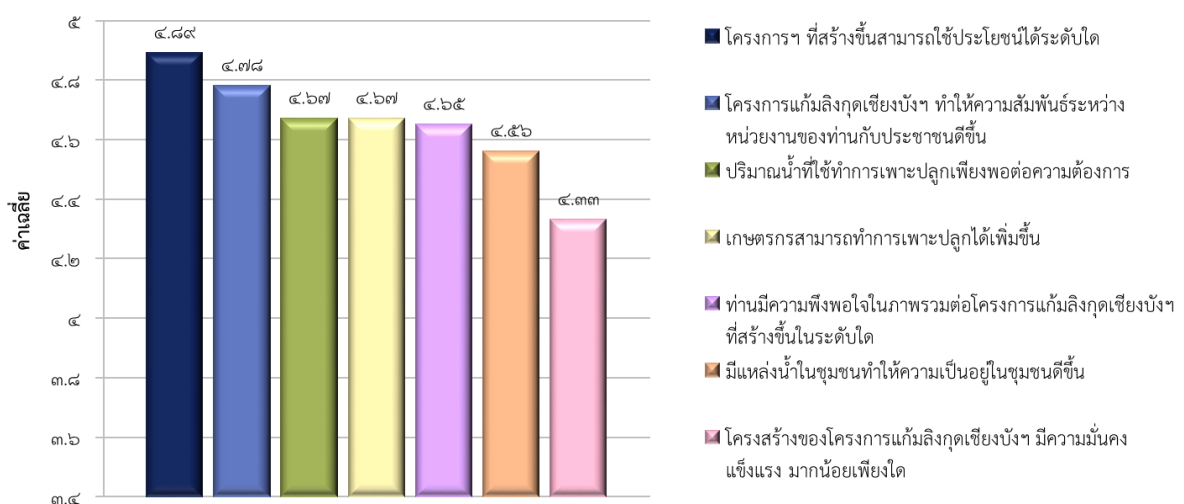
จากตารางที่ ๓.๒ จากผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและ อบต. จำนวน ๙ คน พบว่า กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนราษฎรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ ส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมปัจจัยการผลิตทางการเกษตร มีผู้ตอบจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ รองลงมาคือ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และให้บริการข้อมูลคำปรึกษาด้านการเกษตร/ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร/ศูนย์การเรียนรู้ มีผู้ตอบจำนวนสัดส่วนที่เท่ากัน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๔ ถัดมาคือโครงการหรือกิจกรรมของ อบต. โครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และอื่น ๆ มีผู้ตอบจำนวนสัดส่วนที่เท่ากัน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๒

๓.๒.๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

ตารางที่ ๓.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในด้านต่าง ๆ ของผู้นำชุมชนและ อปท.

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
๑. โครงการฯ ที่สร้างขึ้นสามารถใช้ประโยชน์ได้ระดับใด	๔.๘๙	มากที่สุด
๒. โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของท่านกับประชาชนดีขึ้น เช่น การยอมรับ การให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจากประชาชน มากน้อยเพียงใด	๔.๗๘	มากที่สุด
๓. ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเพาะปลูกเพียงพอต่อความต้องการ	๔.๖๗	มากที่สุด
๔. เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกได้เพิ่มขึ้น (ทั้งปริมาณหรือจำนวนรอบในการเพาะปลูก)	๔.๖๗	มากที่สุด
๕. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ที่สร้างขึ้นในระดับใด	๔.๖๕	มากที่สุด
๖. มีแหล่งน้ำในชุมชนทำให้ความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น	๔.๕๖	มากที่สุด
๗. โครงสร้างของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ มีความมั่นคงแข็งแรง มากน้อยเพียงใด	๔.๓๓	มากที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=๙)

ภาพที่ ๓.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้นำชุมชนและ อปท.

จากตารางที่ ๓.๒ ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการขุดลอกแก้มลิง กุดเชียงบั้งฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๙ คน พบว่าระดับความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ อยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๕ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการฯ ในประเด็นต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากโครงการฯ (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๙) ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเพาะปลูกเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๗) เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและปลูกพืชได้บ่อยขึ้น (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๗) ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย ๔.๕๖) และความมั่นคงแข็งแรงโครงสร้างของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ (ค่าเฉลี่ย ๔.๓๓) ตามลำดับ ดังภาพที่ ๓.๒

๓.๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ

จากผลการตอบแบบสอบถามผู้นำชุมชนและ อปท.จำนวน ๙ คน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในการดำเนินงานโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ มีผู้ตอบจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๖ อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ที่ตอบอีก ๔ คน ที่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๔ ดังนี้

- **ปัญหาความเชื่อมโยง** ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ อีก ๔ แหล่ง ได้แก่ กุดลาดควาย กุดไข่นุ่น กุดปลาตุก และกุดคางสูง ยังไม่ได้รับการพัฒนาร่วมกับโครงการฯ ให้แล้วเสร็จ ทำให้การบริหารจัดการน้ำยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่
- **การใช้ประโยชน์** ชาวบ้านหมู่ที่ ๓ นำน้ำจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์มากกว่าการทำเกษตร เช่น การพาสัตว์มาพักกินหญ้า กินน้ำ บริเวณกุดที่เชื่อมกับกุดลาดควาย
- **ปัญหาโครงสร้าง** ท่อปล่อยน้ำเข้าออกโครงการฯ อยู่ในระดับที่สูงเกินไป เมื่อน้ำล้นทำให้มีน้ำท่วมขังในแปลงนา รวมถึงปัญหาตลิ่งด้านในแก้มลิงฯ ทรุด้วลงบางจุด และคันดินส่วนใหญ่ชำรุด

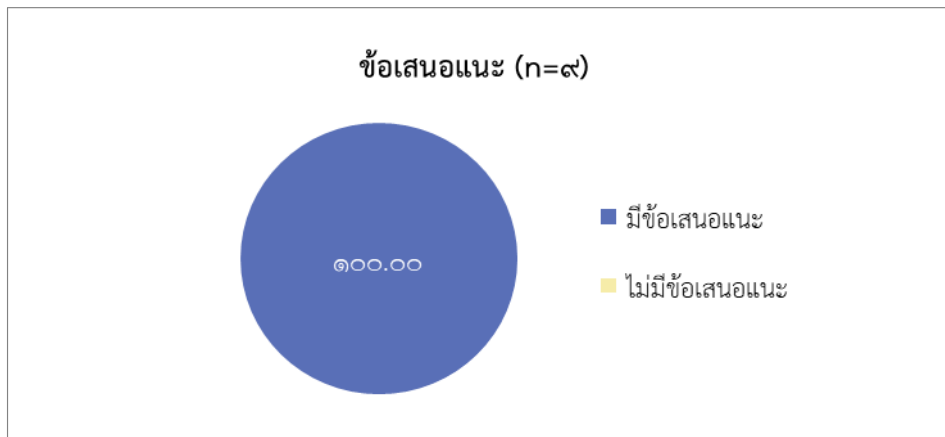
๓.๒.๕ ข้อคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาโครงการฯ

ตารางที่ ๓.๓ ข้อคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาโครงการฯ ของผู้นำชุมชนและ อปท.

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. มีข้อเสนอแนะ	๙	๑๐๐.๐๐
๒. ไม่มีข้อเสนอแนะ	๐	๐.๐๐
รวม	๙	๑๐๐.๐๐
ข้อเสนอแนะ (n=๙)		
๑. ขอบประตูระบายน้ำเข้าออกจากกุดลาดควาย กุดตุก กุดเชียงสา เวลาขาดน้ำหรือกักเก็บน้ำ		
๒. อยากให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตรวจสอบคันดินที่ชำรุดบางจุด และแก้ไขซ่อมแซม		
๓. อยากให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวช่วงเวลามีเทศกาล เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ การปล่อยปลา ปีที่แล้วมีการปล่อยปลา กว่า ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ ตัว ในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๗ และเป็นโครงการที่ดีสามารถช่วยเหลือประชาชน จากเมื่อก่อนไม่มีที่เก็บกักน้ำเลย		
๔. อยากให้มีการต่อยอดจากโครงการฯ เพื่อให้ได้มีน้ำประปาผิวดินสำหรับการอุปโภคบริโภคในตำบล		

ตารางที่ ๓.๓ ข้อคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาโครงการฯ ของ ผู้นำชุมชนและ อปท. (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ
<p>๕. อยากให้มีการดำเนินการจัดหางบประมาณเพื่อมาขุดลอกกุดไข่นุ่น และกุดลาดควาย เพราะเป็นพื้นที่เชื่อมโยงกันเนื่องจากราษฎรหมู่ที่ ๓ บ้านไข่นุ่น หมู่ที่ ๑๓ บ้านคางสูง และหมู่ที่ ๑๐ บ้านโนนศึกษา ซึ่งยังขาดแคลนน้ำประปาในช่วงฤดูแล้ง ที่ต้องใช้ในการอุปโภคบริโภค เทศบาลหมู่ที่ ๑๒ จะเข้ามาช่วยเหลือแต่ยังไม่เพียงพอ</p> <p>๖. อยากให้มีการดำเนินการจัดหางบประมาณเพื่อมาขยายท่อบล็อกคอนเวร์ส (Box Culvert) ประตุระบายน้ำให้กว้างขึ้น เพื่อให้น้ำไหลผ่านได้สะดวก ฤดูน้ำหลากจะได้ไม่เอ่อเข้าท่วมพื้นที่การเกษตรของราษฎรและเป็นปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่ตำบลฝักแว่น</p> <p>๗. อยากให้แก้ปัญหาดินทรุด ถนนชำรุด หลังจากน้ำท่วม การสัญจรไปในพื้นที่ทำเกษตรไม่สะดวก</p> <p>๘. ขอให้ขุดลอกกุดเชียงบังเพิ่มเพื่อให้มีน้ำไปถึงหมู่ที่ ๑๐ เพราะกุดเชียงบังเป็นต้นน้ำ หากคลองชลประทานไปถึงจะทำให้มีน้ำสำรองที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๙. ต่อยอดแหล่งน้ำโดยการขุดลอกและทำระบบเชื่อมระหว่างกุดเชียงบังไปยังแหล่งน้ำอื่น ๆ เช่น กุดลาดควาย กุดไข่นุ่น กุดดุก</p>

ภาพที่ ๓.๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้นำชุมชนและ อปท.

จากตารางที่ ๓.๓ ผลจากการสำรวจความคิดเห็นผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด ๙ คน พบว่าทุกท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๓ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. การปรับปรุงระบบชลประทาน

- ขยายและปรับปรุงประตูละบายน้ำ: เพื่อควบคุมการระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ป้องกันปัญหาน้ำท่วม และอำนวยความสะดวกในการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำ: เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำสำรอง เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ และแก้ไขปัญหาคาราคาเผลนน้ำในฤดูแล้ง
- เชื่อมโยงแหล่งน้ำ: เพื่อให้การกระจายน้ำไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

- ติดตั้งระบบประปาผิวดิน: เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของประชาชน
- ขุดลอกแหล่งน้ำ: เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปา

๓. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- พัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว: โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ และการปล่อยปลา
- ปรับปรุงภูมิทัศน์: เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

๔. การบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน

- ซ่อมแซมคันดิน: เพื่อป้องกันการชำรุดเสียหายของระบบชลประทาน
- ซ่อมแซมถนน: เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ ๓.๔ ในปี ๒๕๕๗ ชุมชนบ้านไข่มุน หมู่ที่ ๓ ตำบลฝักแว่น ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาในช่วงฤดูแล้ง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามด้วยความช่วยเหลือจากเทศบาลตำบลหมู่ที่ ๑๒ ที่ได้ส่งรถน้ำมาแจกจ่ายน้ำ ชาวบ้านจึงสามารถผ่านพ้นปัญหาครั้งนี้ไปได้

ภาพที่ ๓.๕ ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากของบ้านไชนุ่น หมู่ที่ ๓ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๖

ภาพที่ ๓.๖ ปัญหาถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรชำรุดอย่างมาก ภายหลังจากเหตุการณ์น้ำท่วมของบ้านไชนุ่น หมู่ที่ ๓ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๖

๓.๓ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑ ข้อมูลทั่วไป

จากข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ คน พบว่า ผู้ตอบเป็นเพศชายทั้งหมด ได้แก่

- (๑) เกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด กรมส่งเสริมการเกษตร
- (๒) ปศุสัตว์อำเภอจังหาร สำนักงานปศุสัตว์อำเภอจังหาร กรมปศุสัตว์
- (๓) ปลัดอำเภอจังหาร กรมการปกครอง

๓.๓.๒ กิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินงาน ในปี ๒๕๖๗ สรุปดังนี้

(๑) สำนักงานเกษตรอำเภอจันทาร โดยเกษตรอำเภอได้ส่งเสริมให้เกษตรกรหมู่ที่ ๔ ทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมีสมาชิกเข้าร่วม ๕๘ ราย พื้นที่ทั้งหมด ๖๕๘ ไร่ โดยเกษตรอำเภอได้เข้าไปให้ความรู้ด้านวิชาการ สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต แปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า และยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกร โดยอาศัยแหล่งน้ำจากโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

(๒) ปศุสัตว์อำเภอจันทาร ได้ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย เช่น เสี่ยงอาหารสัตว์และยารักษาโรค สำหรับโคและกระบือในพื้นที่ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตอาหารสัตว์ เช่น การปลูกหญ้าเพื่อการปศุสัตว์และประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และความต้องการของตลาด

(๓) อำเภอจันทาร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่กุดเชียงบัง โดยมีแผนที่จะขอรับงบประมาณจากจังหวัด เพื่อจัดซื้อเครื่องสูบน้ำมาเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ที่น้ำท่วมขัง

๓.๓.๓ การบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สรุปดังนี้

(๑) สำนักงานเกษตรอำเภอจันทาร มีการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานประมงจังหวัด และเทศบาลตำบลผักแว่น โดยมีการจัดประชุมประสานงานร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามความคืบหน้าของโครงการฯ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะดำเนินการภายใต้กรอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานระดับอำเภอ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

(๒) ปศุสัตว์อำเภอจันทาร ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ อย่างต่อเนื่อง โดยปกติจะเข้ามาร่วมประชุมและให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งคราว เช่น การนำเสบียงอาหารสัตว์ (เบ็ด, ไม้) มาแจกจ่ายให้เกษตรกรเฉพาะในช่วงที่เกิดอุทกภัย

(๓) อำเภอจันทาร ร่วมกับเทศบาลตำบลผักแว่น โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกลาง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือราษฎร โดยมีการจัดประชุมประสานงานร่วมกันทุก ๖ เดือน ในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและเร่งระบายน้ำ

๓.๓.๔ แผนงานโครงการหรือกิจกรรมและงบประมาณ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในระยะต่อไป โดยในปี ๒๕๖๘ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

(๑) สำนักงานเกษตรอำเภอจันทาร มีโครงการส่งเสริมการเกษตรนาแปลงใหญ่ หมู่ที่ ๔ บ้านโนนเชียงบัง โดยมีกิจกรรมด้านการอบรมพัฒนาให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม และการดำเนินการเพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจ

(๒) อำเภอจันทาร ร่วมกับเทศบาลตำบลผักแว่นมีแผนในการพัฒนาโครงการระบบประปาผิวดิน

๓.๓.๕ การใช้ประโยชน์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากโครงการฯ สรุปลงนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอจันทราบึง และอำเภอจันทราบึง มีข้อคิดเห็นตรงกันว่าโครงการฯ ได้สร้างประโยชน์และสามารถใช้งานได้ต่อเนื่องตั้งแต่โครงการฯ สร้างแล้วเสร็จจนถึงปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการฯ คือ เกษตรกรที่สามารถใช้ประโยชน์น้ำจากโครงการฯ เพื่อการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการผลิตข้าว ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรสามารถทำนาได้หลายรอบต่อปี มีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอจันทราบึงไม่ได้ให้ความเห็นด้านปศุสัตว์ อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่าการเลี้ยงสัตว์จึงเน้นส่งเสริมและพัฒนาภาคการเกษตรเป็นหลัก

๓.๓.๖ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ๓ ราย สรุปลงนี้

(๑) สำนักงานเกษตรอำเภอจันทราบึง เสนอให้มีการกำหนดหน่วยงานหลักในพื้นที่เพื่อรับผิดชอบในการประสานงาน โครงการต่าง ๆ และอยากให้มีโครงการฯ ที่สนับสนุนเกษตรกรให้ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำเข้าพื้นที่นาข้าว เพื่อลดต้นทุนในเรื่องของพลังงาน

(๒) ปศุสัตว์อำเภอจันทราบึง เสนอให้มีการประสานงานกับปศุสัตว์จังหวัดโดยตรง เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและรักษาสัตว์เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในช่วงเกิดเหตุฉุกเฉินอุทกภัย ยกตัวอย่างเช่น ก่อนการแจกจ่ายวัคซีนรักษาสัตว์ จะมีการสำรวจจำนวนสัตว์เลี้ยงในพื้นที่อย่างละเอียด เพื่อประเมินความต้องการวัคซีนและวางแผนการแจกจ่ายให้ครอบคลุม

(๓) อำเภอจันทราบึง เสนอให้พิจารณาติดตั้งระบบประปาผิวดินในหมู่บ้านรอบโครงการ ชุมลोकแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เพื่อแก้ไขปัญหาหน้าอุทกภัยของประชาชนในพื้นที่

๓.๔ ผลการศึกษาจากแบบสอบถามประชาชน

จากการสอบถามข้อมูลจากประชาชนผู้รับประโยชน์จากโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบัง พร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๗๕ ตัวอย่าง พบข้อมูลในแต่ละด้าน ดังนี้

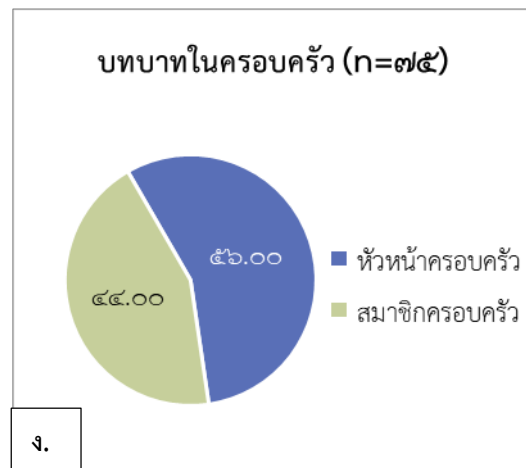
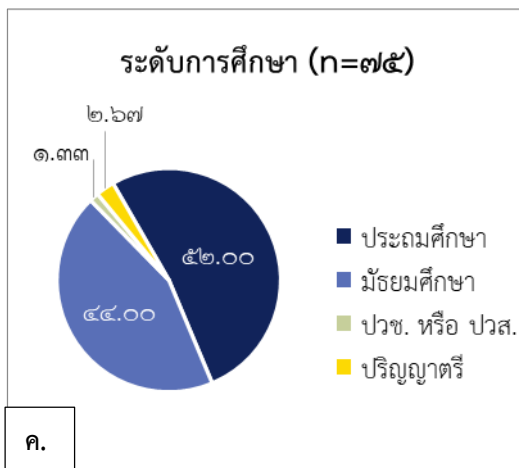
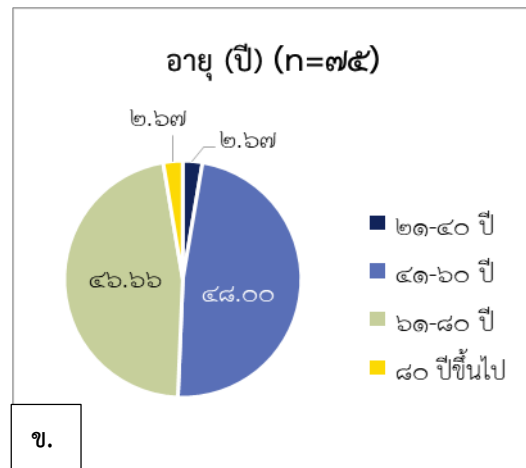
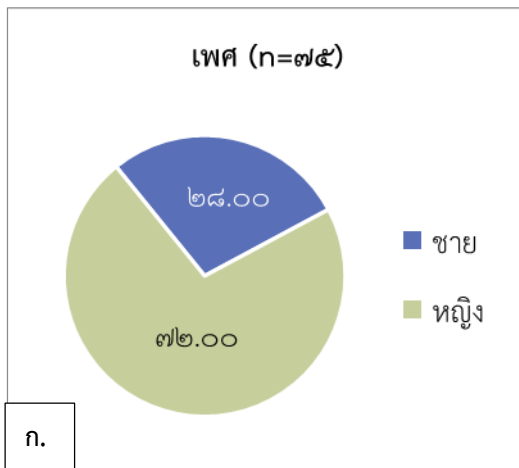
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ ๓.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

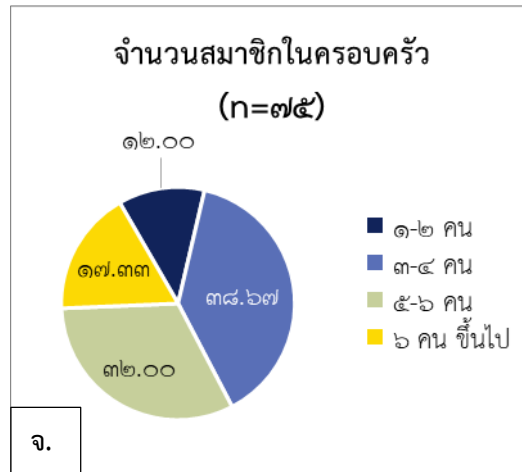
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ (n=๗๕)		
๑. ชาย	๒๑	๒๘.๐๐
๒. หญิง	๕๔	๗๒.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
อายุ (n=๗๕)		
๑. ๒๑-๔๐ ปี	๒	๒.๖๗
๒. ๔๑-๖๐ ปี	๓๖	๔๘.๐๐
๓. ๖๑-๘๐ ปี	๓๕	๔๖.๖๖
๔. ๘๐ ปีขึ้นไป	๒	๒.๖๗
อายุเฉลี่ย ๖๐ ปี มากที่สุด ๘๕ ปี และน้อยที่สุด ๒๖ ปี		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา (n=๗๕)		
๑. ประถมศึกษา	๓๙	๕๒.๐๐
๒. มัธยมศึกษา	๓๓	๔๔.๐๐
๓. ปวช. หรือ ปวส.	๑	๑.๓๓
๔. ปริญญาตรี	๒	๒.๖๗
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
บทบาทในครอบครัว (n=๗๕)		
๑. หัวหน้าครอบครัว	๔๒	๕๖.๐๐
๒. สมาชิกครอบครัว	๓๓	๔๔.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๓.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (n=๗๕)		
๑. จำนวน ๑-๒ คน	๙	๑๒.๐๐
๒. จำนวน ๓-๔ คน	๒๙	๓๘.๖๗
๓. จำนวน ๕-๖ คน	๒๔	๓๒.๐๐
๔. จำนวน ๖ คน ขึ้นไป	๑๓	๑๗.๓๓
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๕ คน มากที่สุด ๙ คน และน้อยที่สุด ๑ คน		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาพที่ ๓.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

จากตารางที่ ๓.๔.๑ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐๐ และเป็นเพศชาย จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑ ก. อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ๖๐ ปี โดยมีอายุมากที่สุด คือ ๘๕ ปี และอายุน้อยที่สุดคือ ๒๖ ปี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีอายุอยู่ในช่วง ๔๑-๖๐ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ รองลงมาตอบว่ามีอายุอยู่ในช่วง ๖๑-๘๐ ปี จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๖ ถัดมามีอายุอยู่ในช่วง ๒๑-๔๐ ปี และ ๘๐ ปีขึ้นไป มีผู้ตอบในสัดส่วนเท่ากัน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๗ ดังภาพที่ ๓.๔.๑ ข.

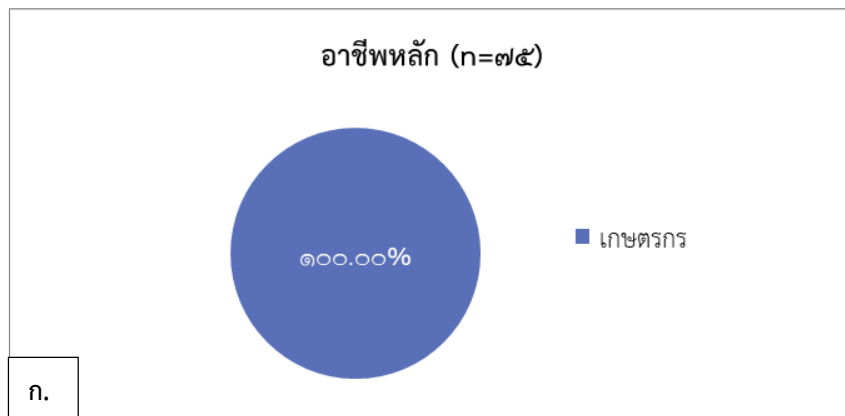
ข้อมูลด้านการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๐ รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๐ ถัดมามีผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๗ ดังภาพที่ ๓.๔.๑ ค.

ในส่วนของสถานภาพในครัวเรือนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๐ รองลงมาเป็นสมาชิกในครอบครัว จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑ ง. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน ๒๙ คน ตอบว่ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน ๓-๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๖๗ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๕ คน มากที่สุด ๙ คน และน้อยที่สุด ๑ คน ดังภาพที่ ๓.๔.๑ จ.

ตารางที่ ๓.๔.๒ อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เกษตรกร	๗๕	๑๐๐.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
กิจกรรมการเกษตร (n=๗๕)		
๑. ทำนา	๗๕	๑๐๐.๐๐
๒. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ เป็ด และไก่	๒๕	๓๓.๓๓
๓. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก และปลาดุก	๑๕	๒๐.๐๐
๔. ปลูกผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน ได้แก่ แตงกวา พริก ผักกาด มะเขือ พักทอง บวบ มะนาว ถั่ว หอม กะเพรา และตะไคร้	๙	๑๒.๐๐
๕. ทำไร่	๑	๑.๓๓
๖. อื่น ๆ ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ ๓ ไร่	๑	๑.๓๓

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

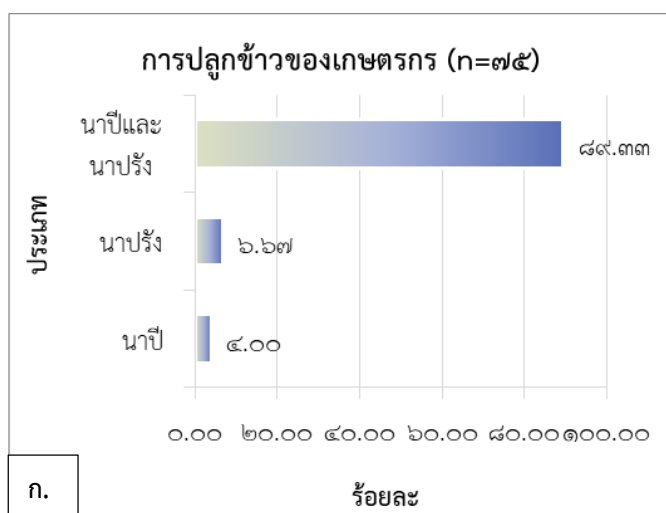

ภาพที่ ๓.๔.๒ การประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตาราง ๓.๔.๒ ข้อมูลด้านอาชีพหลัก สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน ทุกคนประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๒ ก. จากผลการสอบถาม กิจกรรมการเกษตรซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน ๗๕ คน ทำนา คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ มีผู้ตอบแบบสอบถามว่าเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ปลูกผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๐ มีผู้ตอบแบบสอบถามว่าทำไร่ และอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๓ ไร่ ในสัดส่วนที่เท่ากัน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๒ ข.

ตารางที่ ๓.๔.๓ การปลูกข้าวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

การปลูกข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. นาปีและนาปรัง	๖๗	๘๙.๓๓
๒. นาปรัง	๕	๖.๖๗
๓. นาปี	๓	๔.๐๐
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
จำนวนเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง (ครั้งต่อปี) (n=๗๒)		
๑ ครั้งต่อปี	๒๔	๓๓.๓๓
๒ ครั้งต่อปี	๔๗	๖๕.๒๘
๓ ครั้งต่อปี	๑	๑.๓๙
จำนวนเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังเฉลี่ย ๒ ครั้งต่อปี สูงสุด ๓ ครั้งต่อปี และต่ำสุด ๑ ครั้งต่อปี		
รวม	๗๒	๑๐๐.๐๐

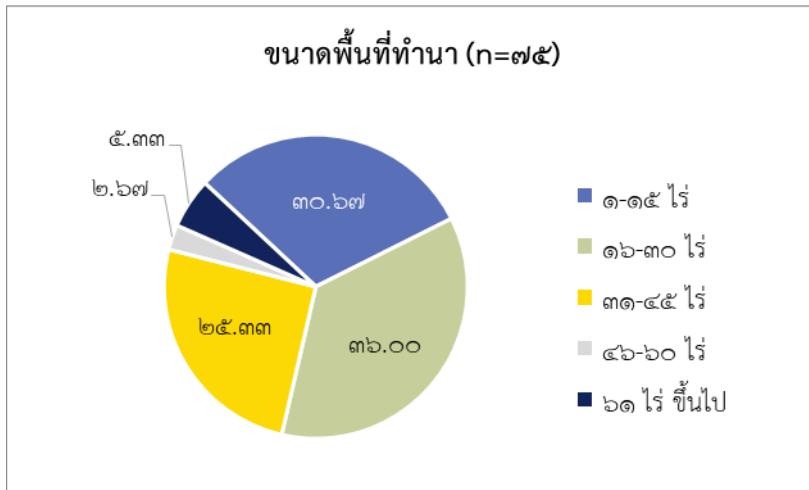
ภาพที่ ๓.๔.๓ การปลูกข้าวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตาราง ๓.๔.๓ เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน สามารถเลือกตอบประเภทของการปลูกข้าวได้มากกว่า ๑ คำตอบ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรตอบว่าปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรัง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๓๓ รองลงมา มีผู้ตอบแบบสอบถามว่าปลูกข้าวนาปรังอย่างเดียว จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ และเลือกตอบปลูกข้าวนาปีอย่างเดียว จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๓ ก.

เมื่อพิจารณาจำนวนเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง (ครั้งต่อปี) ของเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปรังทั้งหมด ๗๒ คน ประกอบด้วยเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปรังเพียงอย่างเดียวจำนวน ๕ คน และเกษตรกรที่ปลูกทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังอีก ๖๗ คน พบว่าโดยส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง จำนวน ๒ ครั้งต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒๘ รองลงมาปลูกข้าว จำนวน ๑ ครั้งต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ มีเพียงเกษตรกร ๑ คน ที่ตอบว่าเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังได้มากที่สุด ๓ ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๙ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง จำนวน ๒ ครั้งต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๓ ข.

ตารางที่ ๓.๔.๔ ขนาดพื้นที่การทำนาและชนิดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ขนาดพื้นที่การทำนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวน ๑-๑๕ ไร่	๒๓	๓๐.๖๗
จำนวน ๑๖-๓๐ ไร่	๒๗	๓๖.๐๐
จำนวน ๓๑-๔๕ ไร่	๑๙	๒๕.๓๓
จำนวน ๔๖-๖๐ ไร่	๒	๒.๖๗
จำนวน ๖๑ ไร่ ขึ้นไป	๔	๕.๓๓
พื้นที่ปลูกข้าว เฉลี่ย ๒๖ ไร่ ๕๖ ตารางวา สูงสุด ๙๖ ไร่ และต่ำสุด ๕ ไร่		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ชนิดพันธุ์ข้าวนาปี ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวพันธุ์ กข๔๙ และข้าวเหนียวพันธุ์ กข๖		
ชนิดพันธุ์ข้าวนาปรัง ได้แก่ ข้าวพิษณุโลก ๒ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวชัยนาท ข้าวพันธุ์ กข๔๙ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวสุพรรณบุรี และข้าวพันธุ์ กข๙๙		

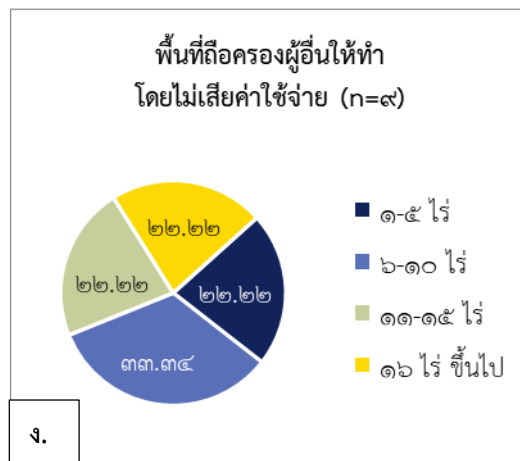
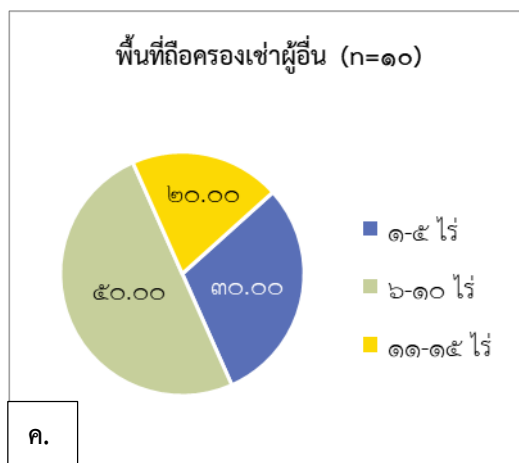
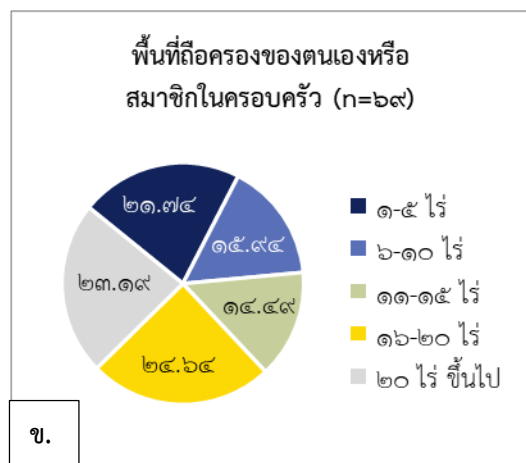
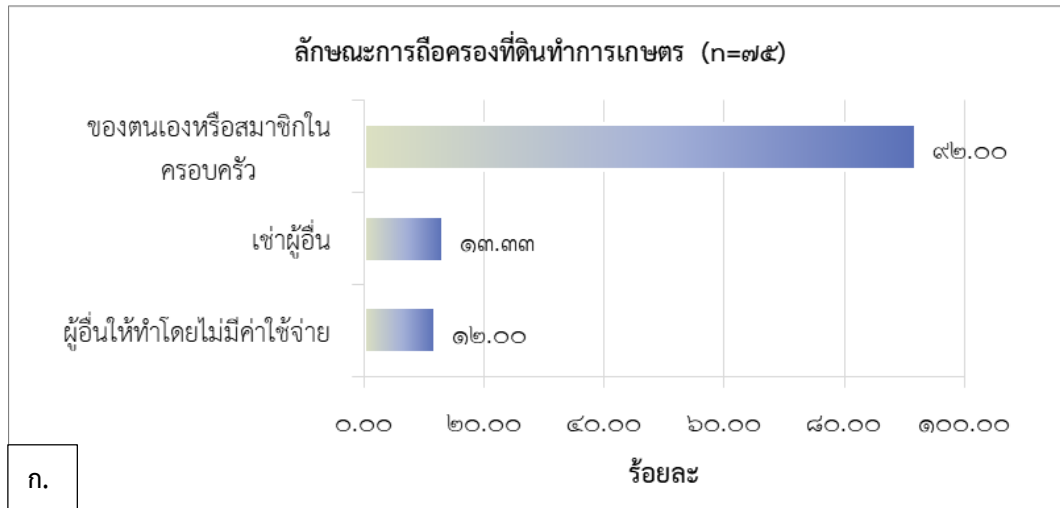

ภาพที่ ๓.๔.๔ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๔ เมื่อพิจารณาจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๗๕ คน สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ตอบว่ามีพื้นที่ปลูกข้าว ๑๖-๓๐ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ รองลงมาตอบว่ามีพื้นที่ปลูกข้าว ๑-๑๕ ไร่ จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๗ ถัดมามีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๑-๔๕ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรทั้ง ๗๕ คน มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยประมาณ ๒๖ ไร่ ๕๖ ตารางวา โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวสูงสุด ๙๖ ไร่ และต่ำสุด ๕ ไร่ ดังภาพที่ ๓.๔.๔ ชนิดพันธุ์ข้าวนาปีที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวพันธุ์ กข๔๙ และข้าวเหนียวพันธุ์ กข๖ ในส่วนของชนิดพันธุ์ข้าวนาปรังที่ปลูก ได้แก่ ข้าวพิษณุโลก ๒ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวชัยนาท ข้าวพันธุ์ กข๔๙ ข้าวพันธุ์ กข๙๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวสุพรรณบุรี และข้าวพันธุ์ กข๙๙

ตารางที่ ๓.๔.๕ ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร	จำนวนคน (n=๗๕)	ร้อยละ
๑. ของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว	๖๙	๙๒.๐๐
๒. เช่าผู้อื่น	๑๐	๑๓.๓๓
๓. ผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีค่าใช้จ่าย	๙	๑๒.๐๐
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ		
ขนาดพื้นที่ถือครองที่ดิน		
๑. ของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว (n=๖๙)		
จำนวน ๑-๕ ไร่	๑๕	๒๑.๗๔
จำนวน ๖-๑๐ ไร่	๑๑	๑๕.๙๔
จำนวน ๑๑-๑๕ ไร่	๑๐	๑๔.๔๙
จำนวน ๑๖-๒๐ ไร่	๑๗	๒๔.๖๔
จำนวน ๒๐ ไร่ ขึ้นไป	๑๖	๒๓.๑๙
พื้นที่ถือครองของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย ๑๕ ไร่ ๑๕๖ ตารางวา สูงสุด ๔๘ ไร่ และต่ำสุด ๑ ไร่		
รวม	๖๙	๑๐๐.๐๐
๒. เช่าผู้อื่น (n=๑๐)		
จำนวน ๑-๕ ไร่	๓	๓๐.๐๐
จำนวน ๖-๑๐ ไร่	๕	๕๐.๐๐
จำนวน ๑๑-๑๕ ไร่	๒	๒๐.๐๐
พื้นที่ถือครองเช่าผู้อื่น เฉลี่ย ๘ ไร่ ๘๐ ตารางวา สูงสุด ๑๕ ไร่ และต่ำสุด ๔ ไร่		
รวม	๑๐	๑๐๐.๐๐
๓. ผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีเสียค่าใช้จ่าย (n=๙)		
จำนวน ๑-๕ ไร่	๒	๒๒.๒๒
จำนวน ๖-๑๐ ไร่	๓	๓๓.๓๔
จำนวน ๑๑-๑๕ ไร่	๒	๒๒.๒๒
จำนวน ๑๖ ไร่ ขึ้นไป	๒	๒๒.๒๒
พื้นที่ถือครองผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีเสียค่าใช้จ่าย เฉลี่ย ๑๑ ไร่ ๑๓๒ ตารางวา สูงสุด ๒๓ ไร่ และต่ำสุด ๔ ไร่		
รวม	๙	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๕ ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๕ เกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน สามารถเลือกตอบลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตรได้มากกว่า ๑ คำตอบ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรเป็นของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๐ รองลงมาเช่าที่ดินผู้อื่นด้วย จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ และผู้ตอบแบบสอบถามว่าผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๕ ก.

จากผลการศึกษาจำนวนพื้นที่ถือครองที่ดินทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๗๕ คน ซึ่งสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ จำแนกได้ดังนี้

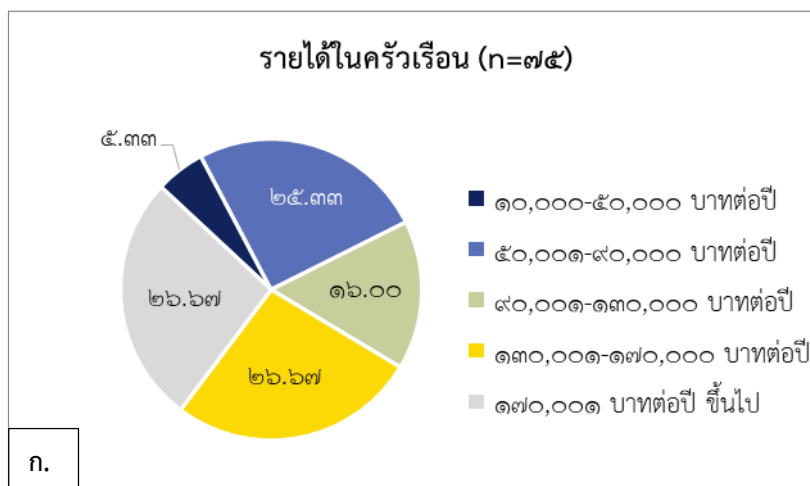
๑) เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินเป็นของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว จำนวน ๖๙ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๑๖-๒๐ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๔ รองลงมามีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๒๐ ไร่ขึ้นไป มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๙ ถัดมามีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๑-๕ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗๔ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ๑๕ ไร่ ๑๕๖ ตารางวา สูงสุด ๔๘ ไร่ และต่ำสุด ๑ ไร่ ดังภาพที่ ๓.๔.๕ ข.

๒) เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินโดยเช่าผู้อื่น จำนวน ๑๐ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๖-๑๐ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ รองลงมามีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๑-๕ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ และมีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๑๑-๑๕ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีพื้นที่ถือครองที่ดินโดยเช่าผู้อื่น ๘ ไร่ ๘๐ ตารางวา มีจำนวนถือครองโดยการเช่าสูงสุด ๑๕ ไร่ และต่ำสุด ๔ ไร่ ดังภาพที่ ๓.๔.๕ ค.

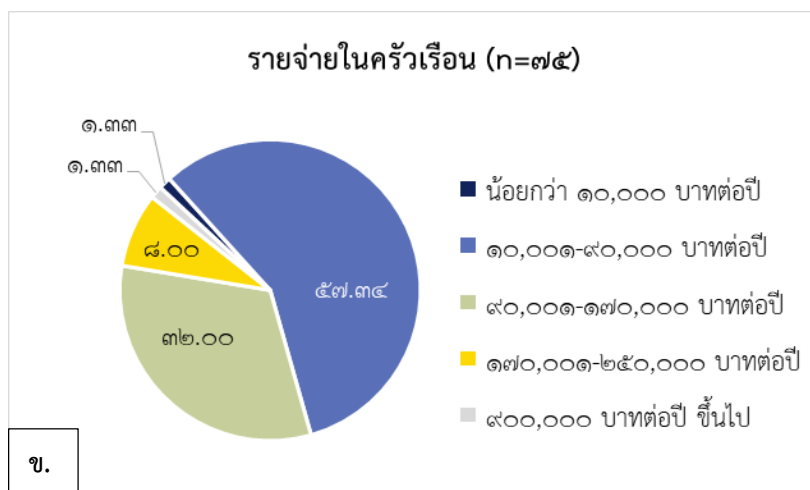
๓) เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินโดยผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีค่าใช้จ่าาย จำนวน ๙ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๖-๑๐ ไร่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ รองลงมามีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๑-๕ ไร่ จำนวน ๑๑-๑๕ ไร่ และ จำนวน ๑๖ ไร่ขึ้นไป มีผู้ตอบแบบสอบถาม ในสัดส่วนที่เท่ากัน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒๒ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีพื้นที่ถือครองที่ดินโดยผู้อื่นให้ทำโดยไม่มีค่าใช้จ่าาย ๑๑ ไร่ ๑๓๒ ตารางวา ถือครองสูงสุด ๒๓ ไร่ และต่ำสุด ๔ ไร่ ดังภาพที่ ๓.๔.๕ ง.

ตารางที่ ๓.๔.๖ ข้อมูลการเงินในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา

ข้อมูลการเงินในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ในครัวเรือน (n=๗๕)		
๑. จำนวน ๑๐,๐๐๐-๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๔	๕.๓๓
๒. จำนวน ๕๐,๐๐๑-๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๙	๒๕.๓๓
๓. จำนวน ๙๐,๐๐๑-๑๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๒	๑๖.๐๐
๔. จำนวน ๑๓๐,๐๐๑-๑๗๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๒๐	๒๖.๖๗
๕. จำนวน ๑๗๐,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป	๒๐	๒๖.๖๗
รายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย ๑๕๒,๒๓๓ บาทต่อปี สูงสุด ๘๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ำสุด ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
รายจ่ายในครัวเรือน (n=๗๕)		
๑. จำนวน น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๑	๑.๓๓
๒. จำนวน ๑๐,๐๐๐-๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๔๓	๕๗.๓๓
๓. จำนวน ๙๐,๐๐๑-๑๗๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๒๔	๓๒.๐๐
๔. จำนวน ๑๗๐,๐๐๑-๒๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๖	๘.๐๐
๕. จำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี ขึ้นไป	๑	๑.๓๓
รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย ๙๙,๗๕๕ บาทต่อปี สูงสุด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี และต่ำสุด ๘,๐๐๐ บาทต่อปี		
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๖ ข้อมูลการเงินในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา

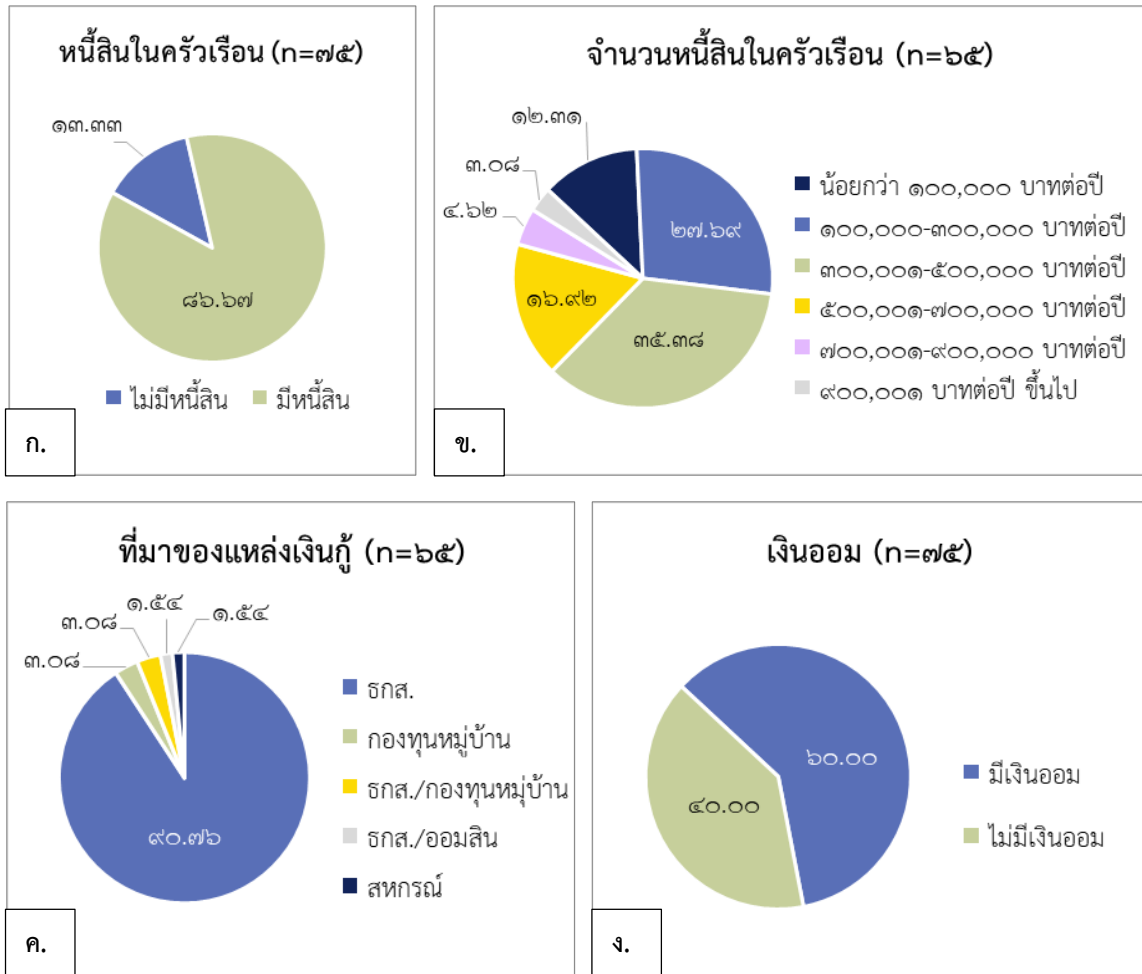
ภาพที่ ๓.๔.๖ ข้อมูลการเงินในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา (ต่อ)

จากตารางที่ ๓.๔.๖ ข้อมูลการเงินในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมาสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ในครัวเรือน ๑๓๐,๐๐๑-๑๗๐,๐๐๐ บาทต่อปี และ ๑๗๐,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในสัดส่วนที่เท่ากันช่วงละ ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ รองลงมาได้ ๕๐,๐๐๑-๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๓ และผู้ที่มีรายได้ ๙๐,๐๐๑-๑๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ในครัวเรือนโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๕๒,๒๓๓ บาทต่อปี รายได้ในครัวเรือนสูงสุด ๘๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี และต่ำสุด ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๖ ก.

ในส่วนของรายจ่ายในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายประมาณ ๑๐,๐๐๑-๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๔ รองลงมาได้ ๕๐,๐๐๑-๑๗๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ และมีผู้ตอบแบบสอบถามว่ารายจ่าย ๑๗๐,๐๐๑-๒๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายจ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยประมาณ ๙๙,๗๕๕ บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือนสูงสุด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี และต่ำสุด ๘,๐๐๐ บาทต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๖ ข.

ตารางที่ ๓.๔.๗ สถานะทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๖๖)

สถานะทางการเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนี้สินในครัวเรือน (n=๗๕)		
๑. ไม่มีหนี้สิน	๑๐	๑๓.๓๓
๒. มีหนี้สิน	๖๕	๘๖.๖๗
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
จำนวนหนี้สินในครัวเรือน (บาท) (n=๖๕)		
๑. จำนวน น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๘	๑๒.๓๑
๒. จำนวน ๑๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๘	๒๗.๖๙
๓. จำนวน ๓๐๐,๐๐๑-๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๒๓	๓๕.๓๘
๔. จำนวน ๕๐๐,๐๐๑-๗๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๑	๑๖.๙๒
๕. จำนวน ๗๐๐,๐๐๑-๙๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๓	๔.๖๒
๖. จำนวน ๙๐๐,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป	๒	๓.๐๘
หนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย ๓๔๔,๕๓๘ บาทต่อปี สูงที่สุด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ำสุด ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี		
รวม	๖๕	๑๐๐.๐๐
ที่มาของแหล่งเงินกู้และจำนวนหนี้สิน (n=๖๕) ได้แก่		
๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)	๕๙	๙๐.๗๖
๒. กองทุนหมู่บ้าน	๒	๓.๐๘
๓. ธกส. และกองทุนหมู่บ้าน	๒	๓.๐๘
๔. ธกส. และธนาคารออมสิน	๑	๑.๕๔
๕. สหกรณ์	๑	๑.๕๔
รวม	๖๕	๑๐๐.๐๐
เงินออม (n=๗๕)		
๑. มีเงินออม	๔๕	๖๐.๐๐
๒. ไม่มีเงินออม	๓๐	๔๐.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐

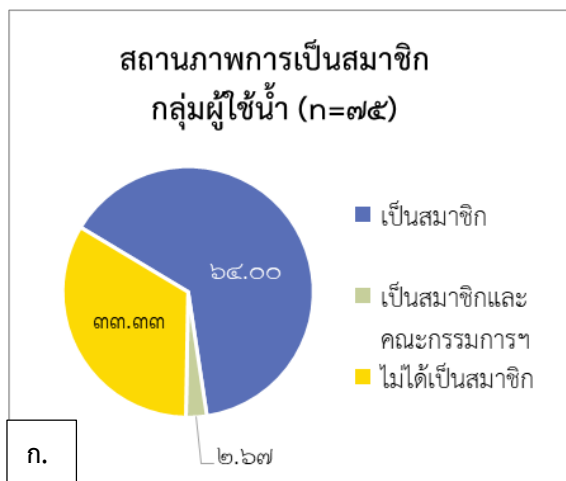
ภาพที่ ๓.๔.๗ สถานะทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๖๖)

จากตารางที่ ๓.๔.๗ สถานะทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามในรอบปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๖๖) สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีหนี้สินในครัวเรือน จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๗ และมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีหนี้สิน จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๗ ก. สำหรับผู้ที่มีหนี้สิน จำนวน ๖๕ คน ส่วนใหญ่มีหนี้สินจำนวน ๓๐๐,๐๐๑-๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๘ รองลงมา มีหนี้สินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๙ ถัดมา มีหนี้สินจำนวน ๕๐๐,๐๐๑-๗๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๒ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วผู้ที่มีหนี้สินในครัวเรือนจำนวน ๖๕ คน มีหนี้สินจำนวน ๓๔๔,๕๓๘ บาทต่อปี จำนวนหนี้สินสูงสุด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ำสุด ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๗ ข. แหล่งเงินกู้ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารออมสิน และสหกรณ์ ดังภาพที่ ๓.๔.๗ ค.

ผลการสอบถามด้านการออมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเงินออม จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ สำหรับผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่าไม่มีเงินออม มีจำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๗ ง.

ตารางที่ ๓.๔.๘ การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=๗๕)

สถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ	จำนวนคน	ร้อยละ
๑. เป็นสมาชิก	๔๘	๖๔.๐๐
๒. เป็นสมาชิกและคณะกรรมการฯ	๒	๒.๖๗
๓. ไม่ได้เป็นสมาชิก	๒๕	๓๓.๓๓
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ค่าธรรมเนียมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ (n=๕๐)		
๑. มี	๐	๐.๐๐
๒. ไม่มีค่าธรรมเนียมใด ๆ	๕๐	๑๐๐.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๘ การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม

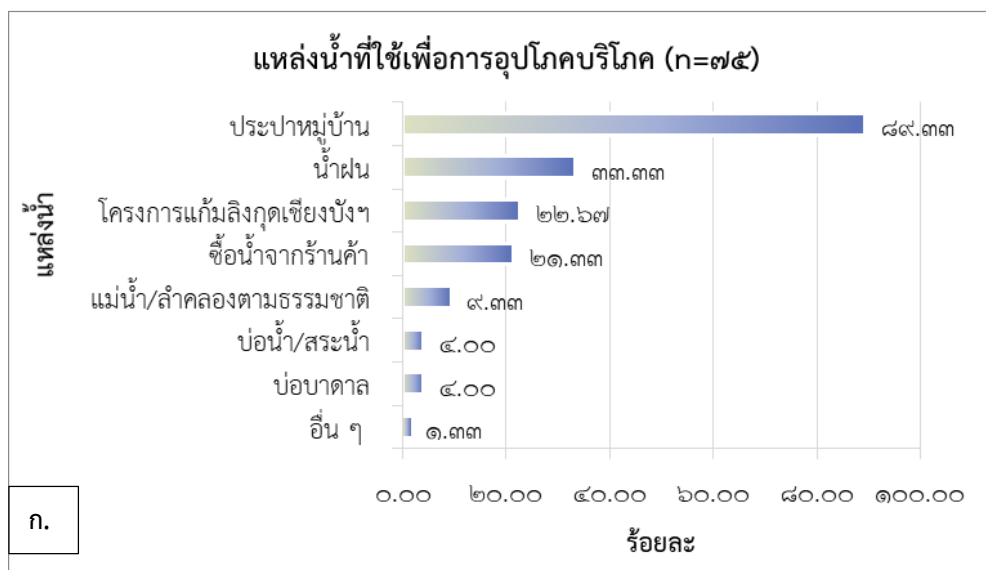
จากตารางที่ ๓.๔.๘ การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕๐ คน แบ่งเป็น สมาชิกกลุ่มฯ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐๐ และผู้ที่ทั้งสมาชิกและคณะกรรมการฯ มีผู้ตอบจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๗ ส่วนที่เหลือไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๘ ก. จากผลการศึกษาเรื่องค่าธรรมเนียมของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้ง ๕๐ คน พบว่า ไม่มีค่าธรรมเนียมการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ แต่อย่างใด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๘ ข.

ข้อสังเกตที่ได้จากการสอบถามเกษตรกร พบความแตกต่างของจำนวนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจากฐานข้อมูลของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง มีสมาชิกจำนวน ๔๔ ราย และจากการสัมภาษณ์ราษฎรผู้ใช้น้ำจากโครงการฯ พบว่า มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๕๐ ราย ซึ่งรวมคณะกรรมการฯ ด้วย สำหรับสาเหตุที่มีจำนวนสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้น สันนิษฐานว่าอาจเกิดจากการรับสมัครเพิ่ม หรือเกษตรกรบางรายอาจคิดว่าตนเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำเพราะได้รับประโยชน์น้ำจากโครงการฯ ดังนั้น โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ควรมีการทบทวนกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อให้เกิดความชัดเจนของจำนวนสมาชิก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการน้ำในอนาคต

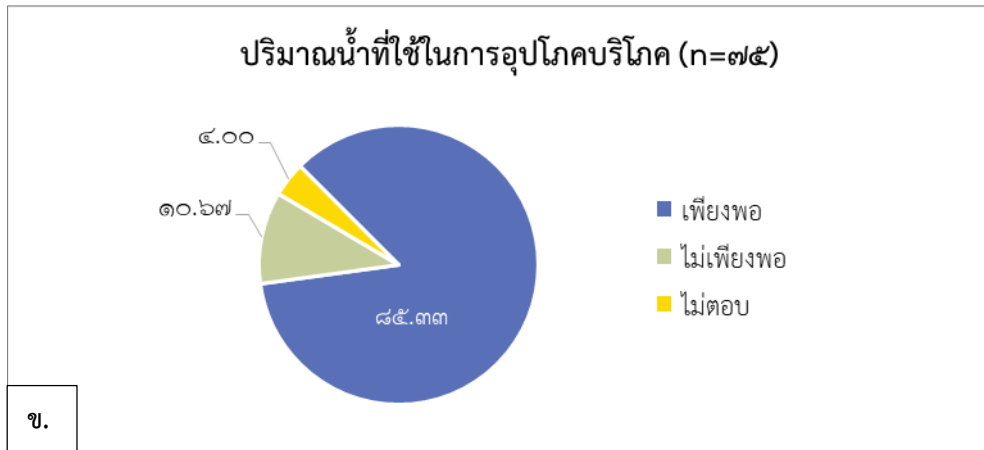
ส่วนที่ ๒ การใช้น้ำและการได้รับประโยชน์จากโครงการชลลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

ตารางที่ ๓.๔.๙ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค (น้ำกิน/น้ำใช้) ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งน้ำ	จำนวนคน (n=๗๕)	ร้อยละ
๑. ประปาหมู่บ้าน	๖๗	๘๙.๓๓
๒. น้ำฝน	๒๕	๓๓.๓๓
๓. โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ	๑๗	๒๒.๖๗
๔. ชื้อน้ำจากร้านค้า	๑๖	๒๑.๓๓
๕. แม่น้ำ/ลำคลองตามธรรมชาติ	๗	๙.๓๓
๖. บ่อบาดาล	๓	๔.๐๐
๗. บ่อน้ำ/สระน้ำ	๓	๔.๐๐
๘. อื่น ๆ ได้แก่ โครงการน้ำดื่มจากรัฐ	๑	๑.๓๓
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ		
ปริมาณน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค	จำนวนคน	ร้อยละ
๑. เพียงพอ	๖๔	๘๕.๓๓
๒. ไม่เพียงพอ	๘	๑๐.๖๗
๓. ไม่ตอบ	๓	๔.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
วิธีการแก้ไขปัญหาคมน้ำไม่เพียงพอ ได้แก่ รอกการช่วยเหลือหรือแจ้งเทศบาล และ อบต.		

ภาพที่ ๓.๔.๙ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคในปัจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

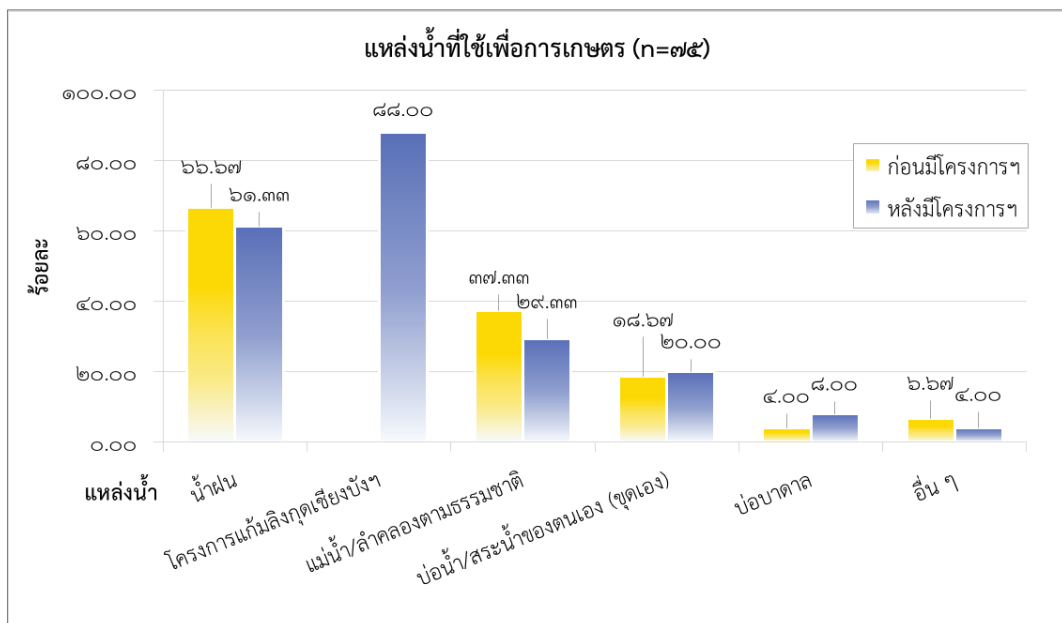
ภาพที่ ๓.๔.๙ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

จากตารางที่ ๓.๔.๙ การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน สามารถตอบที่มาแหล่งน้ำได้มากกว่า ๑ คำตอบ สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้น้ำจากประปาหมู่บ้าน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๓๓ รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามว่าใช้น้ำฝนจำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ถัดมาผู้ตอบแบบสอบถามว่าใช้น้ำจากโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๗ และมีผู้ตอบแบบสอบถามว่าซื้อน้ำจากร้านค้าจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๙ ก. เมื่อพิจารณาปริมาณน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคจากแหล่งน้ำต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่า มีน้ำใช้เพียงพอ จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๓๓ วิธีการแก้ไขปัญหาคาดการณ์น้ำไม่เพียงพอของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ รอการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ดังภาพที่ ๓.๔.๙ ข.

ตารางที่ ๓.๔.๑๐ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งน้ำ	จำนวนคน (n=๗๕)	ร้อยละ
ก่อนมีโครงการฯ		
๑. น้ำฝน	๕๐	๖๖.๖๗
๒. แม่น้ำหรือลำคลองตามธรรมชาติ	๒๘	๓๗.๓๓
๓. บ่อน้ำหรือสระน้ำของตนเอง (ขุดเอง)	๑๔	๑๘.๖๗
๔. บ่อบาดาล	๓	๔.๐๐
๕. อื่น ๆ ได้แก่ สูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล ฝายวังยาง และกุดจับ	๕	๖.๖๗
๖. โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ	๐	๐.๐๐
หลังมีโครงการฯ		
๑. โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ	๖๖	๘๘.๐๐
๒. น้ำฝน	๔๖	๖๑.๓๓
๓. แม่น้ำหรือลำคลองตามธรรมชาติ	๒๒	๒๙.๓๓
๔. บ่อน้ำหรือสระน้ำ	๑๕	๒๐.๐๐
๕. บ่อบาดาล	๖	๘.๐๐
๖. อื่น ๆ ได้แก่ สูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล ฝายวังยาง และกุดจับ	๐	๐.๐๐

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

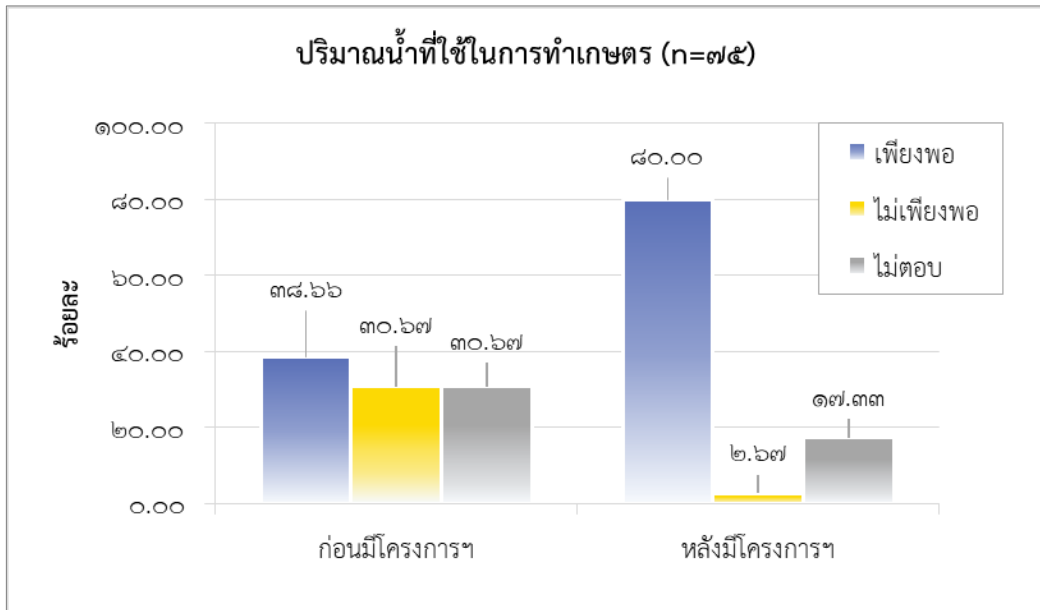
ภาพที่ ๓.๔.๑๐ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๐ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรระหว่างก่อนและหลังมีโครงการขุดลอกแก้มลิง กุดเชียงบั้งฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน ซึ่งสามารถตอบที่มาแหล่งน้ำได้มากกว่า ๑ คำตอบ สรุปได้ว่า **ก่อนมีโครงการฯ** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนเพื่อการเกษตร มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ รองลงมาใช้น้ำจากแม่น้ำหรือลำคลองตามธรรมชาติ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓ รวมทั้ง มีการใช้น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำของตนเอง (ขุดเอง) มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๗ นอกจากนี้ ยังมีผู้ตอบแบบสอบถาม ว่าจะใช้แหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ สูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล ฝายวังยาง และกุดจับ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ และใช้น้ำจากบ่อบาดาล จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๐

หลังมีโครงการฯ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน ยังคงใช้น้ำเพื่อการเกษตรจาก แหล่งน้ำต่าง ๆ เช่นเดียวกับก่อนมีโครงการฯ ได้แก่ น้ำฝน แม่น้ำลำคลอง บ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้นเอง อื่น ๆ (สูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล ฝายวังยาง และกุดจับ) และบ่อบาดาล แต่มีการใช้น้ำจากโครงการ ขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ เพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนมีโครงการฯ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนมากที่สุด ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๐ รองลงมาใช้น้ำฝนเพื่อการเกษตร มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๓ ใช้น้ำจากแม่น้ำหรือลำคลองตามธรรมชาติ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓ ใช้น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำของตนเอง (ขุดเอง) มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ใช้น้ำจากบ่อบาดาล จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ และอื่น ๆ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๐

ตารางที่ ๓.๓.๑๑ ข้อมูลปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปริมาณน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ก่อนมีโครงการฯ (n=๗๕)		
เพียงพอ	๒๙	๓๘.๖๖
ไม่เพียงพอ	๒๓	๓๐.๖๗
ไม่ตอบ	๒๓	๓๐.๖๗
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
วิธีการแก้ไขปัญหากรณีน้ำไม่เพียงพอ ได้แก่ สูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล/แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ทำนา หรือปรับช่วงเวลาการปลูกข้าวให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มีชะลอการทำนาและรอน้ำฝน		
๒. หลังมีโครงการฯ (n=๗๕)		
เพียงพอ	๖๐	๘๐.๐๐
ไม่เพียงพอ	๒	๒.๖๗
ไม่ตอบ	๑๓	๑๗.๓๓
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
วิธีการแก้ไขปัญหากรณีน้ำไม่เพียงพอ ไม่มี		

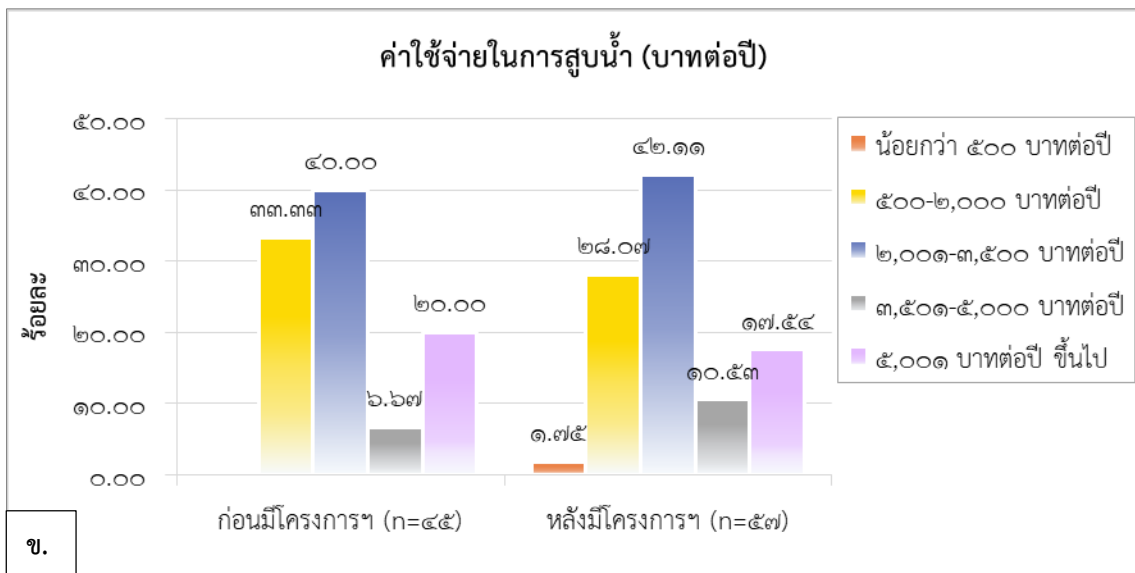
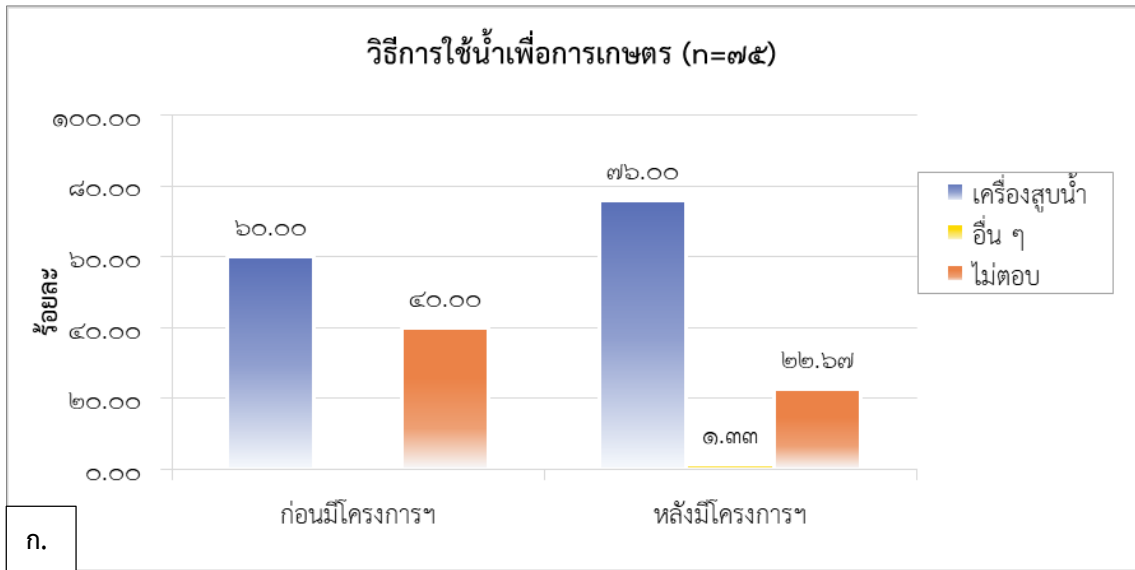
ภาพที่ ๓.๔.๑๑ ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๑ ข้อมูลปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรจากแหล่งน้ำระหว่างก่อนและหลังมีโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน สรุปได้ว่า **ก่อนมีโครงการฯ** ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่เพียงพอต่อความต้องการในการทำเกษตร มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๖๖ รองลงมามีผู้ตอบแบบสอบถามว่าน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ไม่เพียงพอ และมีจำนวนผู้ไม่ตอบคำถามนี้ในสัดส่วนที่เท่ากัน จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๗

สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหาคาที่น้ำไม่เพียงพอ นั้น ใช้วิธีสูบน้ำจากโครงการโขงชีมูล แจกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ทำนา หรือปรับช่วงเวลาการปลูกข้าวให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มี ละลอกการทำนาและรอน้ำฝน เมื่อเปรียบเทียบปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ**หลังมีโครงการฯ** พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นว่ามีน้ำเพียงพอในการทำเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ รองลงมามีผู้ที่ไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓ และมีผู้ตอบแบบสอบถามว่าน้ำไม่เพียงพอ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๗ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๑

ตารางที่ ๓.๔.๑๒ ข้อมูลวิธีการใช้น้ำในการทำเกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิธีการใช้น้ำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ก่อนมีโครงการฯ (n=๗๕)		
เครื่องสูบน้ำ	๔๕	๖๐.๐๐
ไม่ตอบ	๓๐	๔๐.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ (บาทต่อปี) (n=๔๕)		
๕๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๕	๓๓.๓๓
๒,๐๐๑-๓,๕๐๐ บาทต่อปี	๑๘	๔๐.๐๐
๓,๕๐๑-๕,๐๐๐ บาทต่อปี	๓	๖.๖๗
๕,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป	๙	๒๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ โดยเฉลี่ย ๓,๐๓๘ บาทต่อปี สูงที่สุด ๑๒,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ำที่สุด ๕๐๐ บาทต่อปี		
รวม	๔๕	๑๐๐.๐๐
๒. หลังมีโครงการฯ (n=๗๕)		
เครื่องสูบน้ำ	๕๗	๗๖.๐๐
อื่น ๆ ได้แก่ ต่อท่อส่งน้ำเข้านา	๑	๑.๓๓
ไม่ตอบ	๑๗	๒๒.๖๗
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ (บาทต่อปี) (n=๕๗)		
น้อยกว่า ๕๐๐ บาทต่อปี	๑	๑.๗๕
๕๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อปี	๑๖	๒๘.๐๗
๒,๐๐๑-๓,๕๐๐ บาทต่อปี	๒๔	๔๒.๑๑
๓,๕๐๑-๕,๐๐๐ บาทต่อปี	๖	๑๐.๕๓
๕,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป	๑๐	๑๗.๕๕
ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำโดยเฉลี่ย ๒,๙๙๓ บาทต่อปี สูงที่สุด ๑๒,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ำที่สุด ๔๐๐ บาทต่อปี		
รวม	๕๗	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๑๒ ข้อมูลวิธีการใช้น้ำในการทำเกษตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๒ ข้อมูลวิธีการใช้น้ำในการทำเกษตรจากแหล่งน้ำต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังมีโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน สรุปได้ว่าก่อนมีโครงการฯ ส่วนใหญ่ใช้เครื่องสูบน้ำ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ รองลงมาเป็นผู้ไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ เมื่อเปรียบเทียบหลังมีโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามยังคงให้ความคิดเห็นว่าเลือกใช้เครื่องสูบน้ำเหมือนเดิม โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม เพิ่มขึ้นจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๐๐ รองลงมาเป็นผู้ที่ไม่ตอบคำถาม จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๗ และมีผู้ตอบใช้วิธีอื่น ๆ ได้แก่ ต่อก่อส่งน้ำเข้านา จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๒ ก.

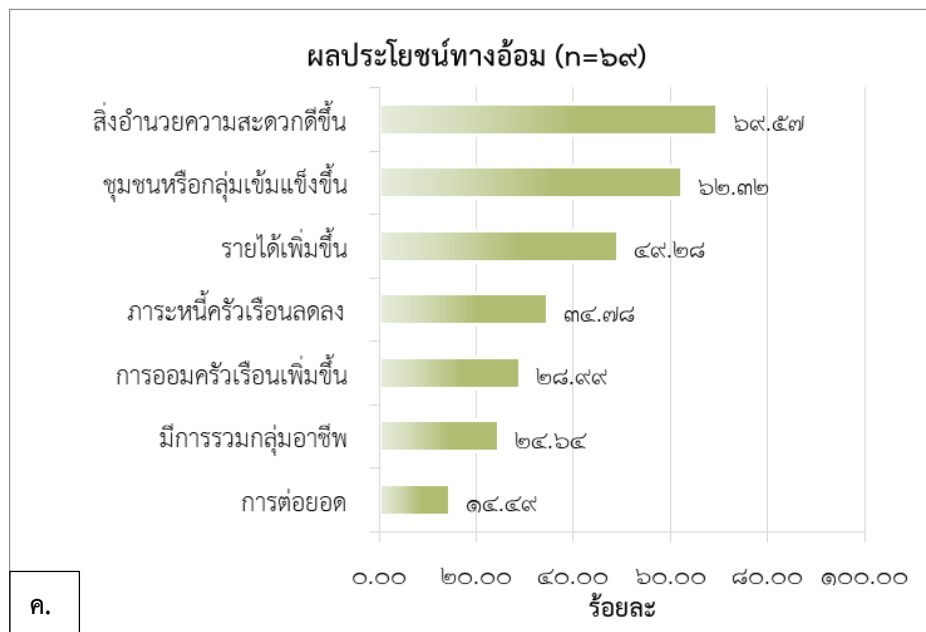
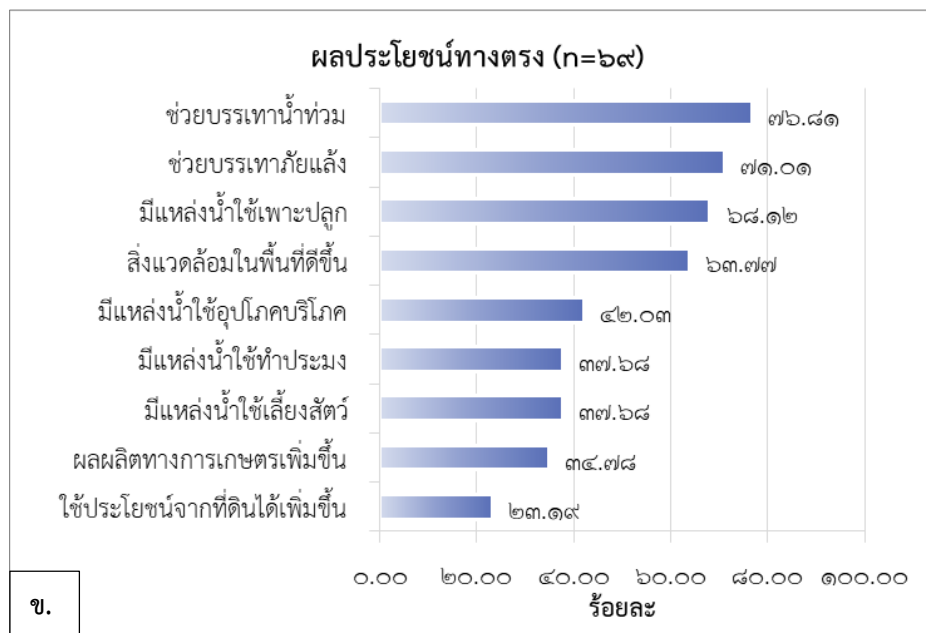
เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำก่อนมีโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๔๕ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายจำนวน ๒,๐๐๑-๓,๕๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ รองลงมามีค่าใช้จ่ายจำนวน ๕๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ถัดมามีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำสูงถึง ๕,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๔๕ คน มีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ ๓,๐๓๘ บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำสูงที่สุด ๑๒,๐๐๐ บาทต่อปี และต่ำที่สุด ๕๐๐ บาทต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๑๒ ข.

ทั้งนี้ หลังจากมีโครงการฯ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าใช้เครื่องสูบน้ำเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๕๗ คน แต่มีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำไม่เปลี่ยนแปลงไปจากก่อนมีโครงการฯ โดยส่วนใหญ่ยังคงมีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ ๒,๐๐๑-๓,๕๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๑ รองลงมามีค่าใช้จ่ายจำนวน ๕๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๗ ถัดมามีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำสูงถึง ๕,๐๐๑ บาทต่อปี ขึ้นไป มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๔ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๕๗ คน มีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ ๒,๙๙๓ บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำสูงที่สุด ๑๒,๐๐๐ บาทต่อปี และต่ำที่สุด ๔๐๐ บาทต่อปี ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๕ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๒ ข.

ตารางที่ ๓.๔.๑๓ การได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ

การได้รับประโยชน์จากโครงการฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ได้รับประโยชน์	๖๙	๙๒.๐๐
๒. ไม่ได้รับประโยชน์	๖	๘.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ผลประโยชน์ทางตรง (n=๖๙)		
๑. ช่วยบรรเทาน้ำท่วม	๕๓	๗๖.๘๑
๒. ช่วยบรรเทาภัยแล้ง	๔๙	๗๑.๐๑
๓. มีแหล่งน้ำใช้เพาะปลูก	๔๗	๖๘.๑๒
๔. สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้น	๔๔	๖๓.๗๗
๕. มีแหล่งน้ำใช้อุปโภคบริโภค	๒๙	๔๒.๐๓
๖. มีแหล่งน้ำใช้เลี้ยงสัตว์	๒๖	๓๗.๖๘
๗. มีแหล่งน้ำใช้ทำประมง	๒๖	๓๗.๖๘
๘. ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น	๒๔	๓๔.๗๘
๙. ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้เพิ่มขึ้น	๑๖	๒๓.๑๙
ผลประโยชน์ทางอ้อม (n=๖๙)		
๑. สิ่งอำนวยความสะดวกดีขึ้น	๔๘	๖๙.๕๗
๒. ชุมชนหรือกลุ่มเข้มแข็งขึ้น	๔๓	๖๒.๓๒
๓. รายได้เพิ่มขึ้น	๓๔	๔๙.๒๘
๔. ภาระหนี้ครัวเรือนลดลง	๒๔	๓๔.๗๘
๕. การออมครัวเรือนเพิ่มขึ้น	๒๐	๒๘.๙๙
๖. มีการรวมกลุ่มอาชีพ	๑๗	๒๔.๖๔
๗. การต่อยอด	๑๐	๑๔.๔๙

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ภาพที่ ๓.๔.๑๓ การได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ

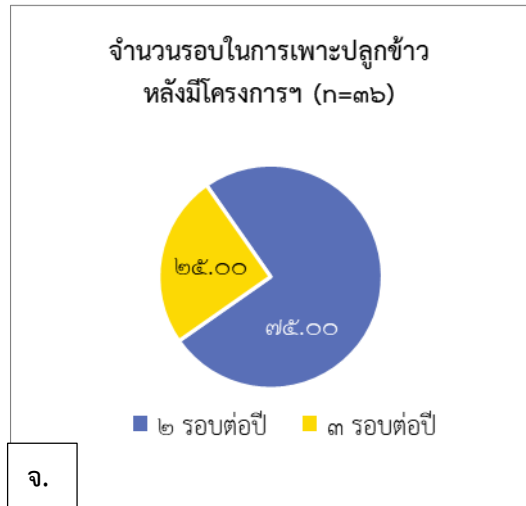
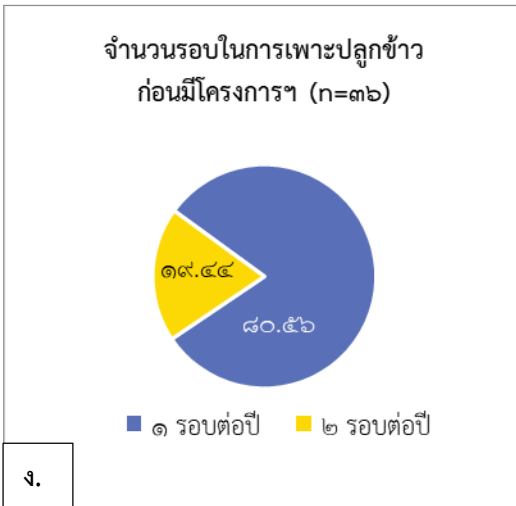
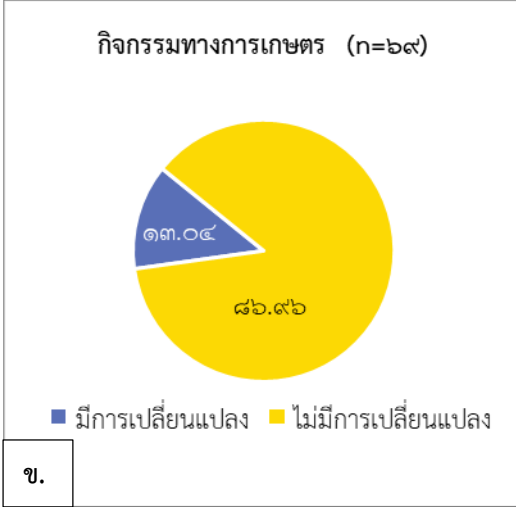
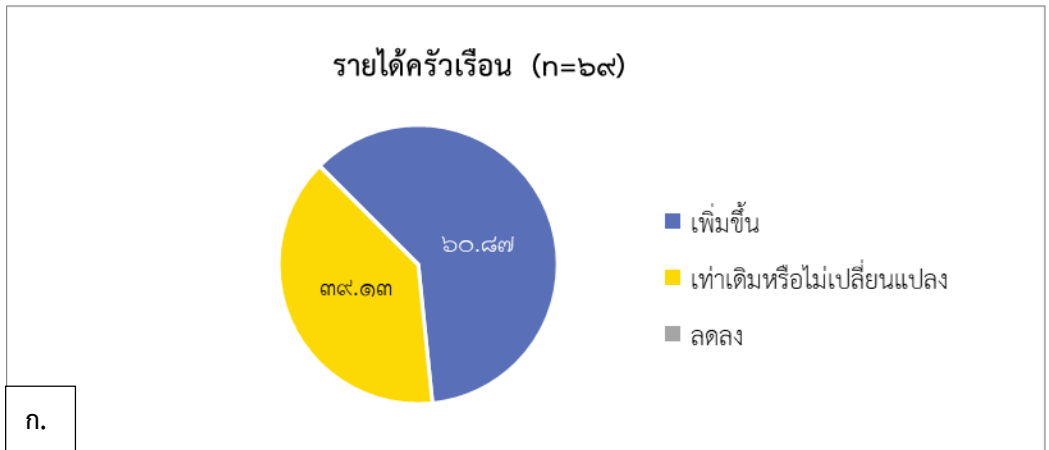
จากตารางที่ ๓.๔.๑๓ การได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน ส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๐ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๖ คน เนื่องจากพื้นที่การเกษตรอยู่ห่างไกลจากโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๓ ก. เมื่อพิจารณาตามประเภทประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ ต่าง ๆ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับประโยชน์ จากโครงการฯ จำนวน ๖๙ คน สามารถตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลประโยชน์ทางตรง จากผลการสอบถามความคิดเห็นพบว่า โครงการฯ ช่วยบรรเทาความทุกข์ยากมากที่สุด ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๘๑ รองลงมาคือช่วยบรรเทาภัยแล้ง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๑ ถัดมาประโยชน์ทางตรงที่ได้รับคือมีแหล่งน้ำใช้เพาะปลูก มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑๒ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้น เช่น พื้นที่รกร้างได้รับการพัฒนาปรับปรุง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๗๗ มีแหล่งน้ำใช้อุปโภคบริโภค มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๓ ข.

ผลประโยชน์ทางอ้อม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าโครงการฯ ทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกดีขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๗ รองลงมาคือชุมชนหรือกลุ่มเข้มแข็งขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๒ นอกจากนี้ โครงการฯ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทางด้านการเงินของครัวเรือน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า มีรายได้เพิ่มขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๘ ภาระหนี้ครัวเรือนลดลง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๘ และมีการออมครัวเรือนเพิ่มขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙๙ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๓ ค.

ตารางที่ ๓.๔.๑๔ การเปลี่ยนแปลงหลังจากที่มีโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

การเปลี่ยนแปลง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. รายได้ครัวเรือน (n=๖๙)		
เพิ่มขึ้น	๔๒	๖๐.๘๗
เท่าเดิมหรือไม่เปลี่ยนแปลง	๒๗	๓๙.๑๓
ลดลง	๐	๐.๐๐
รวม	๖๙	๑๐๐.๐๐
๒. กิจกรรมทางการเกษตร (n=๖๙)		
มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปลูกน้อยหน้า มะพร้าว ผักบุ้ง ผักสวนครัว เลี้ยงไก่ และปลา	๙	๑๓.๐๔
ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	๖๐	๘๖.๙๖
รวม	๖๙	๑๐๐.๐๐
๓. การเปลี่ยนแปลงจำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวต่อปี (n=๖๙)		
เพิ่มขึ้น	๓๖	๕๒.๑๗
ลดลง	๓	๔.๓๕
ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	๓๐	๔๓.๔๘
รวม	๖๙	๑๐๐.๐๐
๔. จำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวที่เพิ่มขึ้น (n=๓๖)		
๑) ก่อนมีโครงการฯ (n=๓๖)		
๑ รอบต่อปี	๒๙	๘๐.๕๖
๒ รอบต่อปี	๗	๑๙.๔๔
จำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวต่อปี เฉลี่ย ๑ รอบต่อปี		
รวม	๓๖	๑๐๐.๐๐
๒) หลังมีโครงการฯ (n=๓๖)		
๒ รอบต่อปี	๒๗	๗๕.๐๐
๓ รอบต่อปี	๙	๒๕.๐๐
จำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวต่อปี เฉลี่ย ๒ รอบต่อปี		
รวม	๓๖	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๑๔ การเปลี่ยนแปลงหลังจากที่มีโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

จากตารางที่ ๓.๔.๑๔ การเปลี่ยนแปลงหลังจากที่มีโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวน ๖๙ คน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

รายได้ครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าหลังจากมีโครงการฯ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๘๗ รองลงมามีผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีรายได้เท่าเดิมหรือไม่เปลี่ยนแปลง จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๓ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๔ ก.

กิจกรรมทางการเกษตร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๙๖ แต่มีเกษตรกรบางส่วน จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ ที่มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร ภายหลังจากมีโครงการฯ และสามารถใช้เวลาว่างจากโครงการฯ ได้มากขึ้น นอกจากการทำงานแล้วยังสามารถทำเกษตรอย่างอื่นเพิ่มเติมเช่น ปลูกน้อยหน่า มะพร้าว ผักบุ้ง ผักสวนครัว เลี้ยงไก่ และปลา ดังภาพที่ ๓.๔.๑๔ ข.

การเปลี่ยนแปลงจำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวต่อปี เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่ตอบว่า หลังจากที่มีโครงการฯ เกษตรกรส่วนใหญ่เพิ่มจำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวต่อปีเพิ่มขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๗ รองลงมาตอบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔๘ และมีเกษตรกรบางส่วนตอบว่าจำนวนรอบในการเพาะปลูกลดลง จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๕ เป็นเพราะการได้รับผลกระทบจากปริมาณน้ำฝนที่ตกมากทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร ดังภาพที่ ๓.๔.๑๔ ค.

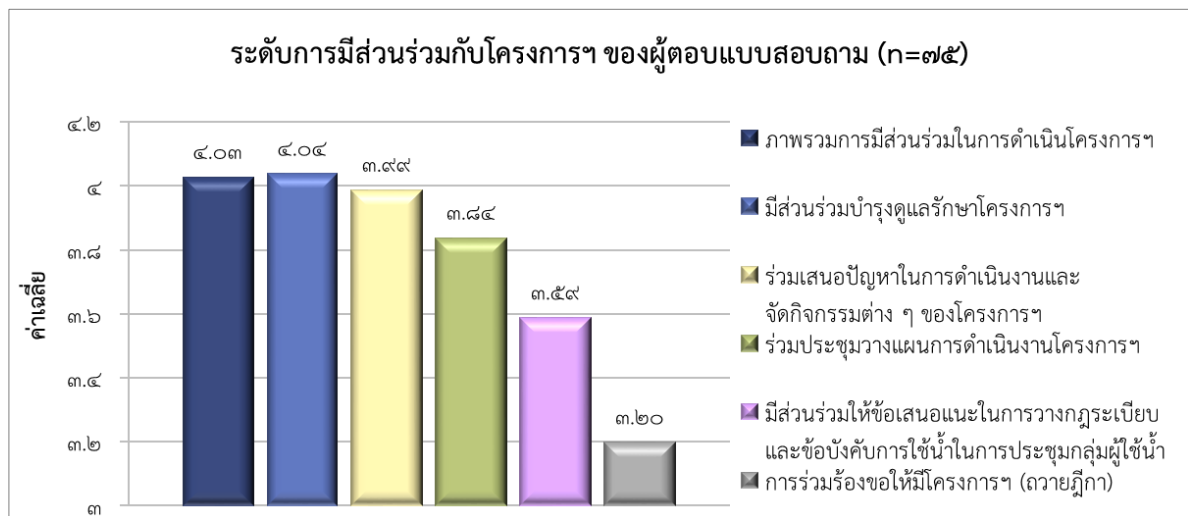
เมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าว ระหว่างก่อนและหลังมีโครงการฯ ชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๖ คน สรุปได้ว่า **ก่อนมีโครงการฯ** ส่วนใหญ่ปลูกข้าว ๑ รอบต่อปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๖ รองลงมาตอบว่าปลูกข้าวได้ ๒ รอบต่อปี จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๔ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วก่อนมีโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๓๖ คน สามารถปลูกข้าวได้ ๑ รอบต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๑๔ ง. เมื่อเปรียบเทียบ **หลังมีโครงการฯ** พบว่า จำนวนรอบในการเพาะปลูกข้าวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการปลูกข้าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามว่าปลูกข้าวได้ ๒ รอบต่อปี จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ รองลงมามีผู้ตอบแบบสอบถามว่าปลูกข้าวได้มากที่สุด ๓ รอบต่อปี จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วหลังมีโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๓๖ คน สามารถปลูกข้าวได้ ๒ รอบต่อปี ดังภาพที่ ๓.๔.๑๔ จ.

ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

• การมีส่วนร่วม

ตารางที่ ๓.๔.๑๕ การมีส่วนร่วมกับโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
๑. มีส่วนร่วมบำรุงดูแลรักษาโครงการฯ	๔.๐๔	มาก
๒. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ/กิจกรรม		
๒.๑ ร่วมเสนอปัญหาในการดำเนินงาน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ	๓.๙๙	มาก
๒.๒ ร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ	๓.๘๔	มาก
๓. มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการวางกฎระเบียบและข้อบังคับการใช้น้ำ ในการประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ	๓.๕๙	มาก
๔. การร่วมร้องขอให้มีโครงการฯ (ถวายเป็นกุศล)	๓.๒๐	ปานกลาง
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ	๔.๐๓	มาก

ภาพที่ ๓.๔.๑๕ การมีส่วนร่วมกับโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

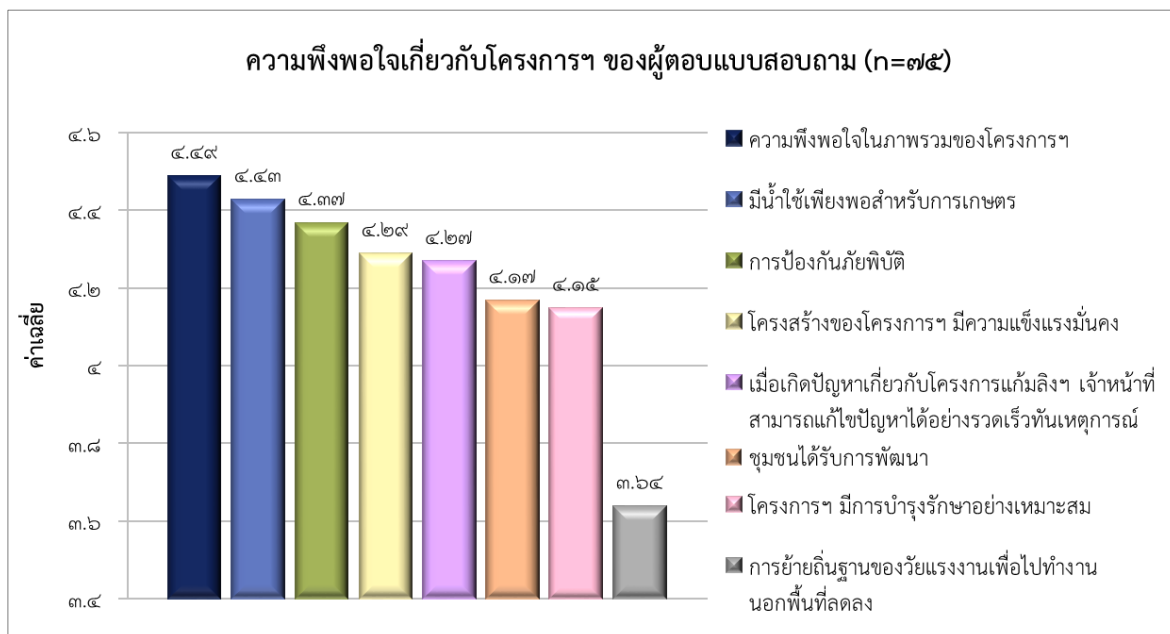
จากตารางที่ ๓.๔.๑๕ ผลจากการสอบถามการมีส่วนร่วมกับโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ อยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๓ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐ เมื่อพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบำรุงดูแลรักษาโครงการฯ (ค่าเฉลี่ย ๔.๐๔) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักของประชาชนในการดูแลทรัพยากรสินส่วนรวม รองลงมามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ หรือกิจกรรม ได้แก่ เสนอปัญหาในการดำเนินงาน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ (ค่าเฉลี่ย ๓.๙๙) และร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๔)

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการวางกฎระเบียบและข้อบังคับ การใช้น้ำในการประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๙) กิจกรรมรณรงค์ขอให้มิโครงการฯ (ถวายเป็นบุญ) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๒๐ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๕

- ความพึงพอใจ

ตารางที่ ๓.๔.๑๖ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ ในด้านต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
๑. มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการเกษตร	๔.๔๓	มากที่สุด
๒. การป้องกันภัยพิบัติ	๔.๓๗	มากที่สุด
๓. โครงสร้างของโครงการฯ มีความแข็งแรงมั่นคง	๔.๒๙	มากที่สุด
๔. เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงฯ เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์	๔.๒๗	มากที่สุด
๕. ชุมชนได้รับการพัฒนา	๔.๑๗	มาก
๖. โครงการฯ มีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม	๔.๑๕	มาก
๗. การย้ายถิ่นฐานของวัยแรงงานเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่ลดลง	๓.๖๔	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ	๔.๔๙	มากที่สุด

ภาพที่ ๓.๔.๑๖ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ ในด้านต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๖ การวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ ในประเด็นต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗๕ คน ผลการสอบถามพบว่าระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๔๙ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐ รองลงมาคือ ๒) ความพึงพอใจในเรื่องการมีน้ำใช้ในการเกษตรที่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย ๔.๔๓) ๓) การป้องกันภัยพิบัติ (ค่าเฉลี่ย ๔.๓๗) ๔) ความแข็งแรงของโครงสร้างโครงการฯ (ค่าเฉลี่ย ๔.๒๙) และ ๕) การให้บริการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ของเจ้าหน้าที่ที่รวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย ๔.๒๗)

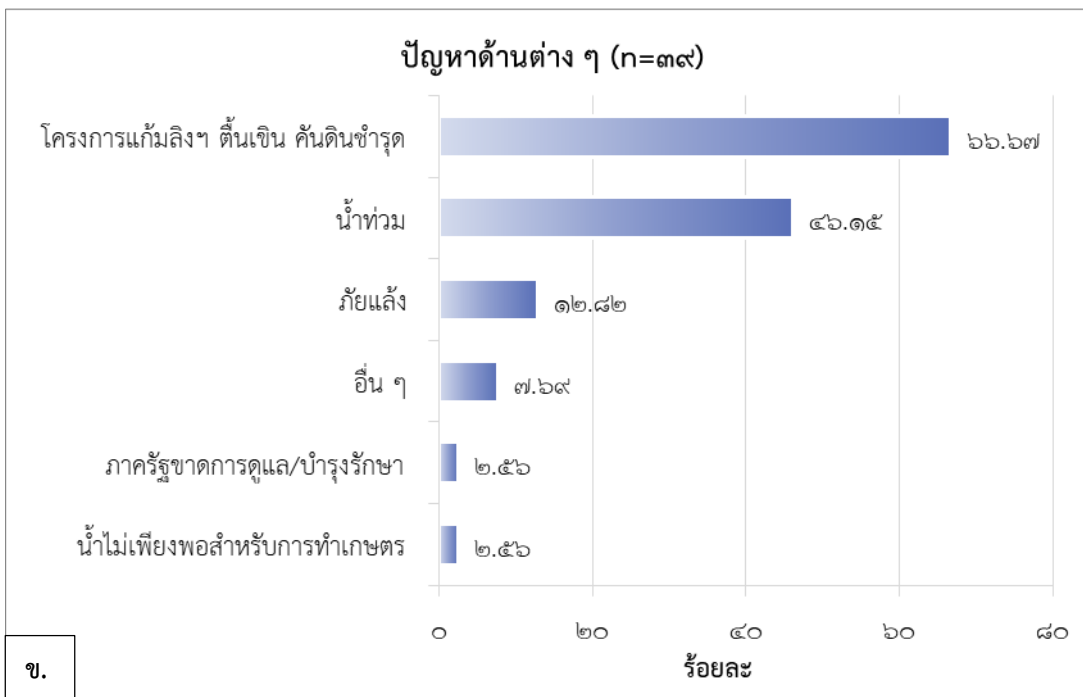
นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความรู้สึกพึงพอใจในระดับ “มาก” แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) โครงการฯ ได้ช่วยพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย ๔.๑๗) ๒) การบำรุงรักษาโครงการฯ อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย ๔.๑๕) และ ๓) การย้ายถิ่นฐานของวัยแรงงานเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่ลดลง (ค่าเฉลี่ย ๓.๖๔) ดังภาพที่ ๓.๔.๑๖

ส่วนที่ ๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะ

• ปัญหาการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ

ตารางที่ ๓.๔.๑๗ ปัญหาการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ไม่มีปัญหา	๓๖	๔๘.๐๐
๒. มีปัญหา	๓๙	๕๒.๐๐
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ปัญหาต่าง ๆ (n=๓๙)		
๑. โครงการแก้มลิงฯ ตื้นเขิน คันดินชำรุด	๒๖	๖๖.๖๗
๒. น้ำท่วม	๑๘	๔๖.๑๕
๓. ภัยแล้ง	๕	๑๒.๘๒
๔. อื่น ๆ ได้แก่ ถนนรอบแก้มลิงชำรุด น้ำท่วมพื้นที่ การเกษตรทั้งหมดเป็นเวลา ๓ เดือน และวางท่อสูงทำให้ ระบายน้ำไม่ได้ เวลาน้ำท่วมนาต้องสูบน้ำออกจากนา	๓	๗.๖๙
๕. น้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำเกษตร	๑	๒.๕๖
๖. ภาครัฐขาดการดูแล/บำรุงรักษา	๑	๒.๕๖
หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ		
วิธีจัดการกับปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. แจ้งหน่วยงานภาครัฐให้ช่วยเหลือ ได้แก่		
• หน่วยงานท้องถิ่น และกรมชลประทาน	๔	๓๓.๓๓
• ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓ เขื่อนวังยาง กรมชลประทาน	๓	๒๕.๐๐
• ผู้นำชุมชน และประสานส่วนราชการ	๒	๑๖.๖๗
• ให้กรมชลประทาน ช่วยเปิดน้ำระบายออกช่วงน้ำท่วม	๑	๘.๓๓
• ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อซ่อมแซมเรื่องถนน	๑	๘.๓๓
๒. เวลาน้ำท่วมเกษตรกรสูบน้ำออกจากนาเอง	๑	๘.๓๓
รวม	๑๒	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๑๗ ปัญหาการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๗ ผลจากการสอบถามถึงปัญหาการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๗๕ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งความคิดเห็นออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยกลุ่มที่ประสบปัญหาและไม่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ มีสัดส่วนที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ ผู้ที่ตอบว่ามีปัญหาฯ มีจำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๐ และผู้ที่ตอบว่าไม่มีปัญหาฯ มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๗ ก.

สำหรับปัญหาที่พบโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า ๑ ปัญหา พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาแก้มลิงฯ มีสภาพตื้นเขิน ค้นดินชำรุด มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ ส่งผลให้แก้มลิงมีศักยภาพในการกักเก็บน้ำได้น้อยกว่าที่จะเป็น ทำให้ในกรณีฝนตกหนักเกิดน้ำหลากย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่แปลงเกษตรหรือพื้นที่นาบริเวณโดยรอบโครงการฯ ซึ่งเป็นปัญหารองลงมา มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑๕

นอกจากปัญหาน้ำท่วมที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรแล้ว ปัญหาสภาพแก้มลิงที่ตื้นเขินยังทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากแก้มลิงไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตร มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๒ นอกจากนี้ปัญหาแก้มลิงตื้นเขินและคันดินชำรุดแล้ว ยังพบปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานโดยรอบ เช่น ถนนที่อยู่สูงกว่าระดับพื้นที่นา และระบบระบายน้ำที่ไม่ดี โดยเฉพาะปัญหาท่อส่งน้ำของชลประทานที่วางสูงกว่าระดับพื้นที่นา ทำให้เมื่อผ่านช่วงอุทกภัยแล้วเกษตรกรไม่สามารถระบายน้ำออกจากนาโดยวิธีธรรมชาติได้เอง ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำออกจากนา เช่น ค่าน้ำมัน หรือค่าไฟฟ้า ซึ่งเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๙ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๗ ข.

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโครงการฯ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลฝักแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓ เขื่อนวังยาง กรมชลประทาน เพื่อช่วยเหลือในกรณีเกิดน้ำท่วม ภัยแล้ง รวมถึงถนนที่ชำรุด นอกจากนี้ เกษตรกรบางส่วนยังเลือกที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เช่น การใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อระบายน้ำออกจากแปลงนาของตนเองในช่วงฤดูน้ำหลากหรือน้ำท่วม

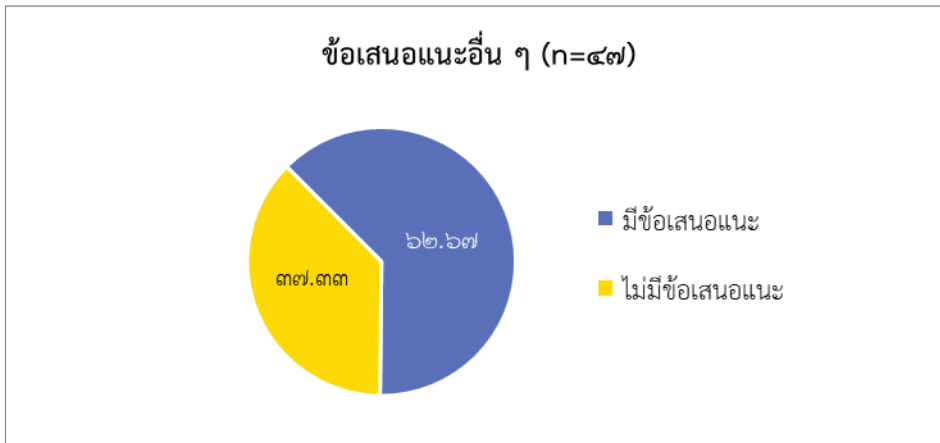
- ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตารางที่ ๓.๔.๑๘ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะ (n=๔๗)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. มีข้อเสนอแนะ	๔๗	๖๒.๖๗
๒. ไม่มีข้อเสนอแนะ	๒๘	๓๗.๓๓
รวม	๗๕	๑๐๐.๐๐
ข้อเสนอแนะ (n=๔๗)		
๑. อยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาซ่อมแซมและเสริมคันดินรอบโครงการฯ ที่ชำรุด รวมถึงดูแลบำรุงรักษาถนนรอบแก้มลิง และทำถนนระหว่างแก้มลิงให้มีสภาพดีใช้งานได้ โดยเฉพาะบริเวณที่ติดกับกุดลาดควาย เพื่อป้องกันการทรุด หรือแก้ไขโดยการเทหินกรวด	๑๘	๓๘.๒๙
๒. ขอบคุนโครงการฯ ที่เข้ามาช่วยเหลือ เป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ที่สุด	๙	๑๙.๑๔
๓. อยากให้ปรับปรุงถนนเพื่อให้เดินทางสะดวก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีน้ำท่วม เช่น การเทหินกรวด พร้อมทั้งขยายพื้นที่แก้มลิงให้มีความจุมากขึ้น และต้องการพันธุ์ปลาน้ำจืดมาปล่อย	๓	๖.๓๘
๔. อยากให้ช่วยเหลือเวลาน้ำท่วม เช่น หน่วยงานจังหวัดแจกจ่ายถุงยังชีพ	๒	๔.๒๕
๕. อยากให้มีการสร้างคลองหรือท่อส่งน้ำไปถึงแปลงนาของชาวบ้านที่อยู่ไกลจากแก้มลิง	๒	๔.๒๕

ตารางที่ ๓.๔.๑๘ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ (n=๔๗)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๖. ไม่ได้ได้รับประโยชน์จากโครงการเนื่องจากพื้นที่เกษตรอยู่ห่างไกลจากโครงการฯ	๑	๒.๑๓
๗. อยากให้บำรุง ซ่อมแซมคันดินรอบแก้มลิงและพัฒนาเป็นสถานที่ออกกำลังกายและใช้ประโยชน์ส่วนร่วมในชุมชนต่อไป	๑	๒.๑๓
๘. อยากให้มีการขยายเขตแก้มลิงให้กว้างขึ้นถึงแนวเขตสาธารณะ **ก่อนมีโครงการ น้ำไม่พอใช้ตื่นเงินมีน้ำน้อย **หลังมีโครงการ มีน้ำเพียงพอใช้สามารถใช้ในการเกษตรได้	๑	๒.๑๓
๙. อยากให้ขุดลอกกุดไข่นุ่น ขยายท่อจากกุดเชียงบัง กุดลาดควาย กุดไข่นุ่น	๑	๒.๑๓
๑๐. อยากให้ทำประตูปิด-เปิด และมีท่อส่งน้ำไปในพื้นที่การเกษตร เพราะพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลแก้มลิงไม่ได้รับน้ำ และไม่ยอมให้น้ำท่วม	๑	๒.๑๓
๑๑. อยากให้ทำลอดเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (Box Culvert) ให้ระบายน้ำได้สะดวก เพราะของเดิมเป็นแบบท่อไหลไม่ค่อยสะดวก	๑	๒.๑๓
๑๒. อยากให้มีเครื่องสูบน้ำโซล่าเซลล์ เพื่อประหยัดต้นทุน	๑	๒.๑๓
๑๓. อยากให้มีการซ่อมแซมประตูระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก	๑	๒.๑๓
๑๔. อยากให้วางท่อลึกกว่าเดิม เวลาระบายน้ำจะได้สะดวก	๑	๒.๑๓
๑๕. อยากได้เครื่องสูบน้ำจากแก้มลิง เพื่อบ้นน้ำขึ้นมาใช้ในการเกษตร เพราะไม่ได้ได้รับประโยชน์จากแก้มลิงในการทำการเกษตรเลย	๑	๒.๑๓
๑๖. อยากได้น้ำจากกุดเชียงบังไปที่โรงเรียนบ้านห้วย (คลองห้วยแอง) อยากให้ขุดเชื่อมกันได้	๑	๒.๑๓
๑๗. อยากขยายโครงการขุดลอกไปกุดไข่นุ่น เพื่อเป็นน้ำต้นทุน สำหรับบริเวณคูบโคกช่วงกุดไข่นุ่นกับกุดตาสาย ขยายท่อลอดเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (Box Culvert) เพื่อกั้นน้ำท่วมไม่ให้ล้นพื้นที่การเกษตร	๑	๒.๑๓
๑๘. อยากให้พัฒนาแก้มลิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ชุมชนและคนในชุมชนได้รับประโยชน์มากขึ้น	๑	๒.๑๓
รวม	๔๗	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๓.๔.๑๘ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ ๓.๔.๑๘ ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีข้อเสนอแนะ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖๗ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เหลือจำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓ ที่ไม่มีข้อเสนอแนะ ดังภาพที่ ๓.๔.๑๘ ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านชลประทาน

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการซ่อมแซมและเสริมความแข็งแรงให้กับคันดิน ปรับปรุงสภาพถนน บริเวณขอบแก้มลิงให้มีสภาพแข็งแรงและสามารถใช้งานได้ดีตลอดทั้งปี ขุดลอกแหล่งน้ำและขยายระบบท่อส่งน้ำเพื่อให้สามารถกระจายน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรที่อยู่ห่างไกลออกไป รวมถึงการจัดหาเครื่องสูบน้ำและบำรุงรักษาประตูระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพ

๒. ด้านการใช้ประโยชน์จากโครงการ

แม้โครงการฯ จะมีจุดเด่นหลายประการ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการกระจายประโยชน์ โดยพบว่ายังมีพื้นที่การเกษตรบางส่วนที่ไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการอย่างเต็มศักยภาพของโครงการฯ มีปัญหาการกระจายน้ำไม่ทั่วถึง เนื่องจากไม่มีระบบส่งน้ำที่ต่อจากแก้มลิงผู้ที่ใช้น้ำจะต้องนำปั๊มน้ำไปจุ่มจากแก้มลิงแล้วสูบน้ำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นว่าควรให้มีการปรับปรุงระบบการจัดการน้ำเพื่อให้สามารถกระจายน้ำไปยังพื้นที่เป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อรองรับความต้องการในการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้น

๓. ด้านการพัฒนาชุมชน

ความต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่รอบแก้มลิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๓.๕ การนำเสนอข้อมูลจากการติดตามผลลัพท์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการฯ

กองติดตามประเมินผล ดำเนินการจัดประชุมการนำเสนอผลการติดตามผลลัพท์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแก้วน อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมหุมนาน ๒ สำนักงาน กปร. และผ่านระบบออนไลน์ (Zoom) โดยมีนางพิชญดา หัศภาค รองเลขาธิการ กปร. เป็นประธานในการประชุม

โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายให้หัวหน้าสำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด เข้าประชุมแทน (นายกฤต อรรถศรีวร) และที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (นางศศิพร ปาณิกบุตร) ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล (นางศิริลักษณ์ ทักษนารมย์) ผู้อำนวยการกลุ่มติดตาม ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานพื้นที่ ๒๒ เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. พร้อมด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานพาณิชย์จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานประมงจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร้อยเอ็ด กรมชลประทานส่วนกลาง (กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) สำนักงานชลประทานที่ ๖ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ผู้นำชุมชน และกลุ่มเกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวนทั้งสิ้น ๔๐ คน โดยมีรูปแบบการประชุมทั้งแบบ Onsite และ Online

การประชุมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาจากการลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและผลลัพท์ที่เกิดขึ้นจากการติดตามโครงการฯ เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ พร้อมทั้งได้เปิดโอกาสให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการฯ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงเนื้อหารายงานการติดตามผลลัพท์การใช้ประโยชน์โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และครอบคลุมทุกด้านให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๕.๑ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการฯ

กองติดตามประเมินผล ได้จัดทำสรุปประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการประชุมฯ ครั้งนี้ โดยสรุปได้ดังนี้

● ด้านโครงสร้างพื้นฐานโครงการฯ

๑) **ปรับปรุงอาคารและท่อส่งน้ำ** : โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง เสนอแผนขอจัดสรรงบประมาณปี ๒๕๖๙ เพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ ท่อส่งน้ำ และคันดินโดยรอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ โดยกรมชลประทานส่วนกลาง กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้อยู่ในแผนงานที่สามารถดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๙

๒) **ปรับปรุงระบบส่งน้ำ** : โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ได้จัดทำแผนงานปีงบประมาณ ๒๕๖๙ การขุดลอกกุดคางสูงและกุดเชียงสา เพื่อเชื่อมโยงแหล่งน้ำอีก ๓ จุด โดยโครงการฯ จะผันน้ำจากเขื่อนวังยางมาลงที่กุดเชียงสา กุดคางสูง และไปเชื่อมกับแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๓) **ปรับปรุงระบบกระจายน้ำ** : เทศบาลตำบลฝักแว่นและสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๔ ได้มีการทำประชาคมเรื่องขุดลอกกุดไข่นุ่นเพื่อเชื่อมต่อกับแก้มลิงกุดเชียงบังฯ พร้อมทำระบบกระจายน้ำ เมื่อมีการขุดลอกกุดไข่นุ่นและมีระบบกระจายน้ำแล้ว เกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากน้ำในโครงการฯ มากขึ้น

๔) **การมีส่วนร่วมของชุมชน** โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง จะมีการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำใหม่ตามข้อเสนอแนะของสำนักงาน กปร. เนื่องจากกลุ่มเดิมมีการเปลี่ยนแปลงเพราะสมาชิกบางรายเสียชีวิตแล้ว และยังไม่มีการปรับปรุงกลุ่มใหม่ ดังนั้นทางโครงการจะใช้โอกาสนี้เพื่อเป็นการทบทวนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำใหม่

๕) **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว** เนื่องจากทางเทศบาลตำบลฝักแว่น ได้มีแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สำนักงาน กปร. ดังนั้นประธานในที่ประชุมจึงขอความร่วมมือจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนงาน งบประมาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสวนสาธารณะเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน และเทศบาลตำบลฝักแว่น โดยได้มีการจัดทำประชาคมกับทางชุมชนแล้ว และมีแผนในการเชื่อมโยงกิจกรรมให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งเรื่องของวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หากโครงการฯ ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับข้อเสนอแนะที่ทางสำนักงาน กปร. ได้ให้ข้อเสนอแนะนั้น มีหลายกิจกรรมที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปบรรจุไว้ในแผนและดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้เพิ่มเติมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ โดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ได้ดำเนินการนำกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ เข้าฝึกอบรม ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๒๐ ราย เพื่อเสริมสร้างและเพิ่มเติมความรู้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับมอบปัจจัยการผลิต เช่น ไม้ไผ่ เห็ดนางฟ้า ไม้ผล มาดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับอบรมและเป็นเครือข่ายในการขยายองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน โดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง มีแผนงานที่จะต่อยอดในปี ๒๕๖๘-๒๕๖๙ ต่อไป

ในส่วนของแผนงานและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมชลประทาน สำนักงาน กปร. ขอให้กรมชลประทานส่วนภูมิภาค และกรมชลประทานส่วนกลาง ช่วยดูแลและผลักดันแผนงาน งบประมาณในการพัฒนาโครงการฯ ทั้งนี้ ประธานฯ ได้แจ้งในที่ประชุมว่าหากทางจังหวัดและกรมชลประทาน มีอะไรที่ติดขัดหรือต้องเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับโครงการขุดลอกแก้มลิงฯ สามารถประสานมายังสำนักงาน กปร. โดยมีกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒ ซึ่งรับผิดชอบช่วยประสานงานในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมได้เร็วขึ้น เพื่อให้ประชาชนบริเวณโดยรอบโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในอนาคต และประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ได้มีน้ำใช้เพียงพอต่อไป

บทที่ ๔ : สรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการติดตามโครงการฯ

๔.๑.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของโครงการ

โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการประเภทแก้มลิงขนาดเล็ก โดยกรมชลประทานดำเนินการขุดลอกแก้มลิงเพื่อเพิ่มปริมาณ ความจุของแก้มลิงเดิม ให้สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มมากขึ้น จากเดิม ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เป็น ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ขุดลอกประมาณ ๑๗๕ ไร่ พร้อมปรับปรุงคลองระบายน้ำ ความยาว ๓๐๐ เมตร และอาคารท่อรับน้ำ จำนวน ๑๕ แห่ง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จำนวน ๓๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบแปดล้านห้าแสนบาทถ้วน) เริ่มดำเนินการ ก่อสร้างในปี ๒๕๖๒ และดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๓ เป็นไปตามแผนงานและระยะเวลาที่วางไว้ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการฯ การจัดทำโครงการขุดลอกแก้มลิงสามารถสนอง พระราชดำริตามที่ทรงรับฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่นายไสว พรหมเลิศ และราษฎรบ้านโนนเชียงบังและคณะมีหนังสือขอพระราชทานความช่วยเหลือ กล่าวคือ ราษฎรบ้านโนนเชียงบังมีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและมีน้ำใช้เพื่อการเกษตร ในช่วงฤดูแล้ง อีกทั้งยังสามารถช่วยบรรเทาอุทกภัยในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากได้ ปัจจุบันโครงการ ขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงาน ชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน

จากการติดตามสภาพการใช้งานโครงสร้างพื้นฐานของโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ โดยภาพรวมปัจจุบันสามารถส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรในการทำเกษตรได้เพิ่มขึ้นและมีการใช้งานได้ เป็นอย่างดี แต่ด้วยมีการใช้งานนานมากกว่า ๕ ปี ประกอบกับมีปัญหาหน้าท่วมอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้ผนังคันดินบางจุดชำรุดทรุดโทรม รวมถึงเส้นทางสัญจรมีสภาพชำรุดสัญจรไปมาไม่สะดวก ดังนั้น โครงการต้องการให้มีการซ่อมแซมเส้นทางให้สามารถสัญจรได้ รวมถึงต้องการให้มีการจัดทำโครงการ ระยะที่ ๒ โดยขุดลอกแก้มลิงเชื่อมโยงระหว่างกุดต่าง ๆ โดยทำเป็นท่อปลีคคอนกรีต (Box Culvert) มีประตูเปิด-ปิด เพื่อควบคุมการระบายน้ำ พร้อมทั้งต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเครื่องสูบน้ำพลังงาน แสงอาทิตย์ (Solar cell) เพื่อลดต้นทุนของเกษตรกรในการสูบน้ำออกจากแปลงนาของเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์สอบถามเจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง กรมชลประทาน ทราบว่าโครงการส่งน้ำฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแผนฯ เพื่อทำการขุดลอก ปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ ประตูละบายน้ำ ท่อส่งน้ำ และซ่อมแซมคันดินโดยรอบโครงการฯ ดังนั้น หากเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ จะสามารถดำเนินการได้ตามแผนฯ และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดตามความต้องการของประชาชน อีกทั้ง จะเป็นการต่อยอดโครงการแก้มลิงฯ ให้ได้ใช้ประโยชน์จากน้ำในโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เต็มศักยภาพมากขึ้น

๔.๑.๒ การใช้ประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

จากการติดตามการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ พบว่า ก่อนมีโครงการชุดลอกแก้มลิง กุดเชียงบังฯ ราษฎรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น น้ำฝนในการทำการเกษตร น้ำจากแม่น้ำลำคลองตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำอื่น ๆ เช่น สูบน้ำจากโครงการโขง ชี มูล ฝายวังยาง และฝายกุดจับเพื่อการเกษตร สำหรับน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคใช้น้ำจากประปาหมู่บ้านเป็นหลัก

หลังจากมีโครงการฯ ราษฎรมีการใช้น้ำจากโครงการฯ เพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๘๘.๐๐ และมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลองตามธรรมชาติ รวมถึงการใช้น้ำจากโครงการโขง ชี มูล ฝายวังยาง และฝายกุดจับด้วย ซึ่งจากการที่ราษฎรได้รับน้ำใช้ในภาคการเกษตรจากหลายแห่งจึงส่งผลให้สามารถทำการเกษตรได้หลากหลายและสามารถทำนาได้ถึงปีละ ๒-๓ ครั้งต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถเพิ่มจำนวนรอบการเพาะปลูกข้าวเฉลี่ยปีละ ๒ รอบ (บางรายสูงสุดปีละ ๓ รอบ) สำหรับเกษตรกรที่ทำนาปลูกข้าวทั้งข้าวนาปีและนาปรัง มากถึงร้อยละ ๘๙.๓๓ มีจำนวนการเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังเฉลี่ย ๒ ครั้งต่อปี พื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย ๒๖ ไร่ ๕๖ ตารางวา สูงสุด ๙๖ ไร่ ชนิดข้าวที่ปลูกในการทำนาปี ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๕ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวพันธุ์ กข๔๙ และข้าวเหนียวพันธุ์ กข ๖ ในส่วนของชนิดข้าวที่ปลูกในการทำนาปรัง เช่น พันธุ์ข้าวพิษณุโลก ๒ ข้าวพันธุ์ กข๘๙ ข้าวชัยนาท ข้าวพันธุ์ กข๔๙ เป็นต้น จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กรมชลประทานพบว่า เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวได้เฉลี่ย ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาข้าวเฉลี่ยประมาณ ๑๑-๑๓ บาทต่อกิโลกรัม

เมื่อมีความอุดมสมบูรณ์ด้านแหล่งน้ำ พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียงของประเทศไทยสามารถผลิตข้าวมีคุณภาพและได้ผลผลิตดี สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่โครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๘๗ โดยเกษตรกรมีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย ๑๕๒,๒๓๓ บาทต่อปี ซึ่งสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนมีโครงการฯ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่บรรเทาปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วมซึ่งส่งผลต่อศักยภาพในการผลิตพืชผลทางการเกษตรและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้านรายจ่าย พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย ๙๙,๗๕๕ บาทต่อปี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรแล้ว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของสมาชิกในครอบครัว มากถึงร้อยละ ๙๒.๐๐ และในแต่ละครัวเรือน ซึ่งแสดงถึงความมั่นคงในเรื่องที่ดินทำกิน มีการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไว้เพื่ออุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนเพื่อเป็นการลดรายจ่าย และยังมีเกษตรกรบางส่วนมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดหนี้สินภายในครัวเรือน แต่ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินเพื่อการลงทุน เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าไถนา ค่าหว่าน ค่ากำจัดวัชพืช และค่าจ้างเก็บเกี่ยว รวมถึงการซื้อเครื่องจักร เครื่องสูบน้ำ และค่าน้ำมันเพื่อสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีหนี้สินก็ยังพบว่า มีหลายครัวเรือนมีการแบ่งเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการออมภายในครัวเรือน ถึงร้อยละ ๖๐.๐๐ ซึ่งนับว่าเป็นจุดแข็งของพื้นที่ในขณะนี้ภาพรวมของประเทศเกษตรกรส่วนใหญ่มักไม่มีเงินออม

๔.๑.๓ ความพึงพอใจในภาพรวมต่อโครงการฯ

จากการติดตามการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ พบว่า ราษฎรมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อโครงการฯ อยู่ในระดับ**มากที่สุด** มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๙ จาก ๕ คะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีน้ำใช้ในการเกษตรที่เพียงพอ การบรรเทาปัญหาอุทกภัย โครงสร้างของโครงการฯ มีความแข็งแรงมั่นคง เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และความพึงพอใจ**ระดับมาก**เรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนของประชาชนดีขึ้น ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่าโครงการฯ ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการด้านน้ำของชุมชนเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีการรวมกลุ่มทำให้ชุมชนหรือกลุ่มเข้มแข็งขึ้น รวมถึงการมีรายได้เสริมจากหลายทางนอกจากการทำนา ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ภาระหนี้สินครัวเรือนลดลง มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น และโครงการฯ ยังช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ระบบนิเวศโดยรอบโครงการฯ ให้ดีขึ้นอีกด้วย

๔.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการติดตามและสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการฯ ทั้งภาครัฐ หน่วยงานระดับท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน พบว่า ยังมีปัญหาหรืออุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะที่ผู้นำชุมชนและประชาชนต้องการให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อจะได้รับประโยชน์จากน้ำในโครงการฯ ได้อย่างเต็มศักยภาพและทั่วถึงมากขึ้น สามารถสรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ด้านการบริหารจัดการน้ำ

ปัญหา

๑) โครงการฯ อยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้แม่น้ำชี ที่จะมีปัญหาน้ำล้นตลิ่งประจำทุกปี ประกอบกับสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ทำให้น้ำหลากท่วมพื้นที่นาข้าวเสียหาย ราษฎรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เท่าที่ควร นอกจากนี้คันดินโดยรอบโครงการฯ ที่ราษฎรใช้เป็นเส้นทางในการสัญจรและขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมีการชำรุดและทรุดตัวลงหลังน้ำลด

๒) ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค (น้ำประปา) และน้ำสำหรับทำการเกษตรช่วงหน้าแล้ง

แนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

๑) กรมชลประทานมีแผนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในการซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ ท่อส่งน้ำ และคันดินโดยรอบโครงการฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำในชุมชนได้อย่างทั่วถึง เช่น การผันน้ำหรือมีการเติมน้ำระหว่างแหล่งน้ำในชุมชนเพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง และผู้นำชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น ต้องการให้ซ่อมแซมถนน เสริมคันดินบริเวณโดยรอบโครงการฯ เพื่อราษฎรจะได้สัญจร ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างสะดวก

๒) กรมชลประทานและกรมส่งเสริมการเกษตรมีการประชุมหารือร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่เรื่องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำนา โดยส่งเสริมให้ปลูกข้าวพันธุ์ที่อายุการเก็บเกี่ยวสั้น (๑๐๐-๑๒๐ วัน) ซึ่งจะทำได้ก่อนฤดูน้ำหลาก/น้ำท่วม

๓) ผู้นำชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น และเกษตรกร ร่วมกันจัดหางบประมาณในการขยายท่อปลอกคอนกรีต (Box Culvert) ประตุน้ำให้กว้างขึ้น เพื่อให้มีน้ำไหลผ่านได้สะดวก ลดปัญหาน้ำเอ่อเข้าท่วมพื้นที่การเกษตร

๔.๒.๒ ด้านระบบส่งน้ำ

ปัญหา

๑) การนำน้ำจากโครงการฯ ที่มีลักษณะเป็นแก้มลิงไปใช้จำเป็นต้องใช้เครื่องสูบน้ำในการดึงน้ำจากแก้มลิงไปใส่แปลงเกษตรของตนเอง ทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นค่าเครื่องสูบน้ำ ค่าน้ำมันหรือไฟฟ้า

๒) ยังไม่มีระบบเชื่อมโยงระหว่างแหล่งน้ำธรรมชาติหลาย ๆ แห่งที่มีในพื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลฝักแว่น

๓) การก่อสร้างของชลประทานฯ ได้มีการวางระบบท่อส่งน้ำคอนกรีตขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๘๐ เซนติเมตร บริเวณรอบแก้มลิง ซึ่งมีการติดตั้งท่อสูงกว่าระดับดินของแปลงนาที่อยู่รอบกุดเมื่อน้ำลดระดับลง น้ำในแปลงนาไม่สามารถไหลผ่านท่อลงสู่กุดเชียงบั้งได้ นอกจากนี้ ท่อบางส่วนยังมีรอยร้าวและเกิดการอุดตันจากเศษดินและวัชพืช ทำให้ประสิทธิภาพในการระบายน้ำลดลง ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมขังในแปลงนาเป็นบริเวณกว้าง หากต้องการเอาน้ำออกจากแปลงนาต้องใช้วิธีสูบน้ำซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง

แนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

๑) ราษฎรที่ใช้น้ำจากโครงการฯ ต้องการได้รับการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) เพื่อลดค่าใช้จ่าย สำหรับราษฎรที่ยังไม่ได้รับน้ำจากโครงการฯ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเครื่องสูบน้ำเพื่อได้รับโอกาสในการได้น้ำจากโครงการฯ นำน้ำไปใช้ในแปลงเกษตรเพิ่มขึ้น

๒) ราษฎรต้องการให้มีการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อให้สามารถกระจายน้ำไปยังพื้นที่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อรองรับความต้องการใช้น้ำในอนาคต

๓) ผู้นำชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่นต้องการให้ขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งที่เป็นต้นน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำและเชื่อมกันระหว่างกุดต่าง ๆ ไปยังกุดลาดควาย กุดไข่นุ่น กุดดุก โดยการสร้างประตูระบายน้ำเข้า-ออก ระหว่างกุดน้ำในพื้นที่ เพื่อให้ได้ใช้น้ำได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๔.๒.๓ ด้านการส่งเสริมอื่น ๆ

ปัญหา

๑) เมล็ดพันธุ์ข้าวในท้องตลาดมีราคาแพงและมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการทำนาในลักษณะของนาแปลงใหญ่

๒) ราคาผลผลิตข้าวไม่แน่นอนเนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง

แนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

๑) ขอรับการสนับสนุนพันธุ์ข้าวจากหน่วยงานอื่น ๆ

๒) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ารับการศึกษาที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร เพื่อเพิ่มพูนทักษะและสร้างอาชีพเสริม

๓) พัฒนาแก้มลิงให้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๔.๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสำนักงาน กปร.

การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง กรมชลประทาน ได้มีการจัดทำแผนงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เพื่อบำรุงรักษาและพัฒนาโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์น้ำจากโครงการฯ ได้เต็มศักยภาพ อีกทั้งยังได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคีการพัฒนาในระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้วางแผนและดำเนินการโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เช่น การพัฒนาระบบประปาผิวดิน และการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบโครงการแก้มลิงฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่จากที่ทำการปกครองอำเภอ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนพันธุ์ปลาน้ำจืด จากสำนักงานประมงจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเพาะพันธุ์ปลาในแก้มลิงและเป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้กับราษฎร รวมถึงการได้รับการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ จากสถานีเพาะชำกล้าไม้จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและสร้างความสมดุลของระบบนิเวศให้กับพื้นที่บริเวณโดยรอบแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ ของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ ทำให้โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ส่งประโยชน์ต่อประชาชนได้หลากหลายมิติ ดังนั้นควรจัดตั้งคณะทำงานและกำหนดแผนงานและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เช่น แผนการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการขุดลอกและซ่อมแซมคันดิน แผนการส่งเสริมการเกษตร และแผนการช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง ฯลฯ เพื่อวางแผนพัฒนาต่อไปในอนาคต

การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

จากการติดตามโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ได้พบจุดแข็งซึ่งเป็นจุดเด่นของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ คือ มีราษฎรจำนวนมากหลายรายได้อุทิศที่ดินทำกินบางส่วนเพื่อการก่อสร้างโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่มีปัญหา/อุปสรรคในเรื่องของที่ดินในการดำเนินการก่อสร้างโครงการฯ ทั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่และการเสียสละเพื่อให้ราษฎรในตำบลฝักแก้วได้มีน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคตลอดทั้งปี รวมถึงประชาชนในชุมชนยังได้ร่วมกันดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น คันดินและระบบชลประทาน และยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การปลูกป่า การทำความสะอาดแหล่งน้ำ ซึ่งส่งผลให้ระบบนิเวศบริเวณโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังมีความสมดุลมากขึ้น และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพตัวอย่างใบอนุทินที่ติด

❖ **การต่อยอดโครงการฯ** โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง สำนักงานชลประทานที่ ๖ ได้ดำเนินการต่อยอดโครงการฯ เช่น ส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำให้มีอาชีพเสริมหลังทำนา โดยนำเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด สกลนคร ภายใต้โครงการขยายผลเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานของ กรมชลประทาน เพื่อเสริมสร้างและเพิ่มเติมความรู้ในการประกอบอาชีพตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับปัจจัยการผลิตจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ มาประกอบอาชีพที่ตนเองถนัด สามารถเป็นเครือข่ายในการขยายองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้ ต่อไป และมีแผนงานส่งเสริม การใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนการผลิต และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินงานร่วมกับพลังงานจังหวัด

❖ **ด้านการบริหารจัดการน้ำ** โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ได้ใช้แนวทางการ บริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมโดยมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำพื้นฐาน “กลุ่มแก้มลิงกุดเชียงบัง” ซึ่งมีสมาชิก เริ่มต้นจำนวน ๒๔ คน โดยใช้กลไกของกลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้สมาชิก ผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อโครงการฯ อย่างไรก็ตาม จากการติดตามของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน พบว่าปัจจุบันกลุ่มผู้ใช้น้ำมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๔๔ คน แต่ยังขาดความชัดเจนในเรื่องการจัดตั้งกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถามของประชาชน พบว่ามีผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำถึง ๕๐ คน ซึ่งอาจเกิดจากการรวมกลุ่มแบบหลวม ๆ เพื่อให้โครงการ ขุดลอกแก้มลิงฯ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดแก่ราษฎรในพื้นที่ สำนักงาน กปร. จึงมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

๑) ควรให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง ทบทวนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำใหม่ให้มี ความชัดเจนระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำกับเกษตรกรผู้ใช้น้ำ เพื่อจะได้สามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่าง มีประสิทธิภาพเป็นไปตามกฎระเบียบของกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๒) โครงการส่งน้ำและรักษาชีกกลางฯ ควรให้ความสำคัญของการปลูกหญ้าแฝก ตามแนวพระราชดำริ โดยการให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนบริเวณพื้นที่โครงการมีส่วนร่วมในการ ปลูกหญ้าแฝก โดยประสานขอรับการสนับสนุนกล้าพันธุ์หญ้าแฝกและองค์ความรู้จากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อลดการพังทลายของหน้าดินบริเวณคันดินขอบแก้มลิงและชะลอการไหลหลากของน้ำ

๓) โครงการส่งน้ำและรักษาชีกกลาง ร่วมกับสำนักงานชลประทานที่ ๖ และจังหวัดที่แม่น้ำชีไหลผ่านควรพิจารณาการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำตลอดลุ่มน้ำชี โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฝายเพื่อชะลอการไหลของน้ำ เพราะฝายช่วยทำให้มีการเก็บกักน้ำไว้ในลำน้ำและในทางอ้อมช่วยให้มีน้ำใต้ดินมากขึ้นเป็นการสร้างความชุ่มชื้นให้กับระบบนิเวศให้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

๔) ควรเชิญภาคีเครือข่ายการพัฒนาเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอแบบบูรณาการ เช่น พาณิชย์จังหวัด พัฒนาชุมชน อุตสาหกรรมจังหวัด ฯลฯ เพื่อร่วมในการจัดทำแผนฯ และใช้จุดแข็งของพื้นที่ในเรื่องการผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพมาต่อยอด เช่น ส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวแบบ GI (Geographical Indication) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต เช่น การแปรรูปข้าวเป็นข้าวสำเร็จรูปพร้อมต้ม มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย และสอนวิธีการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับเกษตรกรหรือคนรุ่นใหม่ที่จะทำธุรกิจรายย่อย SME หรือการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของชุมชน เป็นต้น

๕) ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่นสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และประชาชน ควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณโดยรอบโครงการฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือเป็นสถานที่ออกกำลังกายของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันและเป็นการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่

๖) ปัญหาเรื่องปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ดมีไม่เพียงพอเนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นดินแดนของข้าวหอมมะลิ และการทำนาเป็นการรวมกลุ่มนาแปลงใหญ่ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ดีจำนวนมาก การได้รับการสนับสนุนจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพียงแหล่งเดียวจึงไม่เพียงพอ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมหาแหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับการปลูกในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดจากหน่วยงานอื่นเพื่อรองรับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรจังหวัด ควรศึกษาเมล็ดพันธุ์ข้าวชนิดอื่นที่มีความเหมาะสมกับการปลูกตามสภาพพื้นที่ด้วยเพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกร

๗) หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลผักแว่น) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรหรือประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือวิธีการทำเกษตรแนวใหม่ และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม เช่น การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเพื่อเป็นรายได้เสริมหลังจากการทำนาสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่งและพัฒนาไปสู่การรวมกลุ่มขยายเครือข่าย ไปสู่ขั้นที่สองและขั้นที่สามเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของชุมชนต่อไป

๘) ควรร่วมมือกับพลังงานจังหวัดในการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ โดยการจัดหาและติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ให้แก่เกษตรกร เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดเป็นการลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๙) ควรแต่งตั้งคณะทำงานในการบริหารจัดการโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เพื่อบูรณาการแผนงานการพัฒนาโครงการฯ ในมิติ ๆ ของแต่ละหน่วยงานให้เกิดเป็นรูปธรรมและครบถ้วนในทุกมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ชลประทาน
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

หมายเหตุ ขออนุญาตนำข้อมูลและภาพถ่าย มาใช้ประกอบในการจัดทำรายงาน และ/หรือบทความ เอกสารทางวิชาการ เพื่อรายงานและเผยแพร่ได้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ผู้ตอบแบบสำรวจชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....กรมชลประทาน
โทรศัพท์.....

๒. ระยะเวลาที่ท่านปฏิบัติงานในโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในปัจจุบัน เป็นเวลา.....ปีเดือน

๓. ท่านเคยปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือไม่

๑. เคย จำนวน.....ปีเดือน ๒. ไม่เคย

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๔. ขนาดโครงการฯ ๑. ใหญ่ ๒. กลาง ๓. เล็ก ๔. อื่น ๆ (ระบุ).....

๕. สถานที่ตั้งชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ละติจูด.....ลองจิจูด.....

๖. ปีที่เริ่มดำเนินการ.....ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ.....

๗. การดำเนินงานก่อสร้างโครงการฯ

๑. เสร็จเร็วกว่าแผน ๒. เป็นไปตามแผน ๓. ล่าช้ากว่าแผน เพราะ.....

๘. ปัญหาอุปสรรคในระหว่างก่อสร้างโครงการฯ

๑ ไม่มี ๒. มีปัญหา ระบุ.....

๙. ผลการดำเนินงาน พื้นที่ชลประทาน.....ไร่ ความจุ.....ลบ.ม.

พื้นที่รับประโยชน์.....ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์.....ครัวเรือน

๑๐. มีแผนการจัดสรรงบประมาณในการขุดลอกโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ หรือไม่

๑ ไม่มี ๒. มี (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ ๓ การดำเนินงาน/การบริหารจัดการน้ำหลังจากมีโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๑๑. การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ (องค์กรผู้ใช้น้ำ)

๑. ไม่มี เพราะ..... ๒. มี (โปรดระบุ วัน/เดือน/ปี).....

๑๑.๑ ชื่อผู้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ.....

ที่อยู่.....ชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....โทรศัพท์.....

๑๑.๒ จำนวนกลุ่มผู้ใช้น้ำ/องค์กรผู้ใช้น้ำ

๑) กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) [WUG].....กลุ่ม สมาชิกรวม.....คน

๒) กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน [IWUG].....กลุ่ม สมาชิกรวม.....คน

๓) กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน [FG].....กลุ่ม สมาชิกรวม.....คน

๔) สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน [WUA]..... กลุ่ม สมาชิกรวม.....คน

๕) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน [WUC]..... กลุ่ม สมาชิกรวม.....คน

๑๒. ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการน้ำโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. กรมชลประทาน ๒. กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน
 ๓. คณะกรรมการหมู่บ้าน ๔. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
 ๕. อื่น ๆ (ระบุ).....

๑๓. การบริหารจัดการน้ำของโครงการฯ มีกิจกรรมการดำเนินการอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. การกำหนดแผนการส่งน้ำประจำปี ๒. การออกเยี่ยมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้ใช้น้ำ
 ๓. การประชุมชี้แจง/ระดมความเห็น/จัดเวทีประชาคม ๔. การจัดตั้งอาสาสมัครชลประทาน
 ๕. การจัดฝึกอบรม/ดูงานแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ ๖. มีแผนดูแล ซ่อมแซมและบำรุงรักษาโครงการฯ
 ๗. อื่น ๆ ระบุ.....

๑๔. การแจ้งข่าวสารการบริหารจัดการน้ำของโครงการฯ แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ

๑. ประจำทุกสัปดาห์ ๒. ประจำทุก ๑ เดือน ๓. ประจำทุก ๓ เดือน
 ๔. ประจำทุก ๖ เดือน ๕. ประจำปี ๖. ทุกครั้งที่มีการเคลื่อนไหว ๗. ไม่มี
๑๔.๑ ช่องทางการแจ้งข่าวสาร (ระบุ).....

๑๕. หน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้แก่เกษตรกรให้รู้จักการใช้น้ำจากโครงการฯ อย่างไรบ้าง

๑. การบริหารจัดการน้ำในอนาคต ๒. การจัดระเบียบการใช้น้ำจากโครงการฯ
 ๓. ให้คำแนะนำในการใช้/บำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ ๔. การเตรียมการปลูกพืชฤดูแล้ง/ฤดูน้ำหลาก
 ๕. การบำรุงรักษาบริเวณโดยรอบโครงการฯ (เช่น ดูแลรักษาความสะอาด/ปลูกต้นไม้)
 ๖. อื่น ๆ (ระบุ).....

๑๖. กลุ่มผู้ใช้น้ำมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือไม่

๑. ต่อเนื่อง ๒. ไม่ต่อเนื่อง เพราะ.....

๑๗. ผลการประเมินความเข้มแข็งกลุ่มผู้ใช้น้ำ/องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานในปีที่ผ่านมา (ผลการประเมินความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน อ้างอิงจากระบบติดตามประเมินผลของกรมชลประทาน)

๑. ระดับเข้มแข็ง ๒. ระดับปานกลาง
 ๓. ระดับอ่อนแอ ๔. ไม่สามารถประเมินได้

ส่วนที่ ๔ ผลการดำเนินงานโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๑๘. ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ (ในกรณีที่สามารถหาข้อมูลได้)

๑๘.๑ ก่อนมีโครงการฯ พื้นที่ทำการเกษตรในเขตโครงการฯ จำนวนไร่

พืชที่ปลูก	ฤดูฝน		ฤดูแล้ง	
	จำนวน (ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)	จำนวน (ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)
๑. ข้าว				
๑.๑ ข้าวเจ้า พันธุ์.....				
๑.๒ ข้าวเหนียว พันธุ์.....				
๒. พืชสวน ระบุ.....				
๓. พืชไร่ ระบุ.....				
๔. พืชผักสวนครัว.....				
อื่น ๆ				
รวม				

๑๘.๒ หลังมีโครงการฯ พื้นที่ทำการเกษตรในเขตโครงการฯ จำนวนไร่

พืชที่ปลูก	ฤดูฝน		ฤดูแล้ง	
	จำนวน (ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)	จำนวน (ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)
๑. ข้าว				
๑.๑ ข้าวเจ้า พันธุ์.....				
๑.๒ ข้าวเหนียว พันธุ์.....				
๒. พืชสวน ระบุ.....				
๓. พืชไร่ ระบุ.....				
๔. พืชผักสวนครัว.....				
อื่น ๆ				
รวม				

๑๘.๓ การเลี้ยงสัตว์ ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ แบ่งเป็น

- ๑. สัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ..... ปริมาณ(ตัว)
- ๒. สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด..... ปริมาณ(ตัว)
- ๓. สัตว์น้ำ เช่น กบ ปลา..... ปริมาณ(ตัว/กระชัง/บ่อ)
- ๔. อื่น ๆ ระบุ..... ปริมาณ(ตัว/กระชัง/บ่อ)

๑๘.๔ จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ในภาพรวมปัจจุบัน

- ๑. เลี้ยงสัตว์ใหญ่ จำนวน.....ครัวเรือน
- ๒. เลี้ยงสัตว์ปีก จำนวน.....ครัวเรือน

- ๓. เลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน.....คร้วเรือน
- ๔. ทำเกษตรในฤดูฝน จำนวน.....คร้วเรือน
- ๕. ทำเกษตรในฤดูแล้ง จำนวน.....คร้วเรือน
- ๖. อื่น ๆ ระบุ.....จำนวน.....คร้วเรือน

๑๙. ลักษณะการใช้ประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ เป็นอย่างไร

- ๑. สามารถใช้ประโยชน์ต่อเนื่องตั้งแต่โครงการฯ แล้วเสร็จจนถึงปัจจุบัน
- ๒. ใช้ประโยชน์ได้ไม่ต่อเนื่องเพราะ.....
- ๓. อื่น ๆ (ระบุ).....

๒๐. โครงการฯ ทำให้ราษฎรกลุ่มเป้าหมายเกิดประโยชน์ด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๒๐.๑ ผลประโยชน์ทางตรง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

- ๑. มีแหล่งน้ำใช้เพาะปลูก ๒. มีแหล่งน้ำใช้อุปโภคบริโภค ๓. มีแหล่งน้ำใช้เลี้ยงสัตว์
- ๔. มีแหล่งน้ำใช้ทำประมง ๕. สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้น เช่น ระบบนิเวศ ภูมิทัศน์ ฯลฯ
- ๖. ช่วยบรรเทาน้ำท่วม ๗. ช่วยบรรเทาภัยแล้ง ๘. ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น
- ๙. ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้เพิ่มขึ้น ๑๐. อื่น ๆ (ระบุ)

๒๐.๒ ผลประโยชน์ทางอ้อม (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

- ๑. สิ่งอำนวยความสะดวกดีขึ้น (เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา ฯลฯ)
- ๒. มีการรวมกลุ่มอาชีพ ๓. รายได้เพิ่มขึ้น ๔. การออมคร้วเรือนเพิ่มขึ้น
- ๕. ภาระหนี้คร้วเรือนลดลง ๖. การนำผลผลิตที่ได้ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (การต่อยอด)
- ๗. ชุมชน/กลุ่มเข้มแข็งขึ้น ๘. อื่น ๆ (ระบุ)

ส่วนที่ ๕ ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ

๒๑. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. การดำเนินงานของโครงการฯ และการได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นไปตามแผนที่วางไว้					
๒. การได้รับการสนับสนุน/ร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ					
๓. การดูแลบำรุงรักษา/ปรับปรุง/ซ่อมแซม โครงการฯ ให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง					
๔. การได้รับความร่วมมือจากประชาชน					
๕. ท่านคิดว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประโยชน์ต่อประชาชน					
๖. ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ					

ส่วนที่ ๒ ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

๒๒. การใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ในปีที่ผ่านมามีปัญหาหรือไม่

๑. มี (ตอบข้อ ๒๒.๑) ๒. ไม่มี

๒๒.๑ กรณีที่มีปัญหานั้น มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. โครงการฯ ชำรุด เช่น น้ำรั่วซึม เก็บกักน้ำได้ปริมาณน้อย ฯลฯ (ระบุ).....
๒. ขาดความร่วมมือในการดูแลบำรุงรักษาโครงการฯ จากประชาชน
๓. เจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัดทำให้การดูแล/บำรุงรักษาไม่ทั่วถึง
๔. งบประมาณในการบำรุงรักษาโครงการฯ ไม่เพียงพอ
๕. อื่น ๆ (ระบุ)

๒๓. กรณีเกิดวิกฤตการณ์น้ำ เช่น น้ำท่วม/น้ำแล้ง ในพื้นที่โครงการฯ หน่วยงานของท่านมีแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา และบรรเทาภัยดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๒๔. ท่านมีการบริหารจัดการน้ำและการบำรุงรักษาโครงการฯ ให้ใช้งานได้อย่างยั่งยืนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๒๕. หน่วยงานของท่านมีแผนการดำเนินงานพัฒนาต่อยอดโครงการฯ ในอนาคตหรือไม่

๑. ไม่มี
๒. มี (ระบุ).....
-
-

๙. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. โครงการฯ ที่สร้างขึ้นสามารถใช้ประโยชน์ได้ระดับใด					
๒. มีแหล่งน้ำในชุมชนทำให้ความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น					
๓. ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเพาะปลูกเพียงพอต่อความต้องการ					
๔. เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกได้เพิ่มขึ้น (ทั้งปริมาณหรือจำนวนรอบในการเพาะปลูก)					
๕. โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของท่านกับประชาชนดีขึ้น เช่น การยอมรับ การให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจากประชาชน มากน้อยเพียงใด					
๖. โครงสร้างของโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ มีความมั่นคงแข็งแรง มากน้อยเพียงใด					
๗. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ที่สร้างขึ้นในระดับใด					

๑๐. ปัญหา/อุปสรรค ที่พบจากการดำเนินงานของโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

.....

.....

.....

.....

๑๑. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาโครงการฯ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น

โครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดร้อยเอ็ด

หมายเหตุ ขออนุญาตนำข้อมูลและภาพถ่าย มาใช้ประกอบในการจัดทำรายงาน และ/หรือบทความ เอกสารทางวิชาการเพื่อรายงานและเผยแพร่ได้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามชื่อ.....นามสกุล.....
ปัจจุบันตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....
กรม/กระทรวง.....โทรศัพท์.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลการดำเนินงานโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๒. หน่วยงานของท่านมีหน่วยย่อยปฏิบัติงานหรือตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอหรือไม่

๑) มี ๒) ไม่มี

๓. กิจกรรมที่หน่วยงานของท่านดำเนินงาน ได้แก่

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔. การดำเนินโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ มีการบูรณาการร่วมกันหรือไม่ ถ้ามีประกอบด้วยหน่วยงานใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๕. หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมทำงานในโครงการฯ มีการประชุมร่วมกันบ่อยครั้งเพียงใด

๑. ประชุมประจำเดือน ๒. ประชุมมากกว่า ๑ ครั้งต่อเดือน
 ๓. ประชุม ๒-๓ ครั้งต่อเดือน ๔. ประชุม ๑ ครั้ง ใน ๖ เดือน ๕. ประชุมปีละครั้ง

๖. ท่านคิดว่าการกำหนดและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมทำงานในโครงการฯ มีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด (เช่น มีคำสั่งคณะทำงานหรือดำเนินงานตาม Function ปกติ) ขอให้แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๗. หน่วยงานของท่านมีแผนงานโครงการหรือกิจกรรมและงบประมาณในปีถัดไป ที่เกี่ยวข้องกับโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบั้งฯ หรือไม่ อย่างไร (อธิบาย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๘. ท่านคิดว่าโครงการฯ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้การประสานงานของโครงการฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓ ผลลัพธ์การดำเนินงานโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๙. การใช้ประโยชน์จากโครงการฯ เป็นอย่างไร

๑) สามารถใช้ประโยชน์ต่อเนื่องตั้งแต่โครงการฯ แล้วเสร็จจนถึงปัจจุบัน

๒) ใช้ประโยชน์ได้ไม่ต่อเนื่อง ระบุสาเหตุ.....

๑๐. ท่านคิดว่าโครงการฯ ได้ทำให้เกิดประโยชน์และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ

๑๑. ปัจจุบันการดำเนินงานของหน่วยงานท่าน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้มลิงฯ มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

๑) ไม่มี

๒) มี ระบุ.....

.....

.....

๑๒. ข้อเสนอแนะ

๑) ไม่มี

๒) มี ระบุ.....

.....

.....

แบบสอบถามประชาชน/กลุ่มผู้ใช้น้ำ

การติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์จาก

โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)..... โทรศัพท์

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด

หมายเหตุ ขออนุญาตนำข้อมูลและภาพถ่าย มาใช้ประกอบในการจัดทำรายงาน และ/หรือบทความ เอกสารทางวิชาการ เพื่อรายงานและเผยแพร่ได้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ ๑. ชาย ๒. หญิง

๒. อายุปี

๓. ระดับการศึกษา ๑. ประถมศึกษา ๒. มัธยมศึกษา ๓. ปวช./ปวส.
 ๔. ปริญญาตรี ๕. สูงกว่าปริญญาตรี ๖. ไม่ได้เข้า

โรงเรียน

๗. อื่น ๆ (ระบุ).....

๔. บทบาทของท่านในครอบครัว ๑. หัวหน้าครอบครัว ๒. สมาชิกในครอบครัว

๓. อื่น ๆ (ระบุ).....

๕. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่าน (รวมตัวท่านเอง) จำนวน คน

๖. อาชีพหลัก ๑. เกษตรกร (พืช/ปศุสัตว์/ประมง) ๒. รับจ้างทั่วไป

๓. ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ๔. พนักงานเอกชน

๕. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๖. อุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า, จักสาน

๗. อื่น ๆ (ระบุ).....

๗. กิจกรรมการเกษตรที่ท่านดำเนินการอยู่ในพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. ทำนาประเภท นาปี จำนวน.....ไร่ ชนิดพันธุ์ที่ปลูก.....

นาปรัง จำนวน.....ครั้ง/ปี จำนวน.....ไร่ ชนิดพันธุ์ที่ปลูก.....

๒. ทำไร่ พืชที่ปลูก.....จำนวน.....ไร่

๓. ทำสวน/ไม้ยืนต้น พืชที่ปลูก.....จำนวน.....ไร่

๔. ปลูกผักสวนครัว พืชที่ปลูก..... ปลูกเพื่อจำหน่าย ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน

๕. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่.....

๖. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/ประมง ได้แก่.....

๗. อื่น ๆ ระบุ.....

๗.๑ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร

๑. ของตนเอง/สมาชิกในครอบครัว จำนวน.....ไร่ ๒. เช่าผู้อื่น จำนวน.....ไร่

๓. ผู้อื่นให้ทำโดยไม่เสียค่าเช่า จำนวน.....ไร่ ๔. อื่น ๆ (ระบุ).....

๘. รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ ต่อปี

๑๔.๒ หลังมีโครงการฯ (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. น้ำฝน ๒. โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ (หลังขุดลอกแก้มลิงฯ)
 ๓. แม่น้ำ/ลำคลองตามธรรมชาติ ๔. บ่อบาดาล
 ๕. บ่อน้ำ/สระน้ำของตนเอง (ขุดเอง) ๖. อื่น ๆ (ระบุ).....

กรณีใช้น้ำจากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ นำมาใช้โดยวิธีการ

๑. เครื่องสูบน้ำ ๒. บั้มหอยโข่ง ๓. เครื่องสูบน้ำโซลาร์เซลล์
 ๔. อื่น ๆ ระบุ.....

มีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำประมาณ.....บาท/ปี

น้ำที่ใช้ในการเกษตร เพียงพอหรือไม่ ๑. เพียงพอ ๒. ไม่เพียงพอ

กรณีน้ำไม่เพียงพอ ท่านแก้ปัญหาโดย (ระบุ).....

๑๕. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ หรือไม่

๑. ได้รับประโยชน์ ๒. ไม่ได้รับประโยชน์

๑๕.๑ ท่านได้รับประโยชน์ในทางตรงอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. มีแหล่งน้ำใช้เพาะปลูก ๒. มีแหล่งน้ำใช้อุปโภคบริโภค
 ๓. มีแหล่งน้ำใช้เลี้ยงสัตว์ ๔. มีแหล่งน้ำใช้ทำประมง
 ๕. สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้น เช่น ระบบนิเวศ ภูมิทัศน์ ฯลฯ
 ๖. ช่วยบรรเทาน้ำท่วม ๗. ช่วยบรรเทาภัยแล้ง
 ๘. ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ๙. ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้เพิ่มขึ้น
 ๑๐. อื่น ๆ (ระบุ)

๑๕.๒ ท่านได้รับประโยชน์ในทางอ้อมอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. สิ่งอำนวยความสะดวกดีขึ้น (เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา ฯลฯ)
 ๒. มีการรวมกลุ่มอาชีพ ๓. รายได้เพิ่มขึ้น
 ๔. การออมครัวเรือนเพิ่มขึ้น ๕. ภาระหนี้ครัวเรือนลดลง
 ๖. การนำผลผลิตที่ได้ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (การต่อยอด)
 ๗. ชุมชน/กลุ่มเข้มแข็งขึ้น
 ๘. อื่น ๆ (ระบุ)

๑๖. หลังจากที่มีโครงการฯ ครัวเรือนของท่านมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

๑๖.๑ จำนวนรอบในการเพาะปลูก/ปี

๑. ก่อนมีโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ทำนาได้.....รอบ/ปี
 ๒. หลังมีโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ทำนาได้.....รอบ/ปี

๑๖.๒ กิจกรรมทางการเกษตร

๑. มีการเปลี่ยนแปลง เช่น เปลี่ยนจากการทำนาเป็นเกษตรผสมผสาน (ระบุ)
๒. ไม่มี

๑๖.๓ รายได้ครัวเรือน

๑. เพิ่มขึ้น ๑. ๑-๑๐,๐๐๐ บาท/ปี ๒. ๑๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ บาท/ปี
 ๒. เท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง ๓. ๕๐,๐๐๑-๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
 ๓. ลดลง ๔. ๑๐๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป/ปี

ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการขุดลอกแก้มลิง กุดเชียงบังฯ

๑๗. ท่านมีส่วนร่วมกับโครงการฯ ในกิจกรรมใดบ้าง (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. การร่วมร้องขอให้มีโครงการฯ (ถวายเป็นกุศล)						
๒. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ/กิจกรรม						
๒.๑ ร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ						
๒.๒ ร่วมเสนอปัญหาในการดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ เช่น ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดรอบแก้มลิงฯ						
๓. มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการวางกฎระเบียบและข้อบังคับการใช้น้ำ ในการประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ						
๔. มีส่วนร่วมบำรุงดูแลรักษาโครงการฯ เช่น ซ่อมแซม ปรับปรุง บำรุงรักษาแก้มลิงฯ ท่อรับน้ำ คลองระบายน้ำ ไม่ให้มีหญ้าขึ้นรกปกคลุมเพื่อป้องกันการพังทลายของตลิ่ง						
๕. โดยภาพรวมท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ นี้						

๑๘. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการฯ ในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด
(กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. โครงสร้างของโครงการฯ มีความแข็งแรงมั่นคง					
๒. โครงการฯ มีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม					
๓. มีน้ำเพียงพอใช้ในการเกษตร					

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๔. การป้องกันภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง					
๕. เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงฯ เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์					
๖. ชุมชนได้รับการพัฒนา เช่น สร้างงาน/สร้างอาชีพให้คนในชุมชน					
๗. การย้ายถิ่นฐานของวัยแรงงานเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่ลดลง					
๘. ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการฯ					

ส่วนที่ ๔ ปัญหา/ข้อเสนอแนะ

๑๙. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านมีปัญหาในการใช้ประโยชน์จากโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังฯ หรือไม่

๑. มี ๒. ไม่มี

๑๙.๑ กรณีที่มีปัญหา เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

๑. น้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำเกษตร ๒. น้ำท่วม ๓. ภัยแล้ง
 ๔. โครงการแก้มลิงฯ ตื้นเขิน คันดินชำรุด ๕. ประชาชนขาดความร่วมมือดูแลโครงการฯ
 ๖. ภาครัฐขาดการดูแล/บำรุงรักษา ๗. อื่น ๆ (ระบุ)

.....

๑๙.๒ ท่านมีวิธีการจัดการกับปัญหา หรือได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรบ้าง

.....

๒๐. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. ไม่มี

๒. มี (ระบุ)

.....

.....

.....

ภาพโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

สภาพทั่วไปของแก้มลิงกุดเชียงบัง ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ฯ
ที่กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดลอกในปี ๒๕๖๐ พื้นที่ประมาณ ๑๗๕ ไร่ ลึกเฉลี่ย ๒ เมตร ปัจจุบัน
สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เป็น ๘๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

ภาพโครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

สภาพทั่วไปของคลองระบายน้ำและท่อส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรที่กระจายอยู่บริเวณรอบ ๆ แก้มลิง จำนวน ๑๕ แห่ง บางแห่งอยู่ในสภาพชำรุดเกิดรอยแตกกร้าว ค้นดินหลายแห่งทรุดตัว และถนนบริเวณแก้มลิงกุดเชียงบังฯ ที่ราษฎรใช้สัญจรไปมาเพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ (ทางเชื่อมระหว่างแก้มลิงกุดเชียงบังและกุดลาดควาย) อยู่ในสภาพที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ เข้ามาซ่อมแซมปรับปรุงถนนให้มีการสัญจรไปมาได้สะดวก

ระบบท่อส่งน้ำและคูส่งน้ำตาดคอนกรีตที่ใช้ในการส่งน้ำเข้าพื้นที่นาบริเวณรอบแก้มลิงกุดเชียงบังประสบปัญหาความชำรุดเสียหายจากการใช้งานมาเป็นเวลานาน ทำให้ประสิทธิภาพในการส่งน้ำลดลง ปัจจุบันโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลางได้มีการวางแผนที่จะดำเนินการซ่อมแซมบำรุงรักษาคูส่งน้ำตาดคอนกรีตจำนวน ๖ แห่ง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรน้ำให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

ภาพพื้นที่บ้านโนนเชียงบังหมู่ที่ ๔ ตำบลผักแว่น อำเภोजังหวัด
และพื้นที่การทำเกษตรของผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

ภาพพื้นที่บ้านโนนเชียงบังหมู่ที่ ๔ ตำบลผักแว่น อำเภोजังหวัด ซึ่งคร้วเรือนในชุมชนบ้าน
โนนเชียงบังส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่ทำการเกษตรหลายร้อยเมตร

ราษฎรกลุ่มเป้าหมายนำน้ำจากแก้มลิงมาใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย ทั้งการทำนาปรัง นาปี
และปลูกพืชผัก รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ บางส่วนยังใช้เครื่องสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ มาเสริม
เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร

ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์
โครงการชุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลฝักแก้วน
อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เจ้าหน้าที่ สำนักงาน กปร. รับฟังรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่
กรมชลประทาน พร้อมกับสัมภาษณ์และรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานท้องถิ่น ณ ห้องประชุม
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เจ้าหน้าที่ สำนักงาน กปร. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ ศาลา
ประชาคมบ้านโนนเชียงบัง และลงพื้นที่โครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ หมู่ที่ ๔ ตำบลฝักแว่น อำเภोजังหาร
จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลผักแว่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เจ้าหน้าที่ สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่กรมชลประทานลงพื้นที่สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูล
ผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ และประชาชนที่อุทิศที่ดิน ณ ศาลาประชาคมบ้านโนนเชียงบัง หมู่ที่ ๔

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการนำเสนอผลการติดตามผลลัพธ์การใช้ประโยชน์
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
วันพุธที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมหนุมาน ๒ สำนักงาน กปร.
และผ่านระบบ Application Zoom

ผู้เข้าร่วมประชุม (สำนักงาน กปร.)

๑.	นางพิชญดา	ทัศนภาค	รองเลขาธิการ กปร.	ประธาน
๒.	นางศศิพร	ปาณิกบุตร	ที่ปรึกษาด้านการประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	

กองติดตามประเมินผล

๑.	นางศิริลักษณ์	ทัศนารมย์	ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล
๒.	นางสาวจุไรรัตน์	อินทรโต	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตาม
๓.	นางสาวณัฐดา	ศุภสินธุ์	ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินผล
๔.	นางณัฐกิตติ์	วินิชสำเภาทิพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕.	นางสาวแสงเพ็ญ	คุณภัทรสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๖.	นางสาวทัศนพร	กาญจนเรขา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๗.	นายปราชัญญ์	เศรษฐพานิช	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๘.	นางสาวประทีป	ศรีคำ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๙.	นายวีรพงษ์	กำแพงทอง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๐.	นางสาวโสภา	ไทยสวย	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๑.	นางสาวสุชาดา	ศรีจงใจ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

๑.	นางสาวฉัตริน	บุญเกิด	ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานพื้นที่ ๒๒
๒.	นางสาวชฎาธร	อุทัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๓.	นางสาวสิริจิตต์	บุญธรรม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้เข้าร่วมประชุมภายนอกผ่านระบบ Application Zoom

สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นายภุต อดรรคศรีวร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นายจิรัฐติกาล โปธิผล เกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นางบงกชกาญจน์ ทวดเสนา ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นางสาวอุไรวรรณ เย็นสวัสดิ์ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าและการตลาด
นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ

สำนักงานประมงจังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นางสาวเจนจิรา เฉลยพจน์ นักวิชาการประมงชำนาญการ
๒. นางสาวพิน ทรวงอาษา เจ้าพนักงานประมงอาวุโส
(ประมงอำเภอเมืองร้อยเอ็ดรับผิดชอบอำเภอจังหาร)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. นายปองคุณ ประสารีบุตร หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนากิจการปศุสัตว์

กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน

๑. นายพีรสิทธิ์ อนันต์วณิชชา ผู้อำนวยการส่วนประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงานชลประทานที่ ๖

๑. นายณัฐสิทธิ์ ธรรมมะ หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษ
๒. นางสาวสุพิชา กองพลี วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง

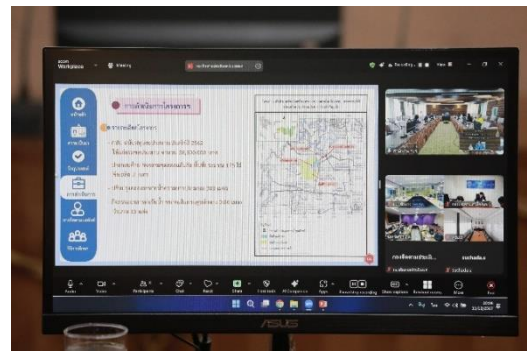
๑. นายสรายุทธ ช่วยชาติ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาชีกกลาง
๒. นายสุทัศน์ สุวรรณหาร หัวหน้าฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน
๓. นายไมตรี สุวรรณศรี หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓
๔. นายนพกร หล้าจันดี นายช่างชลประทานปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมภายนอกผ่านระบบ Application Zoom (ต่อ)

ผู้นำชุมชนและกลุ่มเกษตรกร

๑.	นายสุรพงษ์	ภูมิผักแว่น	หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการแก้มลิงกุดเชียงบังฯ
๒.	นายสมพร	พลพุดธา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๓.	นางสุภาพร	กุลบุตร	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๔.	นายบุญโฮม	โมรรรัตน์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๕.	นางสมใจ	ระดารงค์	เกษตรกร
๖.	นางสุภาพร	โมรรรัตน์	เกษตรกร
๗.	นางพิกุล	จันทะเรศ	เกษตรกร
๘.	นางสาวอนงค์	สร้อยวิเชียร	เกษตรกร
๙.	นางดา	สุภาสีพี	เกษตรกร
๑๐.	นางศิริเพท	มงคลดี	เกษตรกร

ประชุมการนำเสนอผลการติดตามผลลัพท์การใช้ประโยชน์
โครงการขุดลอกแก้มลิงกุดเชียงบังพร้อมอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลผักแว่น อำเภोजังหวัดร้อยเอ็ด
วันพุธที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมหนุมาน ๒ สำนักงาน กปร.
และผ่านระบบ Application Zoom

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นางสาว	ตรีณรินทร์	เลขาธิการ กปร.
๒. นายวิกรม	คัยนันท์	รองเลขาธิการ กปร.
๓. นางพิชญดา	หัตถภาค	รองเลขาธิการ กปร.
๔. นางศศิพร	ปานิกบุตร	ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ผู้เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนและประสานการดำเนินงานในพื้นที่

๑. นายไพฑูรย์	ศรีมุก	ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน
๒. นายสรายุทธ	ช่วยชาติ	ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง กรมชลประทาน
๓. นายไมตรี	สุวรรณศรี	หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓ สำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน
๔. นายอภิชัย	โยคะสัย	ปลัดอำเภอจังหาร
๕. นายฉัตรชัย	นาอ้อม	เกษตรอำเภอจังหาร
๖. นายสุพจน์	ศิริแว่น	นายกเทศมนตรีตำบลผักแว่น

ผู้ร่วมดำเนินการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล

สำนักงาน กปร.

๑. นางศิริลักษณ์	ทัศนารมย์	ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล
๒. นางสาวจุไรรัตน์	อินทร์โต	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตาม
๓. นางสาวฉัตริน	บุญเกิด	ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานพื้นที่ ๒๒
๔. นางสาวแสงเพ็ญ	คุณภัทรสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕. นางสาวชฎาธร	อุทัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๖. นางสาวสิริจิตต์	บุญธรรม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๗. นางสาวทัศนพร	กาญจนเรखा	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๘. นายปราชัญญ์	เศรษฐพานิช	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๙. นางสาวประทีป	ศรีคำ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๐. นางสาวโสภา	ไทยสวย	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

☎ โทร: ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๑ - ๖ 📠 โทรสาร: ๐-๒๔๔๗-๘๕๖๒

🌐 <http://www.rdpb.go.th> ✉ saraban@rdpb.go.th, rdpb.eva@gmail.com